

VERSLAG VAN DE OPENBARE VERGADERING VAN DE GEMEENTERAAD VAN GEMEENTE DORDRECHT D.D. 8 NOVEMBER 2023

Raadzaal

Voorzitter: De heer Kolff
Raadsgriffier: Mevrouw Wepster
Verslag: NotuBiz

Aanwezig:

Mevr. Boom (VVD)
Dhr. Burakçin (GroenLinks)
Dhr. Van Dam-Timmers (CDA)
Mevr. Van Engelen (GroenLinks)
Dhr. De Feijter (ChristenUnie/SGP)
Dhr. Groenewege (Partij voor de Dieren)
Dhr. Gündogdu (Op ons Eiland)
Dhr. Den Hartog (GroenLinks)
Dhr. De Heer (ChristenUnie/SGP)
Dhr. Den Heijer (VVD)
Dhr. Katif (Beter Voor Dordt)
Dhr. Klerk (CDA)
Mevr. Koene (Gewoon Dordt)
Mevr. Kruger (GroenLinks)
Dhr. Van der Kruijff (CDA)
Dhr. Kuhlmann (VVD)
Dhr. Van der Meer (GroenLinks)
Dhr. Van der Net (VVD)
Mevr. Nieuwland Van den Bosse (ChristenUnie/SGP)
Dhr. Noldus (VVD)
Mevr. Pichel (Forum voor Democratie)
Dhr. Portier (SP)
Dhr. Safranti (DENK)
Dhr. Schalken-Den Hartog (Beter Voor Dordt)
Mevr. Schnabel (PvdA)
Mevr. Simon-Van Waardhuizen (Fractie van Waardhuizen)
Dhr. Van der Spoel (Fractie van der Spoel)
Dhr. Stam (Fractie van Waardhuizen)
Mevr. Stolk (VSP)
Dhr. Stolk (VSP)
Dhr. Struijk (ChristenUnie/SGP)
Mevr. Van den Tol (VVD)
Dhr. Uysal (GroenLinks)
Dhr. In 't Veld (VSP)
Dhr. Venderbos-Lambinon (Partij voor de Dieren)
Dhr. De Vries (VSP)

Mevr. Van Vugt-Roose (CDA)
Dhr. Wringer (Beter Voor Dordt)

Portefeuillehouders: De heer Burggraaf, Mevrouw Van Benschop, De heer Heijkoop, De heer Van der Linden, Mevrouw De Jonge, De heer Merx

Opening

De voorzitter: Geachte leden van de raad, andere aanwezigen, hartelijk welkom terug bij de raadsvergadering die gisteren is begonnen en om even over 12 is geschorst. We zijn bij de behandeling van de begroting 2024. We waren bij de eerste termijn van de raad. En ik heb een bericht gekregen van de heer Den Heijer, dat hij wat later is. Ik zie nog een paar lege stoelen, maar ik ga ervan uit dat iedereen er straks weer is.

24. Vaststellen Begroting 2024 - Raadsvoorstel

De voorzitter: In ieder geval voldoende raadsleden om te beginnen, dus ik stel voor dat we verder gaan met de eerste termijn van de raad. Dat betekent dat ik het woord ga geven aan de heer Struijk. Namens de ChristenUnie/SGP-fractie.

De heer Struijk: Dank u wel, voorzitter. Voorzitter, ik zal eerlijk bekennen dat het mij moeite heeft gekost om me bezig te houden met de begroting en al helemaal om een poging te wagen er iets over te zeggen. De gruwelijke oorlog in de Oekraïne sleept zich voort. Een maand geleden was er een barbaarse aanval door Hamas op Israëliëse burgers, festivalgangers en soldaten. We zien dagelijks de verschrikkelijke beelden uit Gaza die het gevolg zijn van de Israëliëse reactie daarop. Duizenden onschuldigen zijn inmiddels omgekomen. Ook denk ik aan de natuurrampen die het afgelopen jaar hebben plaatsgevonden in Turkije, Marokko, Afghanistan en Libië. En dan nog aan de conflicten die hier minder aandacht krijgen, maar misschien wel meer slachtoffers opleveren. Ga je dan maar eens bezighouden met cijfertjes. Ga je dan maar eens druk maken over mogelijke ombuigingen vanaf 2026. Toch werd en wordt het van ons verwacht en doe ook ik mijn plicht. Voorzitter, allereerst een woord van dank richting allen die ervoor gezorgd hebben dat deze begroting gestalte kreeg. Dank ook voor de vormgeving en de leesbaarheid. Naar onze inschatting bevat ze ook een getrouwe weergave van wat bij de behandeling van de kadernota is afgesproken. Voorzitter, wellicht kunt u zich de foto nog herinneren die ik tijdens de behandeling van de kadernota liet zien: een mooie oude kerk met daarboven een enorme dreigende wolk. Toen al was duidelijk dat de toekomst er niet zo rooskleurig uitziet. Dat zien we terug in de begroting. Voor de komende twee jaar gaat het nog: 2024 sluiten, 2025 een bescheiden tekort, maar dat loopt in de jaren daarna heel snel tot duizelingwekkende hoogte op. Er moet wat gebeuren. Of het Rijk komt over de brug, of we krijgen met forse ombuigingen te maken. Verstandig om binnen niet al te lange tijd ons daarover te gaan buigen. Voorzitter, in het vervolg van het betoog wil ik wat ingaan op de inhoud en dat zo'n beetje langs de lijn van de zes programma's. Wat betreft agenda 2030 vinden wij dat we vast moeten houden aan de uitgangspunten, maar op kijken naar waar bijstelling mogelijk of zelfs onontkoombaar is, rust geen taboe. De wereld is immers veranderd de afgelopen jaren. Voorzitter, het vertrouwen in de politiek is nog steeds klein.

Wat ons betreft zou het helpen als programmaparticipatie wat concreter wordt. Vandaar dat we een amendement indienen om begin 2024 werk te maken van de verkenning van een burgerbegroting. We zijn blij dat het aantal handhavers toeneemt, dat de gemeente erin slaagt ze ook aan onze stad te binden...

De heer Kuhlmann: Voorzitter.

De voorzitter: Interruptie. De heer Kuhlmann.

De heer Kuhlmann: Even over het amendement wat de ChristenUnie/SGP gaat indienen rondom die burgerbegroting. Want daar heb ik toch wel wat vragen bij. Nu is het zo we hebben nog geen half jaar geleden hebben we het startnotitieprogramma participatie vastgesteld en daarin hebben we afgesproken dat er een aantal elementen in zit, waaronder die verkenning naar een burgerbegroting als participatief instrument. Maar we hebben er ook bij afgesproken dat college dat participatieprogramma, inclusief die verkenning naar die burgerbegroting niet alleen schrijft, maar dat dat samen wordt vormgegeven met de raad, de samenleving en de medewerkers. En met uw amendement trekt u nu één onderdeel naar voren, waardoor het niet meer in samenhang wordt behandeld met de rest van het op te stellen participatieprogramma. En die strakke deadline die u stelt maakt bovendien dat voor dat specifieke onderdeel die burgerbegroting misschien ook geen kans meer is voor de raad, voor de samenleving en het ambtenarencorps om het programma op dit onderdeel mede vorm te geven. Dus zowel het ontkoppelen van dat specifieke onderdeel als het beperken van de inbreng van de raad, de samenleving en de ambtenaren zijn in strijd met die procesafspraken die we daar eerder over hebben gemaakt. En nu was juist ook uw fractie heel enthousiast over die afspraken die we daar hebben gemaakt. Het was volgens uw fractie absoluut een goed plan om dat zo te doen.

De voorzitter: Wat vindt u daarvan?

De heer Kuhlmann: hoe rijmt u dat?

De heer Struijk: Voorzitter, met uw welnemen ga ik niet op alles in, maar ik heb in ieder geval wel gehoord dat in ieder geval in de ogen van de heer Kuhlmann, van de Dordtse VVD het in strijd is met. Goed, die mening mogen ze hebben. Wij mogen een iets andere mening erop nahouden. Overigens denk ik dat de heer Kuhlmann en ik helemaal niet zo heel veel van mening verschillen over dit onderwerp. Wij hebben inderdaad één dingetje eruit gepikt, maar daar was ook wel een aanleiding voor. Bij de agenda commissie afgelopen week werd het raadsvoorstel route naar kadernota 2025 doorgeschoven richting de auditcommissie en daar staat eigenlijk ook iets in om voor de kadernota 2025 een beeldvormend en oriënterend gesprek te hebben met de raad en met de stad. Nou, in dat opzicht leek een burgerbegroting ons mogelijk een uitstekend middel. En dat zou een Volkspartij als de Dordtse VVD best moeten aanspreken. Ook in het kader van de motie die jullie indienen, die de Dordtse VVD indient over mensen uit het bedrijfsleven vanwege hun kennis en dergelijke erbij betrekken. Nou, er zijn ook burgers met kennis. Je maakt ook cohesie beter. Er zijn een heleboel voorbeelden van te noemen.

Het ging ons eigenlijk uitsluitend om, misschien is dit een mooi moment om ermee te beginnen. We willen absoluut het college niet in de wielen rijden. Zouden we niet durven. Nee, maar is dit misschien een goed idee? Zo moet u het eigenlijk zien. Dus verder helemaal niet van, we gaan heel andere koers varen of wat dan ook. Verre van ons.

De voorzitter: Gaat u verder.

De heer Kuhlmann: Voorzitter, het is toch iets anders, omdat we namelijk met elkaar hebben afgesproken om die zaken in samenhangt te doen. U knipt er één onderdeel uit, haalt dat naar voren toe en dat is ... Wij vinden die participatie, denk ik, net zo belangrijk als u maar we vinden het ook belangrijk dat je die instrumenten op een goeie manier inzet. Daar hebben we afspraken over gemaakt met elkaar. Het is een beetje alsof we met een echtpaar op reis gaat en je samen op die route bent en op een gegeven moment er misschien wat vertraging optreedt en dat dan een van de echtlieden zegt: dank je wel, ik pak alvast een snellere vlucht, ik ga door. Waardoor de ander achterblijft. U knipt er één onderdeel uit en de rest blijft op die manier achter. Dat is toch niet meer in samenhangen? Dat is toch niet meer zoals we dat hebben afgesproken?

De heer Struijk: Voorzitter, het feit dat wij met dit amendement komen, betekent niet dat wij daarmee alle andere vormen van participatie bij andere onderdelen niet willen, of dat die daardoor onmogelijk worden. Dat lijkt me ... Ik zou niet weten waarom. Bovendien denk ik dat de heer Kuhlmann eigenlijk een stap verder gaat dan wij gaan. Wij vragen helemaal niet om een burgerbegroting, wij vragen om dat mee te nemen, om een verkenning te doen. Gewoon in de lijn van wat in het raadsvoorstel staat, wat dus volgende week bij de auditcommissie komt. Verder gaan we niet. Misschien zijn wij wel tegen een burgerbegroting. Zou zomaar kunnen.

De heer Kuhlmann: Nog een laatste: die burgerbegroting heeft u al. Die verkenning die staat er al. Dat hebben we al met elkaar afgesproken. Wat uw amendement doet is zegt dat u een strakke deadline stelt die niet voor die andere onderdelen geldt en daarmee raak je de samenhang kwijt. Maar goed, het is me duidelijk. Dit is de koers waar u voor kiest.

De heer Struijk: Goed. Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: Gaat verder met de koers waar u voor kiest.

De heer Struijk: Ik denk dat een deadline voor één onderwerp nog niet betekent dat de rest daardoor gebruskeerd wordt, maar we gaan het wel zien. Waar was ik gebleven? Daar komt ie. Het aantal handhavers, die had ik gezegd dat we blij zijn dat de gemeente ook erin slaagt ze aan onze stad binden. Ze hebben namelijk een belangrijke en zeer gewaardeerde taak te vervullen. En van harte hopen we dat de resultaten van hun inspanningen zichtbaar worden in de vorm van een schonere en veiligere stad. Tegelijk werd tijdens de bespreking in de commissie terecht opgemerkt dat er meer middelen zijn om dat laatste te bereiken.

Gemeenschapszin, meer onderlinge contacten en sociale controle bijvoorbeeld. Wat vergroening betreft, zijn er mooie doelstellingen geformuleerd, maar blijken ze in de bestaande wijken niet altijd te realiseren. Dat begrijpen we. We zijn ook blij met compensatie elders. Toch hopen we dat het college zich niet te snel neerlegt bij onmogelijkheden en dat ze blij geeft van creativiteit, zoals bijvoorbeeld met het Bewegend Bos gebeurd is. We waren ook blij te horen van de wethouder dat er middelen zijn die structureel ingezet kunnen worden voor het doel een klimaatneutrale stad in 2040 te bereiken. Er moet namelijk nog heel veel gebeuren op dat terrein. De zorg is een sector die veel geld vraagt en er is geen enkele reden om aan te nemen dat het in de toekomst minder wordt. Hoe groter de bedragen, hoe meer er te winnen valt met efficiënter werken. Wat dat betreft ondersteunen we het pleidooi wat GroenLinks hiervoor hield in de commissie. Speciale aandacht vragen we voor de jeugdzorg. Woorden van de wethouder dat daar jaarlijks 40 miljoen aan uitgegeven wordt. Dat is een enorm bedrag en het zou de moeite waard zijn om te onderzoeken of er vormen van preventie mogelijk zijn, die ervoor kunnen zorgen dat minder jongeren zorg nodig hebben. Tevens willen we een pleidooi doen om nog meer aandacht te hebben voor de inzet van vrijwilligers. Het zal iedereen bekend zijn dat landelijk de tendens is dat je steeds minder vrijwilligers krijgt. Het is heel goed om vrijwilligers toe te rusten om bijvoorbeeld armoede te signaleren, maar steun ook de organisaties die gebruik maken van die vrijwilligers. Helpt ze om vrijwilligers te vinden en om de vrijwilligers die ze hebben te binden. In de commissie was er veel aandacht voor de onvrijwillige thuiszitters. Terecht, want het is een grote zorg voor de betreffende persoon en zijn omgeving. Laten we blijven investeren in het omlaag brengen van het aantal thuiszitters. Overigens, ik moest bij dit onderwerp denken aan het Leerpark. In 1983 ging ik werken op die toen troosteloze locatie. Als je dan nu ziet wat er staat, past maar één woord: indrukwekkend. Een mooi voorbeeld van wat visie en moedig investeren op kan leveren. Het lijkt alsof alles tegenzit wat het bouwen van woningen betreft. Dat is ook landelijk zichtbaar en de uitgesproken zorg is terecht. Laten we toch volhardend en creatief blijven zoeken naar de mogelijkheden om de vaart er weer in te krijgen en geef de raad duidelijk inzicht in wat werkelijk gerealiseerd is en gaat worden in deze periode. We zijn blij met het mobiliteitsplan 2040, waarin het STOMP-principe is vastgelegd. En een mooi voorbeeld van een plek waar je als fietser daar nu al de positieve gevolgen van ervaart, is de Krispijnseweg. Hoewel dat zojuist met een regenpak aan ook nog niet alles was. Voorzitter, het besturen van een stad is zeker in deze moeilijke tijden niet eenvoudig. Daarom wensen we u en de overige leden van het college van harte Gods zegen toe. De zegen waarvan de wijze koning Salomo in een van zijn spreuken zegt: de zegen van de Here, die maakt rijk en hij voegt er geen smart bij. Ik dank u.

De voorzitter: Hartelijk dank. Daarmee hebben we de bijdrage van de ChristenUnie/SGP gehad en gaan we naar de Partij voor de Dieren. De heer Groenewege, gaat uw gang.

De heer Groenewege: Voorzitter, wij vergaderen vandaag op 8 november 2023. Nog even te gaan voor het einde van het jaar, maar de grondstoffen die de aarde dit jaar kan produceren en verwerken waren drie maanden geleden al op. 2 augustus 2023 was namelijk Earth Overshoot Day dit jaar. Het voedsel dat we onttrekken, de bomen die we kappen, ruimte die we innemen op aarde met steden of landbouw of wat dan ook.

Vanaf 2 augustus kon de aarde het niet meer bijbenen. Alles wat we na twee augustus consumeren, gaat ten koste van de leefbaarheid van de planeet voor toekomstige generaties. Maar voorzitter, het is eigenlijk nog erger, want 2 augustus was Earth Overshoot Day, maar wij Nederlanders gebruiken veel meer grondstoffen dan de gemiddelde mens op deze aarde. De Nederlandse Overshoot Day lag dit jaar op, tromgeroffel, 12 april. Toen was nog geen derde van het jaar gepasseerd, maar hadden wij Nederlanders al wel alles opgebruikt wat de aarde voor ons kan genereren. Om dat consumptieniveau vol te houden, hebben we minstens drie aardbollen nodig, maar ik heb het nageteld. We hebben er maar één. De aarde biedt voldoende voor ieders behoefte, voorzitter, maar niet voor ieders hebzucht. Wij maken dingen op waar toekomstige generaties dankzij onze overconsumptie niet meer van kunnen genieten. We laten een planeet na die slechter is dan toen we hem zelf in handen kregen. Met minder soorten rijkdom, met een minder fijn klimaat met minder grondstoffen, minder bossen, minder groen. Veel plezier ermee, kinders. voorzitter. Dat is pas een begrotingstekort waar je druk om moet maken. Dat tekort moet te allen tijde vooraan onze gedachten zitten en ons beleid vormgeven. Van lokaal tot wereldwijd. Maar hier in Dordrecht staat dat tekort niet voorop. Dit college doet niet genoeg om onze ecologische voetafdruk snel genoeg naar beneden te brengen. Kijk naar de uitstoot van broeikasgassen. Volgens wetenschappers moet die ergens rond het jaar 2033 naar nul zijn teruggebracht om de opwarming van de aarde te beperken tot anderhalve graad. Anderhalve graad waar de Nederlandse staat zich in Parijs aan heeft gecommitteerd bij het ondertekenen van het klimaatakkoord van Parijs in 2015. Het absolute maximum. Maar dit college stoomt ongestoord voorbij die deadline en schendt daarmee het klimaatakkoord van Parijs en noemt dat met trots ook nog eens een versnelling. Voorzitter, wij leven hier in een van de rijkste gebieden van de hele wereld, een rijkdom die we deels te danken hebben aan de vroegere uitbuiting van armere gebieden. En die arme gebieden op deze wereld gaan heel hard geraakt worden door klimaatverandering, door hittegolven, overstromingen mislukte oogsten. Sterker nog, deze gevolgen worden daar nu al gevoeld en zelfs nu, terwijl we dit allemaal weten in dit rijke land, neemt dit college nog niet de verantwoordelijkheid om het juiste tempo in te zetten. Terwijl er tenminste acht Nederlandse steden zijn die dat wel doen, die inzetten op een klimaatneutrale gemeente in 2030 en die mij altijd een beetje plaatsvervangende schaamte geven over mijn eigen gemeente.

Mevrouw Pichel: Voorzitter.

De heer Groenewege: We lopen in Dordrecht achter de feiten aan. We maken ons druk over cijfers achter de komma terwijl het de vraag is of onze stad überhaupt nog zou kunnen blijven bestaan.

De voorzitter: Bij interruptie, mevrouw Pichel.

Mevrouw Pichel: Dank u wel, voorzitter. Even een vraag aan de heer Groenewege uit nieuwsgierigheid. Hij vindt dat het college niet voldoende doet om in 2030 klimaatneutraal te zijn. Op welke manier denkt de heer Groenewege dat het college dit dan zou moeten doen?

De heer Groenewege: Ik ken al die maatregelen niet uit mijn hoofd, maar wat ik mevrouw Pichel zou willen aanbevelen is om eens naar het klimaatbeleid te kijken van die acht Nederlandse steden die inzetten op klimaatneutraliteit in 2030 en wat we daar in Dordrecht van kunnen leren.

Mevrouw Pichel: Voorzitter, ik vraag me even af waarom mevrouw Pichel daarnaar zou moeten kijken, wat ik ervan zou moeten leren als hij aangeeft dat het college het hier niet snel genoeg doet en vindt dat zij dat moeten doen en ik aan hem vragen welk suggestie of welk advies heeft hij dan voor het college? En dan moet ik er meer van leren, die snap ik even niet. Kan de heer Groenewege dat toelichten?

De heer Groenewege: Voorzitter, ik vind het heel lastig om hier in detail bij een gesprek over de begroting in te gaan op alle maatregelen die we verwachten van dit college. Het gaat er uiteindelijk ook om: welk budget reserveren we ervoor, welke urgentie wordt gevoeld, welke deadline stel je voor jezelf, welke tussendoelen stel je en welk tempo zet je in? En dat is de boodschap die de Partij voor de Dieren vandaag geeft.

De heer Safranti: Voorzitter.

De voorzitter: De heer Safranti.

De heer Safranti: Even een aanvulling. Want eigenlijk had ik een dergelijke vraag richting mijnheer Groenewege. De helft heeft hij beantwoord. De andere helft is: wat verwacht hij, of wat kunnen wij als raad dan in dit geval ervoor zorgen dat wij die doelstellingen wel halen? Want ik ga er wel vanuit dat u, als u dit pleit, dat u ook een degelijk onderzoek hebt gedaan.

De heer Groenewege: Voorzitter, wij hebben al eerder als Partij voor de Dieren geconcludeerd dat er in deze raad geen draagvlak is voor de deadline 2030, dus we hebben ook niet allerlei moties voorbereid om daarop te sturen want die zouden het toch niet halen. Dus dat is hoe wij hier staan. Maar tegelijkertijd is de boodschap wel: het gaat niet snel genoeg en kunnen we de urgentie in het hoofd krijgen van dit college om die doelstelling wel te halen?

De heer Safranti: Voorzitter, even hebben nog een vervolg. Dat vind ik een gemakkelijke antwoord terug. Waarom? U komt niet met moties omdat er geen draagvlak is? Als u goed kan argumenteren en duidelijk kan maken waar wij dan achterlopen en waar wij dus eventueel wel iets kunnen betekenen in uw pleidooi, waarom zouden wij daartegen moeten zijn zolang u dus daarmee komt? Dus ik zou zeggen, ga aan de slag.

De heer Groenewege: Voorzitter.

De voorzitter: Misschien even een reactie van de heer Groenewege.

De heer Groenewege: Voorzitter, een voorstel daarover hebben wij tijdens de commissie geplugd. Dat ging over externe monitoring. Daarover hebben we een initiatiefvoorstel ingediend, wat de raad in overweldigende meerderheid heeft verworpen.

We denken dat dat enorm zou hebben bijgedragen aan een effectief klimaatbeleid, dus dat is eeuwig zonde.

De voorzitter: De heer Van der Net.

De heer Van der Net: De heer Groenewege weet dat de VVD de Partij voor de Dieren een sympathieke partij vindt en dat dat idealisten zijn en dat waarderen wij ook. Daar vinden wij ons ook altijd wel. Maar mijn vraag is altijd dan in dit soort gevallen: wat gaat dat kosten en waar halen we dat geld vandaan dan?

De voorzitter: Mijnheer Groenewege.

De heer Groenewege: Voorzitter, wat ik in deze bijdrage juist probeer duidelijk te maken, is wat het kost als we het niet doen en hoe die kosten tegenover onze eigen investeringen staan die we nu moeten doen. Want wat het probleem is, is dat de staat deze ingreep al vanaf de jaren '90 had kunnen zien aankomen, al vanaf de jaren '90 had kunnen inzetten op een transitiepad naar klimaatneutraal in 2030 en dan was het a: goedkoper geweest, b: had het meer opgeleverd en c: we hadden dan minder CO2 uitgestoten en was het makkelijker geweest, want nu moet het in een paar jaar en dan hadden we tientallen jaren gehad. En hoe verder we deze maatregel naar de toekomst doorschuiven, hoe duurder het wordt, hoe moeilijker het wordt en daarom blijft de Partij voor de Dieren inzetten op die urgentie, die deadline en dat Parijsakkoord.

De voorzitter: De heer Van der Net.

De heer Van der Net: Als ik de heer Groenewege nu zo hoor, dan is dat echt een soort doemdenken. Dat zit niet in de VVD en zeker niet in de Dordtse VVD, maar ik geloof in de kracht van mensen en van samenlevingen en hoe we dingen voor elkaar kunnen krijgen. Dat mis ik zo in uw verhaal eigenlijk, want u zegt eigenlijk, we zijn er al voorbij. Hou maar op, we gaan eraan of zoiets en dat vind ik geen positieve boodschap. Waarom bent niet wat positiever ook over de wereld en de samenleving?

De heer Groenewege: Voorzitter, wij proberen juist aan te sturen op een beleid dat effectief is. Volgens mij geef ik hier een realistisch beeld. Ik haal allerlei wetenschappelijke feiten aan over hoe het nu staat met de opwarming, over hoe het gaat als we het pad volgen wat het college volgt en welk pad we zouden moeten inslaan en welke gevolgen dat heeft. Ik had daar nog een voorbeeld van. Bijvoorbeeld als we de opwarming door laten lopen tot twee graden, dan zou de zeespiegel nog tot het jaar 2300 doorstijgen, want daar zit een bepaalde vertraging in, met 2,2 tot 2,5 meter. Dan staat de hele binnenstad van Dordrecht onder water en dan is het fijn dat we dankzij de VVD bij de top vijf van de MKB-vriendelijkste gemeente horen, maar daar heb je dan niet heel veel aan.

De heer Van der Meer: Voorzitter.

De voorzitter: De heer Van der Meer.

De heer Van der Meer: De heer Groenewege, voorzitter, hoeft mij absoluut niet te overtuigen van de ernst van het probleem en de urgentie ervan. Ik ben helemaal met hem eens dat 2030 veel beter zou zijn dan 2040 en dat het eigenlijk allemaal veel sneller moet, maar de vraag is wel: wat kunnen wij daar als gemeente in concreto aan doen? Dat is een heleboel. Ik weet niet of we daarmee de doelstellingen die u graag wilt kunnen realiseren, maar we moeten het maximale doen en ik zie dus om die reden uit en de vraag is of u daar aan mee wil werken op een manier waarin het gaat over concrete daadwerkelijk uitvoerbare maatregelen, die de gemeente kan nemen om zo dicht mogelijk in de buurt van deze doelstellingen te komen.

De heer Groenewege: Voorzitter, wat ik kan toezeggen vanuit de Partij voor de Dieren aan GroenLinks, is dat wij, als het klimaatbeleid wordt gepresenteerd om naar 2040 te gaan, wij eens heel goed gaan kijken naar wat die acht Nederlandse gemeenten die sturen op 2030 nou goed doen, wat wij verkeerd doen. Want als een gemeente als Helmond het kan, die kleiner is dan Dordrecht, dan moeten wij dat ook kunnen.

Mevrouw Pichel: Voorzitter.

De voorzitter: Ik had nog een laatste interruptie van mevrouw Pichel gezien en dan kom ik bij u.

Mevrouw Pichel: Dank u wel, voorzitter. De heer Groenewege geeft aan dat die eigenlijk een veel beter plan heeft en scherpere doelstellingen dan het college heeft. Ik geloof dat hij net ook zei effectiever, want ik weet even niet meer welk woord hij had gebruikt. Volgens mij was het inderdaad een beter plan en sneller en effectiever. Mijn vraag aan de heer Groenewege is: Partij van de Dieren is ook enorm voorstander om bedrijven als Chemours te sluiten. Of nul uit de pijp. In ieder geval dingen die daar worden gedaan om dat echt tot het minimum te beperken. Chemours is echter ook een hele belangrijke leverancier van allerlei grondstoffen die dus ook gebruikt worden om het hele plan, wat zo effectief is van Partij voor de Dieren, verder uit te voeren. Is dat misschien ook een reden voor de vertraging, want als dit soort bedrijven natuurlijk al moeten minderen, moeten stoppen en eigenlijk minder moeten produceren, dan is uw plannetje ook wat moeilijker uit te voeren en ook in die snelheid waarmee het beoogd wordt.

De heer Groenewege: Voorzitter, beperkingen zijn de bron van innovatie en als wij de industrie dwingen om geen PFAS meer te gebruiken, dan komt er binnen de kortste keren een alternatief voor PFAS, want er moet altijd een verdienmodel blijven bestaan. Daarnaast geloven wij er als Partij voor de Dieren in dat technologische oplossingen niet het hele verhaal zijn. We zullen ook minder moeten consumeren. Zoals ik net vier minuten lang heb aangegeven, consumeren wij nu veel te veel. Dat is het primaire probleem van de westerse mens en daar ligt ook de primaire oplossing.

Mevrouw Pichel: Kleine vervolgvraag, voorzitter. Gelooft de heer Groenewege echt dat PFAS de enige chemische stof ter wereld is die schadelijk kan zijn?

De heer Groenewege: Nee.

De voorzitter: Dank. Gaat u verder.

De heer Groenewege: Voorzitter, genoeg over Earth Overshoot Day. Dan de andere onderwerpen die we wilden aansnijden. Want in een opwarmend klimaat is het juist belangrijk dat we onze stad vergroenen en in een biodiversiteitscrisis is het essentieel om groen terug te brengen in de stad. Het is goed voor onze mentale gezondheid, het is goed voor de aantrekkelijkheid van de stad. Noem maar op. Het is goed voor het vestigingsklimaat -misschien krijg ik nog een partij mee daarmee- en het is nodig, want ook hier is Dordrecht een achterloper. Dordrecht staat in de top tien van de meest versteende steden in Nederland. Zo kopte Indebuurt vorig jaar namelijk op nummer negen. Het college en de raad wil daar gelukkig ook mee aan de slag. Eerder dit jaar heeft de raad de sportvisie 2030 vastgesteld en daarin staat de zogenaamde 3-30-300-regel die nu moet worden toegepast in Dordrecht. Drie bomen in het zicht van ieder huis, 30 procent boomkroonbedekking, 300 meter lopen van je huis tot het dichtstbijzijnde park. En het college wil ook nog eens lange sport routes van 3000 meter door iedere wijk. In nieuwe wijken of bij herinrichtingen lijkt het college deze norm inderdaad toe te passen, maar in bestaande wijken gebeurt er bijzonder weinig. Het college maakt alle inwoners wijs dat het hun leefomgeving gaat vergroenen, maar verreweg de meeste inwoners zullen daar bij ongewijzigd beleid niets van merken, want vergroening is voor dit college primair geen doel op zich; het wordt vooral meegenomen bij herinrichtingen, die om andere redenen worden gedaan.

De voorzitter: De heer Kuhlmann.

De heer Kuhlmann: De heer Groenewege hoor ik nu het onderscheid maken en zeg dat het onterecht is als je een nieuwe wijk bouwt of iets anders gaat inrichten. Maar dat is juist logisch dat je het op die plekken doet waar het kan. Maar dat je niet in de historische binnenstad zomaar even een straat, laten we zeggen de Wolwevershaven, plat gooit, zodat je op die afstand dan een park hebt of iets anders. Waar het kan probeert dit college dat te doen. Er zijn ambitieuze plannen. Het park XXL, voor sommige is dat zelfs al veel te groot. Maar het is toch logisch dat we geen straten gaan platgooien om bomen neer te zetten, dat je dat een beetje met beleid doet?

De heer Groenewege: Dat is zeker logisch, voorzitter. Daar is de Partij voor de Dieren het helemaal mee eens. Verreweg de meeste bewoners van versteende wijken wonen in straten waar niks mee gaat gebeuren. Maar het beste moment om een boom te planten, voorzitter, is 10 jaar geleden en het één na beste moment is vandaag. De Partij voor de Dieren en de PvdA willen perspectief geven aan bewoners in versteende wijken. Want dat is het nadeel als je alleen nieuwbouwwijken aanpakt; mensen in versteende wijken blijven dan in hun oververhitte wijk zitten die niet groen genoeg is. Wij willen niet dat die 3-30-300-regel die de raad heeft vastgesteld, ook de VVD, een papieren werkelijkheid blijft, waar alleen de inwoners van nieuwe wijken van kunnen genieten. Iedere Dordtenaar heeft recht op een groene, gezonde leefomgeving, vinden wij. Vandaar onze motie: plan van aanpak wijkvergroening met 3-30-300-regel, waarmee we ook bestaande wijken gaan vergroenen en daarmee klimaatbestendiger maken, die we, zoals ik al zei, indienen met de PvdA. Het college gaat wel aan de slag met de binnenstad, waarschijnlijk niet met grachten platgooien, maar wel met vergroening.

Met het project Vergroening Binnenstad brengt het college de versteende plekken in kaart, onderzoekt het mogelijkheden om die te vergroenen en de eerste resultaten daarvan zullen we volgend jaar al zien, lezen we in de begroting. Dat is hartstikke mooi. De Partij voor de Dieren wil hierbij aandacht vragen voor een groep bewoners van de binnenstad waar we het niet vaak over hebben, namelijk honden. Stel, je bent een hond in de binnenstad en je wilt even een rondje rennen. Dan moet jouw menselijke huisgenoot jou helemaal op sleeptouw nemen naar een hondenveldje bij de Krispijntunnel of eentje op het Oranjepark. En daar heeft hij helaas niet zo vaak tijd voor, dus zit jij bijna altijd aan de lijn. Maar voorzitter, nu komt er een onderzoek van het college naar kansen om de binnenstad te vergroenen. En misschien is er dan ook wel ruimte voor een hondenveldje her of der. Het zou in ieder geval mooi zijn, als het college die onderzoeksvraag zou meenemen in het onderzoek dat toch al loopt en de Partij voor de Dieren wil het college dan ook vragen of het daartoe bereid is.

De voorzitter: Bij interruptie, de heer Safranti.

De heer Safranti: Ik vind een prima pleidooi, hoor, over de honden en hondenspeelplaatsen of uitlaatplaatsen. Hoe het ook wil noemen. Ik ben de totaal mee eens, hoe u het ook nu uitlegt. Alleen, ik woon al ruim 40 jaar in de binnenstad en ik ben genoodzaakt moeten verhuizen, omdat er geen speelplaatsen zijn voor de kinderen. Hoe kijkt u daarnaar?

De heer Groenewege: Daar staat de Partij voor de Dieren ook heel positief tegenover en het lijkt ons ook heel verstandig als het college die vraag meeneemt bij het onderzoek naar de vergroening van de binnenstad.

Mevrouw Van Engelen: Voorzitter.

De voorzitter: Ik zie u, alleen ik hoorde een vrouwenstem en ik zag een mannenhand, dus het was een beetje verwarrend. Mevrouw Van Engelen. Gaat uw gang.

Mevrouw Van Engelen: De Partij voor de Dieren pleit nu voor een hondenveldje in de binnenstad en de heer Groenewege gaf het ook aan dat de ruimte in de binnenstad schaars is en dat we moeten vergroenen. Nou zijn hondenveldjes over het algemeen gewoon grasveldjes en ik hoef de heer Groenewege natuurlijk niet uit te leggen dat gras nou niet heel erg veel bijdraagt aan de biodiversiteit of de vergroening. Dus ik wil eigenlijk aan de Partij voor de Dieren vragen hoe zien zij dan een hondenveldje voor zich, wat ook bijdraagt aan de vergroening van de stad.

De heer Groenewege: Niet alles wat bij biodivers is, is hetzelfde als groen natuurlijk. Dat klopt helemaal wat GroenLinks aangeeft. Wij verwachten dat er best veel kansen zijn om te vergroenen in de binnenstad en dat er dan wellicht ook wat ruimte is voor een hondenveldje. Maar wat we vooral vragen aan het college is om die vraag mee te nemen in het onderzoek en dan kunnen we uiteindelijk aan het eind kijken of er iets kansrijk uitkomt, of dat er toch geen ruimte blijkt te zijn. Dat is een beetje de insteek van de Partij voor de Dieren.

Het klopt inderdaad dat je niet de hele binnenstad, of al het groen van de stad, hondenveldjes wilt maken, want dat gaat echt ten koste van de biodiversiteit, dus het moet inderdaad beperkt blijven tot een beperkt aantal.

De voorzitter: Gaat u verder.

De heer Groenewege: Dank. Ik wilde afsluiten, voorzitter. Voorzitter, niet het recht van de sterkste moet voorop staan, maar het belang van de kwetsbaarste. Daar staat de Partij voor de Dieren voor. En zo beoordelen wij de begroting. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u zeer. U had een tweetal moties aangekondigd, he? Wilt u die ook indienen? Daar komen ze al. Heel goed. Dank. Dan gaan we naar de volgende fractie. Dat is de CDA-fractie, mevrouw van Vugt. Gaat uw gang.

Mevrouw Van Vugt-Roose: Voorzitter, in de afgelopen week keek ik naar een aflevering van de documentaireserie Het Verhaal van Nederland. Dit was overigens aan de Krommedijk waar ik keek, maar dan zaten de anderen waarschijnlijk bij de voetbalwedstrijd. Ik zat gewoon lekker in huis. Deze aflevering begint in het Dordt van 1890. De rijke burgerij had het voor het zeggen. Mensen uit de wijde omtrek kwamen naar de stad om te kunnen werken in fabrieken. De woningnood was enorm. De pakhuizen werden gevuld met gezinnen die geen toekomst hadden. Men werkte, werd ziek en men stierf een nare dood. De gemiddelde leeftijd was 34 jaar. Die extreme tijden hebben we gelukkig achter ons gelaten, maar ook nu staan bestaanszekerheid en de woningmarkt onder druk. Als CDA willen we een stad waar het prettig wonen is, waar kinderen veilig kunnen opgroeien, waar volwassenen met plezier wonen en werken en waar ouderen alle voorzieningen in de eigen wijk kunnen vinden. De Dordtse handjes waarover ik de vorige keer sprak, zorgen ervoor dat Dordt een sociale stad blijft waarin men oog oor en hart heeft voor elkaar. We kunnen niet zonder de vrijwilligers, de mantelzorgers en de verenigingen. We kunnen niet zonder de zorgmedewerkers, mensen in het onderwijs of degenen die werken bij de hulpdiensten. Ondernemers zorgen voor werkgelegenheid en bedrijvigheid. Kansengelijkheid is niet vanzelfsprekend. Wij willen ons ervoor inzetten dat elk kind dat hier een Dordt geboren wordt, hier de kans krijgt op een goede startpositie. Het belang van voldoende bewegen en sporten door kinderen is evident. De bij de kadernota gevraagde actie op dit punt is er inmiddels en misschien komt er zelfs in dit jaar nog een voorstel. Speeltuinenverenigingen, sportverenigingen, scholen en sportwijkcoaches kunnen hierin een mooie rol krijgen. Met instemming hebben we kennis genomen van de voorgenomen ondersteuning voor de mantelzorgers. We zijn benieuwd naar de concrete uitwerking van de plannen. Het feit dat er bij veel huishoudens met kinderen geldnood is, zelfs bij ouders die allebei werk hebben, vinden we schrijnend. We willen echt specifiek aandacht vragen voor die groep. In hoeverre is het mogelijk de aandacht nadrukkelijker op deze groep te richten, omdat deze mensen er toch echt alles aan doen om mee te kunnen doen? Als het gaat om de woningnood, zien we tot op heden niet het bijgetrokken been wat in het akkoord is afgesproken over de sociale woningbouw. De toegezegde betere balans tussen betaalbare en duurdere woningbouw is nog niet op orde. We zien graag dat het college hier beter resultaat op laat zien. In nieuwe ontwikkelplannen willen we dat er vanaf de tekentafel aan de voorzieningen wordt gedacht.

Huisartsen, wijkgebouwen, winkels, voldoende groen, sportvoorzieningen; het zou er allemaal mogelijk moeten zijn om daar ook fijn te wonen. Toezeggingen op het gebied van participatie zijn er om nagekomen te worden. Goede communicatie luistert nauw. Dat gaven we ook de vorige keer al aan. Door inwoners wordt een open, luisterende houding en inlevingsvermogen vaak gemist. Te vaak ligt de nadruk op het presenteren van plannen en het verdedigen daarvan. Daar moet in onze ogen echt iets veranderen en we hopen dat er iets met de feedback van inwoners wordt gedaan. Omdat we ook een inclusieve stad willen, dienen we de motie van DENK over de zichtbaarheid van artikel 1 in het Dordthuis mee in. We vinden dat een hele mooie. Het is een voortzetting van ooit een CDA-initiatief in het stadskantoor. Als CDA zien we dus die groene, leefbare stad voor ons waar het fijn is om te zijn. Het lijkt ons dus ook goed om in te zetten op het vasthouden van bezoekers door ze een aantrekkelijke beleving te geven, waar in de stad, cultureel en op ook historisch vlak, qua horeca en winkelaanbod, het nodige te vinden is. In dat kader willen we expliciet aandacht vragen voor de oudere stadsbezoekers die één of enkele dagen willen doorbrengen in deze stad. Laten we ondertussen niet de aandacht verliezen voor de andere wijken van de stad. Dordt is groter dan de binnenstad. We vinden het dan ook fijn dat er voor het stadsdeel Dordt-West de nodige aandacht is in de begroting. Investerings in sociale cohesie, wijkvoorzieningen en wijkvrijwilligerswerk horen deel uit te maken van de programma's die horen bij Dordt-West. Het is ook mooi dat voor dit deel van de stad een landelijk programma is binnengehaald. We maken ons binnen het onderwijs zorgen over de steeds jongere leeftijd waarop kinderen en jongeren het niet meer zien zitten om naar school te gaan. Deze jonge mensen missen niet alleen scholing, maar ze missen ook de nodige socialisering, die nodig is om nu en later mee te doen in de samenleving. Als het gaat om het vergroenen van onze stad, dan zijn er best wel wat positieve zaken. Ik noem maar even een paar dingetjes: de meer groene schoolpleinen, waar we ook als CDA ons wel voor hebben ingezet, het Bewegend Bos is een leukigheidje, de verduurzaming van gemeentelijke gebouwen. Dat vinden we een hele belangrijke en dat staat voor 2024 op het programma. Echter, de voortgang op het initiatiefvoorstel 'Geen dag zonder zon' is ons veel te traag. Er is ons gevraagd om tijd, tijd en nog eens tijd. Dat kan zo niet. Initiatieven om te verduurzamen worden op deze manier onmogelijk gemaakt. We ontvangen graag een reactie van het college hoe dit nu snel geregeld kan worden. Ook willen we graag dat er blijvend tegemoet gekomen wordt aan plannen van inwoners om te kunnen verduurzamen. Er zijn natuurlijk ook zorgen. Die wil ik toch even kort benoemen. Of zorgen, aandachtspunten waar we ook de komende tijd ons mee bezig zullen moeten houden. Dan hebben we het over Chemours, we hebben het over het azc, over opvang van vluchtelingen, maar ook over de gifreinen die elke dag door Dordt denderen. Voorzitter, met deze begroting kunnen wij als CDA instemmen. We zien dat deze begroting een nette uitwerking is van de door de raad vastgestelde kadernota. Met deze begroting is tevens een ernstige boodschap afgegeven. Onze financiën staan onder druk. Als raad willen we dus samen op zoek naar de beste maar soms ook wel moeilijke keuzes. We zien graag goed op tijd de lijst tegemoet met mogelijke maatregelen om de begroting sluitend te maken. Vanwege de aangenomen motie 'raad bij ombuiging en bezuinigingen goed in positie' die we de vorige keer bij de kadernota inbrachten, verwachten we dit nadrukkelijk. Voorzitter, we leven nu in het Dordt van 2023.

Hoe wordt er over 133 jaar in een volgende documentaireserie en dan over het verhaal van Dordt over het Dordtse bestuur gedacht? Hoe gingen we om met de nieuwe woningnood? Hoe hadden we oog voor de bestaanszekerheid die onder druk stond? Was er bij dat alles oog, oor en hart voor elkaar? Dat wat het.

De voorzitter: U heeft echt voor de spiegel geoefend.

Mevrouw Van Vugt-Roose: Nee.

De voorzitter: Nou, perfect getimed. Complimenten. Ik zie geen interrupties. Of wel, toch nog. Een interruptie van de ChristenUnie/SGP. De heer De Heer. Gaat uw gang.

De heer De Heer: Voorzitter, dank u wel en dank ook aan mevrouw van Vugt voor de woordvoering. Ook de aandacht die er was, ook voor de vrijwillige inzet in de stad. Die onderstrepen wij als fractie ook heel graag. Ook een stukje nieuwsgierigheid hoe er misschien wordt gekeken naar onze ingediende amendementen, juist vanuit het CDA. Wetende dat het CDA in het verleden eerder dit jaar natuurlijk ook rondom de gesprekken rondom de initiatiefvoorstel rondom het burgerberaad en ook de startnotitie participatie dat daar ook veel aandacht bij het CDA voor was. We zijn nieuwsgierig hoe het CDA naar dit amendement kijkt.

Mevrouw Van Vugt-Roose: Voorzitter, ik begrijp heel goed die nieuwsgierigheid, want wij waren beslist geen voorstander van burgerparticipatie op de manier zoals die werd voorgesteld, echter, als dit in de startnotitie is vastgesteld, dan moet je dat gewoon uitvoeren. Het gaat hier om het verkennen van de mogelijkheden voor een burgerbegroting. En we hopen eigenlijk dat het niet mogelijk is, maar het verkennen daarvan, daar staan we achter. Want dat hebben we nou een keer afgesproken met elkaar, dus daar zullen wij voor stemmen.

De voorzitter: Dank.

Mevrouw Schnabel: Voorzitter?

De voorzitter: Gaat uw gang, mevrouw Schnabel.

Mevrouw Schnabel: Dank u wel. Wij hadden nog korte vraag. Ik hoorde net mevrouw van Vugt zeggen over jongeren en socialisering. Dat vinden wij inderdaad ook heel belangrijk. Daarom de vraag hoe het CDA kijkt naar de perspectiefprestatie. Dus eigenlijk dat gedeelte dat uit het jongerenperspectieffonds komt om dat in te zetten.

Mevrouw Van Vugt-Roose: We hebben die motie met belangstelling ook gelezen, want we zien zeker elke keer bij de Partij van de Arbeid terug dat er heel veel warme belangstelling is om de jongeren te ondersteunen in alles wat ze doen en wat ze nodig hebben. We vragen ons hier echter af of het echt nog een aanvulling is op wat er allemaal al is en daar gaan we straks ook even een van de wethouders horen.

We hebben zelf het idee dat er genoeg is, maar als dat niet zo is en het is echt een aanvulling, dan kunnen we op ons rekenen, maar het is nog een standpunt van twijfel zoals dat heet.

De voorzitter: Dank. Dan gaan we nu door naar de volgende fractie. En dat is DENK. De heer Safranti, gaat uw gang.

De heer Safranti: Dank u wel, voorzitter. Voorzitter, allereerst woord van dank richting onze ambtelijke organisatie. Er ligt nu nog een gezonde begroting voor ons. Voor 2024 zijn er geen bijzonderheden in de begroting. De besluiten uit de vastgestelde kadernota 2024 zijn verwerkt. De jaarschuif 2024 is sluitend met een klein overschot van 678.000. Voorzitter, de eenmalige korting op de OZB in 2023 stijgt de OZB-rekening in 2024 ten opzichte van '23 extra hard. Dit punt is ook door andere partijen nog benoemd. Wethouder. Dit was een mooi gebaar, maar de pijn is nu erg groot en voelbaar. Voorzitter, er ligt een mooie basis. Het is van belang dat we blijven vasthouden en investeren in de ingeslagen weg richting 2030. Echter maken wij ons zorgen om de tempo en de ontwikkelingen rondom de behoud bouwen woningen en aantrekken van goedbetaalde banen. Wij zijn van mening als we met dit tempo doorgaan, de doelstellingen niet gaan halen en zijn bereid om na te denken over genoemde ambities. Graag reactie van het college hierover. Voorzitter, dagelijks leven van veel Dordtenaren kenmerkt zich in deze tijd door onzekerheid. De gevolgen van de oorlogen tussen Rusland en Oekraïne maar ook Israël en Palestijnen merken we allemaal direct in ons dagelijks leven. Wie zich veilig voelt, heeft meer vertrouwen in zichzelf, in anderen en in de toekomst. Steeds meer mensen hebben het moeilijk om rond te komen en het huishoudboekje kloppend te krijgen. Vanuit dit besef weten we dat juist nu elkaar moeten helpen en sterk moeten zijn. Vorige begroting hebben we aangegeven dat onze wethouder zich hard maakt en enorm inzet voor armoede en werkgelegenheid. We zijn dan ook blij dat de witgoedregeling is ingevoerd en een vervolg krijgt. Wij danken de beide wethouders die gehoor hebben gegeven aan onze oproep. Echter merken we op dat we er nog niet zijn. Als we kijken naar de cijfers rondom de welvaart en werkgelegenheid zien we, ondanks de stijging in de werkgelegenheid, nog steeds achterblijven op landelijke cijfers. Voorzitter, de ambitie om spelen en sport te stimuleren, om meer te bewegen omarmen wij. Wel vinden we belangrijk dat ook kinderen die in het hart van onze binnenstad groeien, ook de kans moeten krijgen om te kunnen spelen. Er zijn namelijk geen speelplekken...

Mevrouw Schnabel: Voorzitter?

De voorzitter: Mevrouw Schnabel, bij interruptie.

Mevrouw Schnabel: Dank u wel. Wij vinden het ook belangrijk dat kinderen kunnen spelen in de binnenstad, maar er zijn toch al heel veel speelplekken in de binnenstad? Ik zou er zo een aantal op kunnen noemen. Er ligt weliswaar veel hondenpoep. Dat is vervelend, maar er zijn best veel speelplekken.

De heer Safranti: Daar is mijnheer Groenewege alleen blij om, denk ik, maar goed.

Mevrouw Schnabel: Maar er zijn best veel speelplekken. Hoe ziet DENK, of hoe ziet u dat?

De heer Safranti: Mevrouw Schnabel. Ik heb net proberen aan te geven dat ik ruim 40 jaar in de binnenstad woon. Hart van binnenstad zelfs. Ik weet niet welke speelplekken u noemt. Ik ken er geen een.

Mevrouw Schnabel: Bijvoorbeeld achter Den Witten Haen is een kinderspeelplek. Die is best wel groot. Dan is er het Beverwijcksplein. Daar kun je in principe ook spelen en dan zijn ... nou, er zijn nog ...

De heer Safranti: Dat was het?

Mevrouw Schnabel: Nee.

De heer Safranti: Het gaat er mij om ... Nee, ik begrijp u. Daar gaat het niet om. Mag ik even dit afmaken, jongens? Mevrouw Schnabel?

De voorzitter: Beste mensen, even aandacht voor de heer Safranti. Die gaat antwoord geven.

De heer Safranti: Mevrouw Schnabel, ik begrijp natuurlijk wat u bedoelt, alleen wat ik eigenlijk wil vertellen -ik was nog niet eens klaar met mijn verhaal trouwens, maar goed, geeft niet- het gaat erom: de speelplaatsen wat we ook in die andere wijken zien. Dat je gewoon met een gerust hart je kind op een veilige manier alleen kan laten of kan laten spelen. Dat mis ik gewoon in de binnenstad. Niet alleen ik maar heel veel mensen die kinderen hebben in de binnenstad.

De voorzitter: De heer Kuhlmann.

De heer Kuhlmann: Voorzitter, op dit punt... Het is natuurlijk een heel begrijpelijk het pleidooi voor fijne speelplekken. Daar vinden de Dordtse VVD en DENK elkaar natuurlijk. Alleen, toch wel een klein beetje op dit onderdeel ook begrip voor wat mevrouw Schnabel zegt. Ik heb ze zelf eens geteld de speeltuinen in het centrum. Het zijn er 15. Het zijn er best veel en dan zal ik er meteen bij zeggen, sommigen zitten wat verscholen. Door kronkelige historische stratenpatroon zie je ze niet altijd meteen. Ik denk dat voor de meeste kinderen en ouders geldt dat die ze heel goed weten te vinden. Als u zou zeggen, maar dat staat niet in uw motie, van, zorg nou eens dat bijvoorbeeld op de website van de gemeente dat de speeltuinen die er zijn, dat we daar een makkelijk overzicht van maken. Is denk ik ook een goed idee, maar als het gaat om investeren in de speeltuin, en we zien natuurlijk de begroting het budget is beperkt. Sterker nog, in de binnenstad, in heel veel delen van onze stad, de ruimte is ook beperkt.

Zou het dan niet logischer zijn om in plaats van wat u vraagt in uw motie, namelijk om meer speeltuinen bovenop die 15 in de binnenstad, om juist te concentreren op het onderhoud, want, en dat geldt niet alleen voor de binnenstad, maar ook voor speeltuinen in andere plekken van de stad, dat is een onderwerp waar je kan zeggen, dat vraagt aandacht, logisch natuurlijk, maar met de beperkte middelen en met de beperkte ruimte is het dan een slimme keuze, denkt u, om meer, bovenop die 15 die er al zijn, speeltuinen te doen in de binnenstad.

De heer Safranti: Mijnheer Kuhlmann, ik heb het niet over speeltuinen, ik heb het over speelplekken en speeltoestellen in de binnenstad. Dus mensen die dus in de buurt wonen, dat ze de kinderen even 100 meter 50 meter verderop met gerust hart kunnen laten spelen. En dan heb ik het niet over heel veel toestellen, maar dan over een klein glijbaan en een wip en een kip. Wat heb je tegenwoordig? Daar gaat het mij om, dat je je kinderen gewoon naar buiten kan laten en dat is het nu niet. Nogmaals, ik spreek nu even uit ervaring, dat ik dus dagelijks vanuit werk nog met kinderen naar het Merwesteinpark moest meenemen om die kinderen dus op een veilige manier laten kunnen spelen. En daar gaat het even om. Dus niet over speeltuinen maar op speelplekken met klein een aantal speeltoestellen. Zelfs aan de kloostertuin waar de Statenschool natuurlijk in de buurt staat. Dat zou dus ook een bijdrage kunnen zijn voor de Statenschool, waar de kinderen dus ook in de Kloostertuin spelen. Dus daar zou je een aantal toestellen kunnen ... En dan heb je al heel veel al bereikt.

De voorzitter: De heer Kuhlmann.

De heer Kuhlmann: ik begrijp precies het soort plekjes wat de heer Safranti bedoelt. Als je bijvoorbeeld kijkt in de buurt van...

De voorzitter: Mijnheer Kuhlmann, sorry, ik onderbreek u heel even, want er is echt te veel rumoer in de zaal. Ik kan het bijna zelf hier niet verstaan en ik vind het heel vervelend, want ik wil het wel graag kunnen verstaan. Dat geldt neem ik aan voor u ook, dus laten we echt degene die het woord heeft ook het woord gunnen en daarnaar luisteren. De heer Kuhlmann, gaat u verder.

De heer Kuhlmann: Op een minuutje van de Statenschool heb je natuurlijk precies zo'n speeltuintje als u bedoelt, met zo'n glijbaan en die andere toestellen, zo'n wipkipje bij het Augustijnenkamp, Tolbrugkamp, de Hoge Nieuwstraat, Nieuwkerksplaats, Molenstraat, Houthavenplein, Lijnbaan, zo kan ik nog even doorgaan. Moet u een beetje zorgvuldig zijn met ... Ik begrijp inderdaad het soort plekjes wat u bedoelt en die zijn er. Er is een hele lijst.

De heer Safranti: Alle plekken die u hebt genoemd, die ken ik ook ik heb daar geen kip gezien, hoor. Spijt me zeer. We kunnen die discussie wel blijven voeren, maar ... Er zijn wel ruimtes natuurlijk. Daar gaat het niet om, maar het gaat om wippen en kippen en glijbanen en het gaat om dus...

De heer Kuhlmann: Dan zou ik zeggen, ga eens naar de opticien toe om die glijbanen te zien.

De heer Safranti: Oké. Misschien draagt dit wel bij aan het atmosfeer wat we gisteren hebben gehad. Wat dat betreft ...

De voorzitter: Prima dat er even wordt gelachen. Dat hebben we dan nu voorlopig weer even gehad. Ik wil iedereen er even op wijzen dat we ook gewoon echt even wat korter in de interrupties kunnen zijn, want anders gaan we het vandaag niet redden en dan moeten we morgen weer terugkomen. Daar zit volgens mij niemand op te wachten. Dus graag korte interrupties. U heeft uw punt gemaakt, u heeft een antwoord gegeven. Klaar. Volgende actie. Mevrouw Pichel, gaat uw gang.

Mevrouw Pichel: Dank u wel, voorzitter. Het is eigenlijk inderdaad in opvolging van deze discussie. Een vraag aan de heer Safranti. Want volgens mij lees ik in het dictum van de motie, dat het voornamelijk gaat over het ontwikkelen van een plan en dan realisatie van speeltuinen waarin gewoon aandacht is voor bepaalde dingen en niet zozeer, bouw extra speeltuinen bovenop de 15 die er al zijn. Dus dat zou wellicht kunnen betekenen dat degene die er al zijn verbeterd, geoptimaliseerd worden et cetera. Zo is hoe ik hem lees. Klopt dat, via u, voorzitter, aan de heer Safranti?

De heer Safranti: Dat klopt helemaal, mevrouw Pichel en u heeft natuurlijk daarom ook mede ingediend en dat zei ik ook net. Ik was nog niet zover met mijn verhaal. Maar goed, geeft niet. Dank voor toelichting. Dan kan ik al verder gaan.

De voorzitter: Gaat u verder.

De heer Safranti: Dus in dit geval extra aandacht vragen hiervoor en dienen samen met SP, VSP, Beter Voor Dordt en Forum voor Democratie in dit geval een motie in. Voorzitter, de opkomst ...

De heer Groenewege: Voorzitter.

De voorzitter: De heer Groenewege.

De heer Groenewege: Dank u wel. Over die motie, die heet 'onderzoek speelplaatsen in de binnenstad', maar de heer Safranti vraagt niet om een onderzoek, hij vraagt om een plan te ontwikkelen voor de realisatie van speeltuinen en in overleg te treden over de locatie. In ieder geval niet een onderzoek, maar echt een plan om het te gaan doen. Dus moeten we het nou zien als wat er in de titel staat, als een onderzoek? Of moeten we het zien als een plan om ze echt te gaan realiseren?

De heer Safranti: U hebt daar helemaal gelijk in. Het woord plan en onderzoek dat... Het was het was bedoeld als onderzoek. Anders wil ik hem wel even aanpassen. De bedoeling van deze motie was onderzoek. Onderzoek naar ontwikkeling van realisatie van speelplaats. Geen speeltuinen, trouwens, he? Dat hoor ik nu natuurlijk constant, maar het zijn speelplaatsen waar ik het over heb.

De voorzitter: Misschien goed dat u dan de tekst van de motie straks even nog met pen corrigeert.

De heer Safranti: Klopt. Doe ik zo even. Ik zie '...' van mijnheer Burggraaf, dus ik pas hem zo aan.

De heer Katif: Voorzitter. Hier ben ik.

De voorzitter: Mijnheer Katif. U zit achter de koekjes.

De heer Katif: Ik weet niet of dat kan, want volgens mij bij moties geldt alleen maar dictum en niet de titel namelijk van de motie.

De voorzitter: Dat klopt maar als het dictum en de titel niet met elkaar congruent zijn, dan is het een terechte vraag van de heer Groenewege natuurlijk. De duidelijkheid moet even in de motie blijken, maar het dictum is inderdaad uiteindelijk wat geldt.

De heer Safranti: Dank u wel, voorzitter. Ik ga verder. Over twee weken zijn de landelijke verkiezingen. Het vertrouwen van de burger richting politiek is zeer laag en dat laat zich ook door de opkomst zien. Bijgebouwen en ruimtes van enkele Dordtse verpleegtehuizen, verzorgingstehuizen, middelbare scholen, hogere scholen en moskeeën, anders gebedshuizen, kunnen prima fungeren als stemlokalen. Met deze actie verwachten we ook een positieve opkomstpercentages tijdens de verkiezingen en dienen samen met Forum voor Democratie en VSP een motie in. Artikel 1: afgelopen raadsvergadering hebben wij aangegeven dat onze fundament in 1572 in Dordrecht is gezet.

Mevrouw Van Vugt-Roose: Voorzitter.

De voorzitter: Mevrouw Van Vugt.

Mevrouw Van Vugt-Roose: Even over het ... Dank u wel, voorzitter ... over het vergroten van de opkomst bij verkiezingen. Om dan een stemlokaal ook in de moskee te laten plaatsvinden, dat is natuurlijk heel mooi. Ik had het idee dat het eigenlijk al lang kon, een stemlokaal in een moskee. Dus dat hoor ik straks nog wel graag even, maar hoe kijkt u ernaar dat het in een bepaalde moskee hier in Dordt helemaal vol hangt met posters van u?

De heer Safranti: Ik ben ook diverse keren voorzitter van een stemlokaal geweest. Op een stemdag mogen natuurlijk geen posters en allerlei andere politieke aanhangsel hangen of aanwezig zijn, dus daar ga ik er wel van uit dat daar gewoon rekening mee wordt gehouden.

Mevrouw Van Vugt-Roose: Maar vindt u dan wel dat het al die weken ervoor tot de laatste avond daar wel mag hangen?

De heer Safranti: Dat is helemaal aan het bestuur, denk ik. Voor mij hoeft het niet. Als ze belangstelling voor hebben en ze doen dat, ook prima maar als een verpleeghuis of een verzorgingshuis dat ook doet, wat heb ik daarop aan te merken dan?

Mevrouw Van Vugt-Roose: Nou, die doen dat juist niet.

De heer Safranti: Oké. Ik ga ervan uit dat met deze motie we niet binnen twee weken, anderhalve week trouwens, de stemlokalen gereed kunnen krijgen. Dus de oproep is eigenlijk ook voor de volgende keer. Niet dit keer maar voor volgende keer. Waarom? Omdat we ook gezien hebben in de afgelopen periode dat het een bijdrage levert voor de opkomst en vertrouwen in politiek. Toevallig, in dit geval dat u aangeeft, en daar ben ik het trouwens helemaal mee eens, voor in het kader van integriteit en legaliteit dat we dat juist niet moeten doen. Alleen de wens of het verzoek is niet voor over om anderhalf week dit te realiseren -volgens mij kan dat praktisch ook helemaal niet meer- maar voor volgende verkiezingen.

De voorzitter: Dank. De heer Portier.

De heer Portier: Voorzitter, even over het voorstel om in moskeeën en kerken te gaan stemmen. Dat gebeurt nu eigenlijk al. Maar we zitten ook met politieke partijen die verbonden zijn met bepaalde levensbeschouwelijke richtingen. Of van christelijke signatuur, ofwel, misschien wat minder expliciet, ook van islamitische signatuur. Vindt u dan niet dat het een onterechte druk legt op hun mensen als ze gaan stemmen in een christelijk of islamitisch of voor mijn part boeddhistisch gebouw van, o wacht, dan worden eigenlijk min of meer onder druk gezet of beïnvloed om toch op een partij van die signatuur te stemmen. Vindt u niet dat gebouwen waar gestemd wordt levensbeschouwelijk politiek neutraal moeten zijn?

De heer Safranti: Ik kan u helemaal volgen, mijnheer Portier. Ik heb net ook proberen aan te geven dat ik ook diverse keer voorzitter van een stemlokaal ben geweest en als je achter een hok zit of staat, dan weet niemand waar je op stemt, één, en twee: het is met deze motie juist de bedoeling dat we dus mensen, gezien de opkomst van de afgelopen jaren, verkiezingen, dat we juist stimuleren om mensen te gaan stemmen en we zullen nooit ook gaan zeggen in de kerk, er wordt alleen maar op CDA of ChristenUnie/SGP gestemd. Dat is helemaal niet zo. Andersom zal dat dus ook niet zijn. Het gaat puur om de mensen die in de buurt wonen, om een stimulans te maken dat ze dus naar de stembus gaan en vertrouwen in politiek krijgen. Dat is eigenlijk ook de intentie van deze motie en daar wordt niet alleen de moskee genoemd.

De voorzitter: Helder. Mevrouw Koene.

Mevrouw Koene: Voorzitter, we hebben juist een x aantal jaren geleden besloten om niet meer in kerken en dergelijke te stemmen, dus er is ook gewoon alleen maar op neutraal terrein een stemlokaal. Dus wat de heer Safranti vraagt is teruggaan in de tijd. We hadden het al met elkaar opgelost, dat je dat niet op plekken moest doen waar je dus bepaalde invloed kon ervaren. Dat is een motie die is ... Er is een keer een motie voor ingediend, die is weliswaar verworpen, maar het is uiteindelijk wel uitgevoerd op die manier.

De heer Safranti: Zover ik het weet, maar dan is het echt ook aan het college om daar een juiste antwoord op geven, is dat er niet meer in de moskeeën gestemd wordt, maar wel in de kerken. Dat is wel zo, want er zijn genoeg mensen die in de kerken gestemd hebben. Nogmaals, dat is een antwoord die ik ook graag wil weten van het college.

Mevrouw Koene: Voorzitter, mijn fout dan. Ik had echt het idee dat we dat met elkaar hadden afgesproken. Ik vind overigens niet dat we het moeten toestaan, maar goed, dat is weer wat anders.

De voorzitter: Dank u wel. Dan de heer Kuhlmann. Kom ik daarna bij de heer Wringer.

De heer Kuhlmann: Dank u, voorzitter. Voor wat betreft de Dordtse VVD. Tel staat voorop. Dat je een goed netwerk hebt van stembureaus door de stad heen. Er zijn nog wel wat wijken die misschien wat onderbedeeld zijn. Kijk naar De Hoven of naar Amstelwijk, nieuwe wijken in de stad. Dan moet je natuurlijk zorgen dat er locaties zijn, stembureaus voor iedereen op een korte afstand dat je makkelijk kan stemmen. Dat kunnen allerlei soorten gebouwen zijn en als het zo uitkomt, kan dat natuurlijk ook een kerk of een moskee zijn. Wat voor ons wel voorop staat is dat dan natuurlijk neutraal ingericht moet zijn. Geen partijposters, geen religieuze uitingen, geen buitenlandse vlaggen, al dat soort dingen. Maar wat voorop staat is de behoefte in de locatie. Witte plekken moet je invullen, je moet niet uitgaan van, daar ontbreekt nog een moskee. Dat moeten we doen. Naar ons oordeel spant uw motie eigenlijk het paard achter de wagen van, moet een moskee ook een stembureau worden? Terwijl, je zou het andersom moeten doen. Je hebt een witte plek op de kaart en hoe kun je daar nu op een goeie manier een stembureau op krijgen? Maakt niet uit waarin.

De heer Safranti: Zeer duidelijk. Alleen ik vind het jammer dat het alleen maar over de moskeeën gaan. Want ook in mijn motie maar ook in mijn pleidooi heb ik over zes, zeven locaties gehad binnen onze gemeente en er wordt natuurlijk een discussie gevoerd over moskeeën. Prima. Alleen die was er natuurlijk wel en daar zag je gewoon dat mensen -natuurlijk ben ik met u nogmaals eens. Dat is net ook aangeven- dat we geen posters, vlaggen, weet ik wat allemaal ... dat kan helemaal niet. Dat moeten we ook niet hebben tijdens verkiezingen, want dat zou ik ook jammer vinden als ik ergens binnenkomt en hangt een VVD-vlag of een poster van ...

De voorzitter: Dat is gewoon verboden.

De heer Safranti: Inderdaad, dat is gewoon verboden, dus ik weet niet waar die discussie over gaat.

De voorzitter: Ik ga naar de heer Wringer. Gaat uw gang.

De heer Wringer: Dank, voorzitter. Ik wil nog even terugkomen op de op de kerken en stembureaus. Als er in het verleden een motie is aangenomen, dan is die in ieder geval niet uitgevoerd, want ik zit zelf over twee weken in een kerk als stembureau, dus dat bestaat nog steeds.

De heer Safranti: Inderdaad, dat bestaat nog steeds en daarom heb ik ook aangeven, als het in de kerken mag of kan, dan waarom niet in verpleegtehuizen, verzorgingstehuizen.

Want mevrouw Stolk die heeft natuurlijk diverse keren ook gepleit na de verkiezingen van, jongens, het is makkelijker ook voor de ouderen die dus moeilijk ter been zijn, lichamelijk desnoods psychisch, dat ze dus makkelijker en sneller bij zo'n stembus terecht kunnen. Of dat nou een moskee is, een verpleegtehuis of wat dan ook in de buurt, dat maakt op dat moment niet uit, want dat is op dat moment een onderdeel van ons rechtstaat.

De voorzitter: Dank u wel. We gaan nog naar mevrouw Pichel en dan gaat u wat mij betreft door met uw betoog. Gaat uw gang.

Mevrouw Pichel: Dank u wel, voorzitter. Ik heb toch even een hele lastige vraag, denk ik, aan de heer Safranti. Als ik zo weer ook deze discussie beluister over locaties die wellicht een politieke voorkeur uitstralen. Want het gemeentehuis is bijvoorbeeld ook een locatie waar men gewoon kan gaan stemmen. En het gemeentehuis is ook een locatie waar bepaalde politieke voorkeuren ook worden uitgedragen, zoals laatste LHBTQ... Ik kan het bijna niet uitspreken. Maar dat die de ... De regenboogvlaggen en alle uitingen die daar zijn, daarvan weten we ook dat dat een politieke uiting is, waarvan bepaalde politieke partijen vinden dat dat niet zo geuit hoeft te worden. Dus in dat opzicht zie ik niet hoe dat anders is met bijvoorbeeld een kerk of een moskee. En wat is de visie van de heer Safranti hierop?

De heer Safranti: Ik zal ik zal daar heel kort in kunnen zijn: als ik afgelopen periode in een sinterklaashuis kan stemmen, mag stemmen, dan zou ik zeggen, waarom zou dat in een andere locatie niet kunnen. Want sinterklaashuis ... Ja, Sinterklaas, als kind zijnde vind je dat natuurlijk hartstikke leuk, maar Sinterklaas is toch niet het juiste plek om te gaan stemmen, denk ik.

De voorzitter: Oké. Mensen, we dwalen een beetje af van de begroting. Ik had aangegeven dat er heel veel interrupties waren geweest al en dat mijnheer Safranti nu door zou kunnen gaan met zijn betoog. Gaat uw gang.

De heer Safranti: Dank u wel, voorzitter. Voorzitter, afgelopen raadsvergaderingen hebben wij aangegeven dat onze fundament in 1572 in Dordrecht is gezet. Wij vinden dit enorm belangrijk. Iedere inwoner van Nederland en daarmee iedere inwoner van de gemeente Dordrecht de tekst en betekenis van artikel 1 behoort te kennen. wij willen in de hal of centrale ontvangstruimte voor bezoekers van de aankomende Dordthuis een prominente zichtbaarheid van artikel 1 van de grondwet realiseren en dienen daarom samen met CDA, Beter Voor Dordt en VSP een motie in.

De voorzitter: Eerste interruptie de heer Burakçin.

De heer Burakçin: Dank u wel, voorzitter. Even over dat zichtbaar maken van artikel 1 van de grondwet in het nieuwe Dordthuis. Het is natuurlijk een prima voorstel. Daar kunnen we zeker achter staan, maar ik heb daar twee vragen over. Eerste is de tekst van artikel 1 van de grondwet binnen uw motie, daar mis ik twee fundamentele dingen in. Er is namelijk een en ander veranderd binnen de nieuwe grondwet en dat is seksuele geaardheid en handicap aan toegevoegd.

Mag ik aannemen dat vergeten is door DENK. De tweede vraag is: tijdens de behandeling van de startnotitie 'Inclusieve stad' heb ik namelijk de vraag gesteld aan de wethouder om te onderzoeken of het mogelijk is om binnen alle publieke plekken, zoals de bibliotheek, artikel 1 van de grondwet op de muur te hangen. En daar hebben we een hele concrete toezegging gekregen van de wethouder die heeft gezegd dat te onderzoeken en binnenkort te komen met een voorstel. Is dat niet voldoende voor de heer Safranti?

De heer Safranti: Ik vind het zeer voldoende. Alleen ik heb zelf die toezegging niet gehoord dus vandaar ook de motie. Als dat zo is en de wethouder die komt straks met een toezegging van, jongens, dat komt er, dat is dan prima. Maar dan ben ik blijkbaar niet de enige die dit niet gehoord heb, want CDA, VSP en Beter Voor Dordt hebben dit ook mede ingediend. Dus ik ga ervan uit dat de wethouder straks gewoon duidelijkheid hierover kan geven.

De voorzitter: Het andere deel van de vraag van de heer Burakçin ging over de tekst van artikel 1 die begin dit jaar is aangepast.

De heer Safranti: Als dat in de in de huidige vorm staat, wie ben ik dan om dat niet op te nemen in ons '...' dus dat is geen probleem.

Mevrouw Van Vugt-Roose: Voorzitter.

De voorzitter: Mevrouw van Vugt. Ik had eerst een interruptie aan de heer Groenewege beloofd, maar die heeft denk ik al plaatsgevonden inmiddels. Mevrouw van Vugt, gaat uw gang.

Mevrouw Van Vugt-Roose: Het klopt wel dat de eerste versie vervangen is door een tweede en in die tweede staat volgens mij gewoon in de hal van de centrale ontvangstruimte een prominente zichtbaarheid van artikel 1 van de grondwet realiseren, dus ik denk niet dat er iets hoeft veranderd te worden.

De heer Safranti: Het ging meer om tekst en uitleg volgens mijnheer Burakçin, dus als dat in het nieuwe artikel 1 bijgevoegd is, nogmaals, die nemen we gewoon over. Oké. Tot slot. Voorzitter, tijdens de laatste begroting kwamen wij met een voorstel om kinderen tot en met 12 jaar gratis te laten reizen met de bus. Hier zijn ontwikkelingen in. Zo hopen we dat aantal reizigers binnen de openbaar vervoer de gewenste hoogte bereikt. Wij zijn namelijk nog steeds van mening dat indien kinderen gratis mogen reizen het voor gezinnen ook goedkoper en aantrekkelijker wordt. Dit draagt bij aan de klimaatdoelen. Ook sluit het goed aan bij de ambities van het college die voor de autoluwe binnenstad gaat. Voorzitter, ik zou weer een zak met geld willen halen uit mijn zak maar die raakt steeds meer leeg. Dat was het, burgemeester.

De voorzitter: Hartelijk dank. Ik zie verder geen interrupties meer. Nee. Dan gaan we door naar de volgende fractie. Dank voor uw inbreng. U levert inderdaad drie moties in. Dat zijn de moties M20, M21, M22 en dan gaan we nu door naar Gewoon Dordt. Het woord is aan mevrouw Koene.

Mevrouw Koene: Zo, voorzitter. Ik heb nooit eerder gedacht dat ik pas op de tweede dag van de begrotingsbehandeling mijn woordvoering mocht doen. Daarom maar gelijk ook een verzoek aan iedereen: kunnen we dat volgend jaar niet op een andere manier doen? Dat we gewoon alleen de begroting behandelen en dan andere onderwerpen een andere keer? Want ik vind het een beetje jammer dat dat nou ... Begrotingsraad, dat is toch eigenlijk ook wel een momentje, maar goed. Voorzitter, ik heb mijn woordvoeringen niet teruggelezen van de vorige keren. Was natuurlijk heel driftig nog bezig om een om iets gezelligs te maken, maar ik werd steeds afgeleid. We zeggen in ieder geval altijd dat de begroting een nette uitwerking is van de kadernota. Dat zeggen we nu dus ook en die kadernota blijft voor ons toch echt wel het moment om wensen in te dienen, zowel vanuit het college natuurlijk, maar ook vanuit de raad. En op dat moment zijn heel veel moties en amendementen best wel logisch, maar ook nu zijn er weer een heleboel moties ingediend en amendementen met allerlei mensen voor de stad. Misschien minder logisch, maar wij doen er toch ook wel aan mee. Allereerst doen wij mee aan een motie samen met een aantal andere partijen over wanneer er nu eens gestart kan worden met het verkennen, hoe we met een burgerbegroting zouden kunnen gaan werken, of dat een optie is. De toezegging van de wethouder hierop is precies van een jaar geleden en zij zou daarop terugkomen in de notaparticipatie. Die zwerft nog ergens. Daarvan zijn we nog steeds in blijde verwachting en wij hopen dat dat dus wel een keer, zeg maar even als vervolg op de blijde verwachting, tot een bevalling gaat komen, omdat we het een mooie kans vinden om onze inwoners mee te nemen bij hoe een gedeelte van het budget in de stad ingezet kan worden. En is dit ook niet een manier om inwoners bewuster te maken van wat die begroting inhoudt, door ze er ook wat actiever bij te betrekken? En hoe zij ermee te maken hebben. Want voorzitter, met de aankomende bezuinigingen in het vooruitzicht mogen we best verwachten dat ook de stad ideeën aanbrengt, hoe we het beschikbare geld het beste in kunnen zetten. Wij weten dat het college het heel belangrijk vindt om in te zetten op het vergroten van de betrokkenheid van de inwoners, maar dan moet wel iedereen snappen waar het over gaat. Dat sluit dus weer naadloos aan op het door het college gewenste participatie om dit op een begrijpelijke manier te doen. Even over die begrijpelijke manier: we gaan er vaak vanuit dat als we iets op B1 schrijven, taalniveau, dat het automatisch door iedereen begrepen wordt en dat is niet per se het geval, voorzitter. Even voor de duidelijkheid, want we moeten gewoon steeds duidelijker zijn: B1 is dus als je een duidelijke titel gebruikt, tussenkoppen gebruikt, actieve schrijfstijl hebt met voorbeelden, eenvoudige woorden gebruikt die iedereen kent en korte en duidelijke zinnen maakt. Als wat je communiceert hieraan voldoet, dan ben je al een heel eind op weg. Toch horen wij regelmatig mensen in de stad zeggen, dat ze niet begrijpen wat de gemeente nou precies bedoelt, wat de gemeente wil zeggen, of waar de gemeente naartoe wil. Dat geldt ook wel voor andere organisaties die direct of indirect met de gemeente te maken hebben, zoals bijvoorbeeld MEE, de sociale dienst, Dordrecht Sociaal. In andere steden worden brieven en websites en folders en dat soort dingen getest door mensen die laaggeletterd zijn of waren en dat noemen wij dan ervaringsdeskundigen of taalambassadeurs. Het leuke is dat er natuurlijk de laatste tijd vrij veel aandacht is voor laaggeletterdheid. We hebben Frans Bauer die met laaggeletterden of met taalambassadeurs aan de slag gaat, er is iets met Loes Luca nu en dat verdient het thema ook.

Maar die taal ambassadeurs worden dus in een aantal steden bij elkaar gebracht in een taalpanel en onze vraag, die hebben we in een motie gevat, is om te onderzoeken of er ook in Dordrecht zo'n panel aangesteld kan worden. En wie weet, voorzitter, inspireert die het college ook gelijk om richting de raad eens wat beter en wat meer op tijd te communiceren. Zeg ik verder niks over. Verder geen moties van onze kant voorzitter. Wel nog een kleine beschouwing over onze stad richting de toekomst. Behalve op het thema klimaat ontbreekt het op de meeste andere thema's aan een langetermijnvisie. Dus of er ligt een visie voor een langere periode, maar dan is het gehalte wensdenken weer heel erg groot. Te groot voor Gewoon Dordt om aan te kunnen, zoals bij thema mobiliteit. Helaas, mijnheer Van der Linden. Hebben we behalve de Dordtse stadsas, of hoe het ding inmiddels ook mag heten, in de categorie Dordthuis en allerlei andere fantastische termen in beeld welke stedenbouwkundige ontwikkelingen onze stad verder vooruit gaan helpen? Dat vraagt de heer Kleinpaste zich af. De heer Roggekamp, die komt met nog iets technischers. Die vroeg zich af hoe zit met de cyberveiligheid. Zijn we klaar voor de NIS2-richtlijn? Ik had er nog nooit van gehoord, u waarschijnlijk ook niet. Dat heeft te maken met informatieveiligheid en de verplichtingen en de kaders daaromheen. Met in ons achterhoofd dat er bezuinigd moet worden: is het een idee om eens met elkaar in gesprek te gaan als raad waar we als overheid voor aan de lat staan? Wat is nou echt iets waar je als gemeente verantwoordelijk voor bent? Misschien wel het ouderwetse schoon, heel en veilig. En waar ben je als inwoner zelf misschien wel voor verantwoordelijk? Wij denken dat dat ons kan helpen in de debatten die we gaan hebben over waar we minder of misschien juist af en toe ook meer aan uit moeten geven. Wij vertrouwen erop voorzitter dat we dat op een goede constructieve manier met elkaar aankunnen richting de volgende kadernota's en begrotingen. Zeker omdat we weten dat het soms wat minder maar dat dat minder soms ook vaak genoeg is. Dank.

De voorzitter: Hartelijk dank. Motie van Gewoon Dordt, M23 over lezen en schrijven en normaal taalgebruik. Dan gaan we naar Op Ons Eiland. De heer Gündogdu. Gaat uw gang.

De heer Gündogdu: Kijk, zo doen we dat hier.

De voorzitter: Het woord is aan de heer Gündogdu. Gaat uw gang.

De heer Gündogdu: Voorzitter, dank u wel. Beste collega's, publiek op de tribune, alhoewel ik weinig mensen zie, en de ambtelijke organisatie uiteraard. Van harte dank voor deze begroting. We gaan eens even een schouwing maken op hoe wij ons gemeenschapsgeld in 2024 gaan verdelen. Voorzitter, vorig jaar ben ik mijn beschouwing gestart met het noemen van het getal 16,8. Dat was de inflatiepercentage op dat moment en inmiddels is dat gelukkig wat gedaald, maar kunnen we wel de veronderstelling aannemen dat we in een rustiger vaarwater zijn gekomen? Dat vragen wij ons terecht af, voorzitter, want wat wij dus lezen in de krant en ook in onze omgeving zien, dat de koopkracht is enorm gedaald, de consument houdt de hand op de knip, de rentepercentages zijn enorm gestegen, bedrijven zijn aan het reorganiseren en ik kan nog veel meer voorbeelden geven. Voorzitter, wat wij in de diverse documenten hebben gelezen, is dat we ons zorgen moet gaan maken over de financiën van de gemeente. Er moeten scherpe keuzes gemaakt worden en die gaan pijn doen.

Voorzitter, dat brengt ons wel bij het punt om toch even stil te staan bij wat punten uit het verleden. Er wordt gesproken over een boeggolf aan onderhoudswerkzaamheden die op ons afkomen, althans die er nu al zijn, maar waar wij geen reservering voor hebben. Er zijn drie oorzaken van deze boeggolf, zegt het college. Ten eerste zijn in het verleden veel voorzieningen betaald uit de reserves en incidentele middelen, zonder dat gestart is met reservering voor vervanging. En het gaat om vele honderden miljoenen euro's. Voorzitter, met de wetenschap dat we wat miljoenen hebben overgehouden uit het vorig jaar is het college bereid om met een voorstel te komen hoe we dit kunnen inrichten naar de toekomst. Ten tweede, voorzitter, we lopen tegen een aantal onderhoudsinvesteringen die wij de komende 20 jaar sowieso zullen moeten gaan doen en die nu niet in de begroting zitten. Deze wetenschap knaagt aan ons, want met deze systematiek en de vooruitzichten dreigen we naar financiële wanorde. Moeten we nu niet ingrijpen? Graag een reactie van het college. En het derde, voorzitter, is dat de boeggolf onder andere bestaat uit inflatie. Investerings in lijn met BWV-afspraken die zijn opgenomen in de historische kosten. Voorzitter, de vraag die Op Ons Eiland heeft, is of dit systematiek nog wel bestaansrecht heeft. Zitten wij niet op een dwaalspoor, zoals we die sinds kort ook in Dordt kennen? Of is het college bereid om een ander systematiek voor te stellen en prijsstijgingen bij vervanging te kunnen compenseren? We leven immers in onzekere tijden, geopolitiek en economisch. Deze kunnen we niet in de Dordtse gemeenteraad oplossen. Daar zijn we ons van bewust. Maar het is wel aan ons, de Dordtse gemeenteraad, om perspectief te bieden in onzekere tijden. Aan alle Dordtenaren. Er wordt daadkracht van ons verwacht. We zijn ongerust, voorzitter. In de begroting 2024 staat zelfs het woordje, ik citeer: 'ravijnjaren vanaf 2026'. Grote bezuinigingen zijn dus aanstaande. En het college heeft al toegezegd om met de raad het proces van bezuinigingen te willen opzetten. Daar zijn we hen dankbaar voor. Maar wat ons betreft moeten we een stapje verder zetten. Gezien de financiële situatie van vele huishoudens, voorzitter, maar ook de maatschappelijke organisaties, zou het een mooie geste zijn om al deze afwegingen samen met de Dordtse samenleving te maken en dus niet alleen met de Dordtse ondernemers zoals VVD dat voorstelt. De Dordtse gemeenteraad, voorzitter, is weliswaar de hoogste bestuursorgaan om aanstaande bezuinigingen te maken, de keuzes daarin te maken, maar de inbreng van de Dordtse samenleving zal een belangrijke afwegingskader voor ons kunnen zijn. Daar geloven wij ook in. Daarnaast heeft de Dordtse gemeenteraad ook nog eens aangegeven dat zij in besluitvormingsprocessen juist ook de participatie hoog in het vaandel heeft staan, dus het zou een natuurlijk proces zijn om onze burgers en/of de samenleving in dit proces te betrekken. Voorzitter, het kopje Wonen. Zoals velen staat het ook op onze agenda. Voorzitter, we moeten doorbraken forceren. Volgens mij zijn we het er met elkaar over eens. Doorbraak. en wij zijn ook gaan zoeken van, hoe zou normaal op het moment dat er een enorme krapte is op de markt en dat we zelfs het over wie de weer normaal is geworden, hebben kunnen lezen in de kranten al deze woningzoekenden kunnen ondersteunen. Wij hebben daarvoor een voorstel, voorzitter, en we weten niet wat de voor- dan wel nadelen zijn, dus dat leggen we op de tafel van het college. Wij denken aan vormen van erfpacht. Voorzitter wil het college überhaupt dit instrument zijn keertje uitzoeken en ons voorleggen wat de voor- dan wel nadelen mogelijk zijn voor de nieuwbouwwoningen in onze stad. Een ander punt, voorzitter: we zijn als stad van oudsher een MKB-vriendelijke stad en dat willen we ook blijven.

Echter, de afgelopen jaren is het heel moeilijk geweest. Vanwege de coronamaatregelen zijn heel veel ondernemers getroffen. Maar, voorzitter, er is vandaag straks bij de hamerstukken ook nog een stuk, een voorstel van het college. Helaas mag ik daar geen nadere duiding aan geven, want er is een geheimhouding op dat voorstel van het college. Maar voorzitter, wij gaan daarstraks overigens tegen stemmen, maar het is een kapitale fout van dit college, als zij dit voorstel tot uitwerking brengt. Wij zijn de stad die de ambitie had om te behoren tot de top vijf ondernemersvriendelijk gemeenten. daar hoort een dergelijk voorstel niet tussen. En overigens over die top vijf gesproken; daar horen we trouwens ook niks meer over. Stadslogistiek, voorzitter, de zere emissiezone, daar hebben we al diverse keer aandacht voor gevraagd. Voorzitter, gaat dit nou concreet betekenen dat ooit de beste of de leukste markt van Nederland straks er niet meer zal zijn vanwege gewoon het gegeven, dat marktkeoplui niet aan die regeling kunnen voldoen?

De voorzitter: Komt u tot een afronding want u zit...

De heer Gündogdu: Jazeker, voorzitter. Mijn laatste pagina.

De voorzitter: Toch een beetje inkorten, want u heeft echt uw tijd opgemaakt.

De heer Gündogdu: Voorzitter, ik heb tweetal kopjes. Het gaat om de lobby van de gemeenteraad en het college over de 80-kilometerzone, over de M3. Daar heeft volgens mij de gemeenteraad een uitgesproken mening over geventileerd richting het college. Hoe staat het daarmee? Dat is een vraag over de M3. En, voorzitter, over lobby gesproken, en dat is een succes denk ik, vanuit deze hele gemeenteraad: er is een motie in de tweede kamer aangenomen. Vrij recent nog, op 26 oktober, en deze motie zegt het volgende: 'verzoekt de regering het RIVM opdracht te geven tot het uitvoeren van een uitgebreid onderzoek naar het effect van Chemours op de gezondheid van omwonenden en werknemers.' En het is unaniem aangenomen. En ik wilde maar even zeggen dat wij enige maanden geleden precies een vergelijkbare motie hadden ingediend, behalve dat de kosten bij Chemours belegd moesten worden. Dus het is ook een compliment aan deze raad dat dit signaal is opgepakt in de Tweede Kamer. Mijnheer Groenewege kijkt mij even al aan. Het was een Kamerlid van de Partij voor de Dieren die het heeft ingediend. Voorzitter, dat was mijn bijdrage. Dank u wel.

De voorzitter: Hartelijk dank. Ik zie verder geen interrupties, dank voor uw bijdrage. Dan gaan we naar de SP-fractie. Het woord is aan de heer Portier.

De heer Portier: Voorzitter, we spreken vandaag de begroting voor 2024, maar wat kunnen we eigenlijk met deze begroting? Wat zien we in deze begroting? Ik heb er ook bij de kadernota al eens een opmerking over gemaakt. In het verleden hadden we begrotingen, ik heb die van 1960 bekeken, waarin je exact terug kon vinden wat de gemeente uitgaf, waar het naartoe ging, hoeveel mensen waren er in dienst, wat deden die mensen, wat was hun salaris, hoeveel werd er gereserveerd voor hun pensioen, hoeveel werd er besteed aan de kolen om het sociale diensten warm te houden et cetera. Als ik nu naar de begroting kijk, dan zie ik totalen per programma, waarbij bijvoorbeeld ondernemend en leren Dordrecht bij elkaar is genomen et cetera.

Het is al een gigantisch aggregatieniveau. Zie je inderdaad wat cijfers, maar waar het geld echt naartoe gaat, dat wordt uit deze begroting naar mijn idee niet echt duidelijk. Hebben we geen idee van hoeveel mensen we in dienst hebben in ieder geval niet vanuit de begroting, of überhaupt, wat die mensen bijvoorbeeld doen. We weten niet wat we aan energiekosten hebben. Dus wat mij betreft is alleen al om deze reden het onmogelijk om deze begroting goed te keuren en kunnen we onze controlerende taak als raad hiermee niet uitvoeren. Wat dat betreft, dat is een interessante motie van de VVD om mensen uit het bedrijfsleven hier ook naar te laten kijken, naar deze begroting. Ik denk dat die gelijk tegen hetzelfde probleem aan zullen lopen. Overigens is het misschien ook een heel goed idee om mensen die dagelijks van een minimumuitkering rond moet komen om die naar de begroting te laten kijken, want die weten hoe je met weinig geld uit kan komen. Voorzitter, wat in ieder geval wel duidelijk is, is dat als er niks veranderd we op een gigantisch tekort afgaan, want voor de jaren vanaf 2026, het bekende ravijn, gaan de nu vastgestelde bedragen die we als gemeente krijgen gigantisch omlaag en er is de goede hoop, de mogelijke hoop dat het wel mee zal vallen, dat tegen die tijd het Rijk wel over de brug zal komen. Maar wat kan er in de jaren allemaal gebeuren, als we kijken wat er in de wereld allemaal gebeurt? Als de economie verder in crisis raakt? We zien dat we geen goedkope energie meer hebben. Alleen nog maar peperduur LPG uit de Verenigde Staten. We zien een vorm van de-industrialisatie. De industrie is al in het verleden vertrokken uit ons `...'. Dus wie zegt dat daadwerkelijk de begroting weer op orde gaat komen? Dat er weer geld vanuit het Rijk gaat komen? Waarschijnlijk zal het minder drastisch worden dan nu voorgesteld wordt. Maar ook als we geen 30 miljoen maar 15 miljoen of 10 miljoen moeten bezuinigen, dan is het wel verstandig om er nu over na te gaan denken. Iets anders. Ik zal er zo direct nog wat we over zeggen. Maar ik denk dat ook belangrijk is dat zeker in deze tijden de sterkste schouders de zwaarste lasten dragen. Hier is al het woord meest MKB-vriendelijke gemeente of top MKB-vriendelijke gemeente gevallen, maar als we naar de lastenverdeling kijken, dan zijn we vooral een vastgoedbaronvriendelijke gemeente en deels ook een projectontwikkelaarsvriendelijke gemeente. Want qua OZB, reinigingsrechten en afvalstoffenheffing lopen we niet zo ver uit de pas met andere gemeentes. Maar bijvoorbeeld een OZB voor eigenaren van het grote onroerend goed, die is verdacht lager dan in andere gemeentes. Dus wat ons betreft zit daar iets scheef. Er is ook al gesproken over de lastenverzwaringen die doorgevoerd gaan worden en die iets meer verzacht wordt door mensen 75 euro het geven, maar vergeet niet dat ook bijvoorbeeld het invoeren van 20 euro, als je wat grofvuil af wil voeren, ook een lastenverzwaring is die je echter niet meer als lasten in koopkrachtplaatjes of lastenoverzichten van deze gemeente ziet. Wat dat betreft is het beeld nog wat zwarter, zal ik maar zeggen. Ik wil niet al te zwart, negatief overkomen, maar toch wat ernstiger nog dan het tevoren gesteld wordt. Voorzitter, als ik dan even ga kijken van, waar zouden we nou eigenlijk op kunnen bezuinigen? Het is heel lastig aan te geven als je niet precies weet waar het geld aan uitgegeven wordt. Maar wat me wel opvalt is dat bijvoorbeeld de helft van alle salariskosten van de gemeenten opgaat aan overheadkosten. Dat is denk ik toch wel iets waar we een groot probleem hebben, dus ik vind dat we er echt maar moeten kijken of dat niet anders kan.

We zien trouwens ook al dat de percentage van kosten aan overhead is gestegen en als de gemeentebestuur zegt van, dat komt omdat we nu bijvoorbeeld de overhead van de sociale dienst opgenomen hebben in de begroting. Het gekke is, als ik in het verleden zei van, de overhead is veel groter dan we denken, we nemen niet meer de kosten van verbonden organisaties die hun eigen overhead hebben, daar werden wel een beetje lacherig over gedaan, maar nu zien we daadwerkelijk het effect. Nog steeds zijn bijvoorbeeld de overheadkosten van bijvoorbeeld een gemeenschappelijke gezondheidszorg. Dat soort zaken zijn ook nog niet opgenomen in onze begroting, dus nog steeds worden de kosten van de overhead gewoon onderschat naar mijn idee. Goed. Als we dan verder gaan met bezuinigen; een van de dingen waar we ook op kunnen bezuinigen, naar mijn mening, is ook wat er allemaal gebeurt in de zogenaamde Smart Delta. Vandaag weer een uitnodiging van een extern onderzoeksbureau om er een groot verhaal in te leveren van hoe er beter samengewerkt zou kunnen worden in de Drechtsteden. Op zich is het goed als het nuttig is en als het ergens iets toe aan bijdraagt. We hebben een gezamenlijk investeringsvehikel, dat is ROND. We hebben wat afstemming met elkaar van, wie vestigt waar welke industrie? Dat is allemaal prima. Maar waarom ook samenwerken op puur gemeentelijke beleidsterrein als het bouwbeleid, waar onlangs weer een kwartiermeester is aangesteld die allemaal praatgroepen op moet gaan zetten, zogeheten bouwtafels. Wie heeft daarom gevraagd? waarom doen we dat, als je dit prima op gemeentelijk niveau kunnen regelen? Voorzitter, als laatste wil ik aandacht vestigen aan een groot probleem en dat is het probleem van de woningnood. Nog steeds wordt er gestreefd naar slechts het inhalen van de afbraak, het verdwijnen van sociale huurwoningen, pas op de plaats. Pas op 1 januari 2031 hebben we weer het aantal sociale huurwoningen dat we in het verleden hadden. Dat is iets wat SP betreft echt volledig anders zou moeten. Daar wou ik het nu even bij laten. Dank u wel.

De voorzitter: Hartelijk dank. Ik zie geen interrupties. Dank voor uw bijdrage. Dan gaan we naar Forum voor Democratie, mevrouw Pichel.

Mevrouw Pichel: Dank, voorzitter. Geachte raadsleden, aanwezige college en college, dank voor deze begroting en ook iedereen die een bijdrage heeft geleverd. Voordat ik begin met mijn verhaal heb ik eerst een korte film die voor u klaar staat.

So in Hebrew the word for word and the word for thing is the same word: dabar. In Hebrew you cannot differentiate between a word and a thing, a noun. Which to me means, psycholinguistically, that for us words are real. They're concrete. They can build up, they can tear down. They last. And when you consider your words in that context, you use them differently. You know that phrase 'abracadabra'? Yeah. That magicians use? That comes from the '...'. It's an Aramaic phrase. Abera kedabera. Abera kedabera, which means 'I create as I speak.' We create words as we speak. It's all in the Bible. Think about it. The story of creation. And God said: let there be light. And there was light. The world was created through speaking of words and so that's the first Hebrew thing that just amazes me. This idea of words and thing being the same.

Mevrouw Pichel: Ja, dames en heren, woorden zijn echt en woorden creëren. Dus als we zeggen, en ik heb het gisteren en vandaag gehoord en ik heb een aantal dingen genoteerd, het is lastig om de voorzieningen overeind te houden, de woningnood is heel hoog, tekorten zijn enorm, er wordt te weinig gebouwd, minder, minder, minder. Er zijn jongeren die kwetsbaar zijn. Wat ik ontzettend leuk vond gisteren aan de bijdrage van de heer Uysal van GroenLinks, is dat hij een aantal prikkelende dingen zei. Woorden doen ertoe, zei hij. Laten we alle winnaars zijn. Ik vond het prachtig. Laten we dit soort woorden gebruiken, want woorden creëren. We kijken vaak vooral naar wat we niet hebben, maar erkenning voor wat er wel is en dankbaarheid voor wat we hebben, dat is de bron van creatie. Dit is de begroting en de begroting gaat over geld en ik zou het graag willen hebben over wat geld nou daadwerkelijk is. Om een eenvoudige weergave te doen van wat geld is, dan zullen we terug moeten gaan naar hoe geld als het ware ontstaan is. Het was ooit bedoeld als ruilmiddel. Als men een zak aardappelen zou willen ruilen voor 10 eieren, dan werd het op een gegeven moment makkelijker om een tegoedbriefje uit te schrijven, een zogeheten IOU. En stel dan dat ik een zak aardappelen geef en dan kreeg ik een IOU voor 10 eieren die ik dan op een later moment kan ophalen, en als ik nou in dat geval nog eens even zelf 10 extra IOU-briefjes zou gaan schrijven, hoe zou u dat dan noemen? Precies. Welkom in ons monetaire systeem, dat sinds het ontstaan van geld alleen maar complexer is geworden. De wereld is vastgezet in een monetair systeem. En geld, wat een uitvinding is van de mens, is voorbijgegaan aan haar praktische bijdrage om het leven makkelijker te maken. Het heeft zich gevormd tot een monster wat aan leugens aan elkaar hangt en in deze realiteit is het op een gegeven moment gewoon onhoudbaar geworden. Geld is niets anders dan energie. En de leugens die we zijn gaan kopen, die hebben ervoor gezorgd dat we een afhankelijke positie hebben gekregen waarvan we denken dat we er nooit meer uit zullen komen. Wordt het niet eens tijd dat de overheid mensen gaat leren dat het geld ooit bedoeld was als ruilmiddel en niet als machtsmiddel. Het geloof van de mens dat we ergens van afhankelijk zijn, houdt ons gevangen in een onzichtbare kooi, terwijl alles wat door de mens geschapen is nooit boven de creatie van de schepper kan staan. En geld is nu eenmaal een onderdeel van onze maatschappij en ook daarin vindt inclusiviteit zijn weg, maar laten we de ware betekenis van geld en haar plek in de maatschappij niet vergeten en wanneer we dit erkennen, wat is er dan werkelijk mogelijk? De wethouder gaf aan, gelet op de begroting voor de komende jaren, dat we zullen moeten besparen. Nou, FvD heeft een goede besparingstip: dat is het klimaatneutraal beleid. Aangezien de investering in al die warmtepompen, elektrische voertuigen en windmolens de vraag opschroeven bij chemische bedrijven zoals 3M, Tata Steel en Chemours zou ik terughoudend zijn met de grote investering in dit beleid. De mens leert vrij weinig van het verleden en het ziet er zo naar uit dat we net als met PFAS, asbest, commerciële vluchten, tabak en ga zo maar door, weer een markt aan het creëren zijn van zogenaamde milieuvriendelijke producten die een extra boost geven aan een chemische industrie, waar bepaalde bedrijven veel geld aan gaan verdienen onder het mom van het redden van de aarde.

De voorzitter: Bij interruptie, de heer Portier.

De heer Portier: Voorzitter, mevrouw Pichel, vraagt aandacht, zal ik maar zeggen, voor de kosten van windmolens, energiepark et cetera, zonnepanelen, het klimaatbeleid. We hebben onlangs een revolverend fonds opgericht om onze eigen gemeentelijke gebouwen wat klimaatvriendelijker te maken. Uiteindelijk levert dat een heleboel geld op. Het zijn investeringen die geld opbrengen. Als we die investeringen niet zouden doen, beseft u niet dat we dan uiteindelijk met veel meer kosten zitten in plaats van minder?

Mevrouw Pichel: Dat ligt eraan hoe dat bekeken wordt. In een aantal gevallen zouden dingen kostenbesparend kunnen zijn. De vraag is alleen: voor wie zijn die kosten een besparing, want er is namelijk ook een gigantische investering nodig om dit soort dingen tot stand te brengen. Daarbij zou het, wat ons betreft, niet per se om het geld gaan, wat ik net aangaf, geld is energie en de positie van geld, die kan anders zijn in een bepaalde realiteit. Maar het is, zoals de heer Portier het aangeeft, nog maar de vraag of die besparing er daadwerkelijk is. Omdat er ook gewoon andere investeringen mee gemoeid zijn. Wil natuurlijk niet zeggen dat we niet moeten gaan kijken naar bepaalde innovaties en bepaalde ontwikkelingen die er wel degelijk voor kunnen zorgen dat bepaalde vormen van energie verbeterd kunnen worden, verbruik gereduceerd kan worden, dingen slimmer kunnen worden gedaan. Absoluut, en daar zijn we ook geen tegenstander van.

De heer Portier: Toch nog even terugkomen. Als we naar gewoon het plaatje kijken, het financiële plaatje achter dat revolverend fonds, dan zie je dat gewoon die investeringen zichzelf terugverdienen, zelfs als je ervan uitgaat dat de energiekosten, de fossiele energiekosten, zal ik maar zeggen, niet zouden stijgen de komende jaren. Met andere woorden: waarschijnlijk zijn de opbrengsten nog veel groter dan dat we nu al kunnen verwachten. En dan even aanvullend even over uw opmerking dat geldt alleen maar een idee is of een energie, of hoe u het ook wil uitdrukken, wat kunnen wij daarmee bij deze begroting is de discussie? Want we kunnen natuurlijk niet als gemeente Dordrecht ons eigen geld gaan drukken, want dat zou niet geaccepteerd worden. Met andere woorden: wat kunnen wij met dat idee van u dat geld alleen maar energie of een idee is?

Mevrouw Pichel: Voorzitter, ik hoor twee vragen. Laat ik even beginnen bij de eerste. U haalt dat fonds erbij. In mijn betoog geef ik ook niet aan dat dat iets is wat niet de bedoeling is. In mijn betoog, en ook eerder betogen wijs, ik de raad en het college op, laten we zeggen, de tegenstrijdigheid wat er gebeurt bij de investering in bepaalde producten die te maken hebben met de bevordering van energietransitie en dat deze producten een directe afhankelijkheid hebben van chemische bedrijven. We zien het ook vanuit het verleden. Een voorbeeld wat we allemaal kennen: PFAS, asbest, commerciële vluchten. Op een gegeven moment werd het gewoon aangejaagd. We weten nog vanuit, wat het was het, de jaren '60, ik was er niet eens, dat de Amerikaanse maatschappijen het maar al te leuk maakten om leuk met het vliegtuig gegaan, want het was net zo makkelijk als met de bus en het werd allemaal veel goedkoper. Dat heeft op een gegeven moment gewoon een industrie op gang gebracht en op die manier heeft de mensheid vaker industrieën op gang gebracht, bijvoorbeeld de melkindustrie, bijvoorbeeld een vleesindustrie, het zijn door de mens gecreëerde industrieën die niet per se goed zijn.

Daarom wijs ik erop dat ook een gecreëerde industrie in het kader van klimaatneutraal, dat daar producten mee gemeoid zijn die een directe afhankelijkheid hebben van de chemische industrie en dat we ervoor moeten waken en dat we echt gewaar moeten zijn, dat we niet weer opnieuw patronen aan het herhalen zijn om vervolgens weer een nieuw probleem te gaan creëren. Wat u aangeeft over een dergelijk fonds en als we daadwerkelijk gaan besparen, dan zijn we daar absoluut niet op tegen. Maar dan wil ik wel kijken naar een daadwerkelijke besparing en een daadwerkelijke verbetering. Dan kom ik op uw tweede vraag, dat geld energie is en u noemt daarbij dat we in Dordrecht geen geld kunnen gaan drukken. Ik hoop niet dat ik met de opmerking geld is energie de indruk wek dat wij vinden dat er geld gedrukt moet worden in Dordrecht, want dat is ook iets wat ik niet zei. Het enige wat ik als voorbeeld gaf, dat als ooit bij het begin van de creatie van geld ik één IOU-briefje zou hebben in ruil voor 10 eieren voor een zak aardappelen en ik zou op een gegeven moment zelf 10 extra IOU-briefjes gaan uitschrijven. Dat dat dan iets is wat geen eerlijke ruilhandel meer is.

De voorzitter: De heer Portier tot slot.

De heer Portier: Als laatste, ik vroeg wat we alsnog met dat idee zouden kunnen dat geld energie is. Wat voor effect heeft dat op de discussie die we nu over de begroting hebben?

Mevrouw Pichel: Dat is een hele interessante vraag. Wat kunnen we daarmee? We kunnen daarmee ervoor zorgen dat we om te beginnen dus dingen gaan zien voor wat ze zijn. Als we weten dat geld energie is, dan ga je ook merken dat mensen daar op een hele andere manier mee om willen gaan want op momenten dat we iets zien voor wat het niet is, dan zouden we creëren vanuit een leugen en creatie gaat eigenlijk alleen maar vanuit waarheid en vanuit authenticiteit. Aangezien geld iets is geworden wat het niet is, dan ga je verder in die creatie en het is heel leerzaam voor mensen om op een gegeven moment gewoon te weten, dit is dus wat de werking van geld is en enerzijds heeft dat geld is energie, maar dat heeft ook met waardering te maken. Armoede is iets wat hier ook heel veel wordt genoemd. Het heeft er ook mee te maken dat mensen vinden dat ze zelf niet zoveel verdienen, of dat ze zelf niet veel waard zijn. Je kunt ook alleen maar datgene ontvangen wat je vindt dat je waard bent. Dus op het moment dat dat mensen weten dat ze meer waard zijn, dan kunnen ze ook meer gaan ontvangen en dat is een les die men kan leren.

De voorzitter: Dank. Mevrouw Schnabel.

Mevrouw Schnabel: Ik werd getriggerd door wat mevrouw Pichel net zei. Misschien heb ik verkeerd begrepen wat ze zei. Maar is dat dat mensen die op dit moment een hele ... Ik vind dat echt heel erg, mensen die ... Ik haal even het snoepje uit mijn mond ... Dat mensen die in armoede leven dat over zichzelf afgeroepen hebben. Want dat is wat u met deze uitspraak suggereert.

Mevrouw Pichel: Nee, dat zijn de woorden die mevrouw Schnabel invult, dus dat is niet wat ik zeg. Ik geef net in mijn woorden aan dat als we het gaan hebben over dat geld energie is, dat eigenlijk alles energie is, en dat bij de uitwisseling van energie dat datgene wat je wat je onderliggende overtuiging is, dat dat hetgeen is wat je creëert en dat betekent niet dat mens het op zichzelf afroepen, of dat het iemand schuld is, maar het heeft te maken dat als iemand een bepaalde onderliggende overtuiging heeft, dan is dat als het ware de vraag die wordt opgeroepen naar het universum. Het universum beantwoord vervolgens de onderliggende overtuiging en dat wordt de realiteit gemaakt.

Mevrouw Van Engelen: Voorzitter?

De voorzitter: Gaat uw gang. Mevrouw Van Engelen.

Mevrouw Van Engelen: Dank u wel voorzitter. Ik denk dat ik mevrouw Michel wel kan volgen en ik wil daar een vraag over stellen. Dat is heel knap voor mij. Nee hoor, is best goed te volgen. Mensen hebben natuurlijk het recht om te gaan stemmen in onze samenleving en in mijn mening, en ook hoe ik uw woorden opvang, geven ze daarmee een uiting aan hun energie. Nu zitten hier heel veel partijen die zich hard inzetten tegen armoedebestrijding. Zitten die mensen hier niet juist omdat de mensen die over zichzelf hebben afgeroepen dat ze het niet verdienen, juist vinden dat ze het wel verdienen om uit de schulden te komen of beter te verdienen en dat wij de vertaling van die mensen zijn en juist hiervoor moeten strijden, zodat wij hier juist allemaal in naam van het universum voor die mensen zitten?

Mevrouw Pichel: Ik begrijp de vraag niet helemaal, voorzitter. U zegt dus dat u hier zit om te vertalen wat mensen als onderliggende overtuiging hebben?

Mevrouw Van Engelen: Dat zijn wij niet, dus wij voeren die strijd voor deze mensen. Zijn wij dan niet precies wat deze mensen verdienen?

Mevrouw Pichel: Dat kan. Als dat uw overtuiging is en van de mensen dan heb ik daar niks tegenin te brengen.

De voorzitter: Oké. Ik zag nog de heer Van Dam-Timmers en daarna zou ik eigenlijk weer verder willen gaan met uw betoog. Liefst zo veel mogelijk over de begroting.

De heer Van Dam-Timmers: Dank, voorzitter. Ter interruptie, ik zou dat ook graag kort willen houden. Ik wil het ook niet over allerlei energetische stromen hebben. Maar ik hoor mevrouw Pichel eigenlijk zeggen dat ze op geen enkele manier verduurzaming en ook de opwek van energie eigenlijk in onze regio steunt, omdat ze dat eigenlijk geldverkwisting vindt en dat anders zou willen besteden en daarmee heb ik eigenlijk een hele simpele vraag: bent u nou voor of tegen extra zonnepanelen op daken in Dordrecht, zodat we onze eigen energie zelf kunnen opwekken?

Mevrouw Pichel: Voorzitter, ik zou het nu heel handig vinden als we nu even de opname zouden kunnen terugkijken. Want wat de heer Van Dam-Timmers nu zegt, die woorden heb ik volgens mij niet gebruikt. Verduurzaming, slimme verbeteringen, goede innovaties, daar zijn we niet op tegen.

De heer Van Dam-Timmers: Mooi.

De voorzitter: Gaat u verder.

Mevrouw Pichel: Met daarbij de nadruk op slimme. Dank u wel, voorzitter. Ik zie nog anderhalve minuut. Ik was eigenlijk klaar met mijn betoog. Ik heb nog wel wat opmerkingen voor een aantal voorliggende moties. Er zijn een aantal moties die wij mede indienen, dat zijn een aantal moties van Beter Voor Dordt, een aantal moties van DENK. Ik heb wel een aantal opmerkingen voor bepaalde moties. Ik zag de moties van Partij van de Arbeid en het zijn natuurlijk eigenlijk ook wel sympathieke moties. Ik zeg niet zozeer dat ik tegen zou stemmen, ik kijk zo ook nog even wat de reactie is van de wethouder, maar ik werd wel herinnerd aan een quote van Loesje: 'Het is gewoon lekkerder dweilen, als je weet dat ondertussen tenminste iemand probeert de kraan te repareren'. En dan kom ik bij een motie van DENK: het artikel 1 van de grondwet prominent in Dordrecht. Ik waardeer dit gebaar enorm en als ik zou denken dat dit enige zin heeft, dan zou ik het van harte steunen. Hoe de wereld je behandelt is een reflectie van hoe je over jezelf denkt. De waardering die je ontvangt kan niet groter zijn dan de waardering die je jezelf geeft. Met andere woorden: waardering komt van binnenuit en mag nooit afhankelijk zijn van wat van buitenaf komt. Als tegenvoorstel zou ik zeggen, gebruik de zin, hou onvoorwaardelijk van jezelf. Dank u wel.

De voorzitter: Dank voor uw bijdrage. Dan gaan we door naar Fractie van Waardhuizen de heer Stam.

De heer Stam: Dank u wel, voorzitter. Regeren is vooruitzien. Zo hebben wij deze algemene beschouwing voor onszelf genoemd. Fractie van Waardhuizen heeft bewust gekozen om geen technische vragen te stellen en ook zelf geen moties en amendementen in te dienen. Waarom niet? Omdat enerzijds de begroting zo goed als in beton is gegoten en de financiële verplichtingen, inkomsten en uitgaven voor zo'n 95 procent vastliggen. Verbonden partijen en contracten die zijn afgesloten bepalen voor het grootste deel onze uitgaven. Anderzijds wordt er continu gewezen op de slechte financiële positie waar we op afstevenen en waar wij vanuit het totale gemeentelijke belang niet doof voor zijn. De begroting is ook voor de gewone inwoner van onze stad niet meer te lezen. De begroting is dan ook een intern spel voor de politieke partijen geworden, wat ons betreft. Wij zullen deze vergadering geen enkele motie of amendement steunen, omdat de financiële problematiek daardoor wellicht alleen maar verergert. Nu nog even snel bij begroting moties en amendementen met financiële verplichtingen aangaan, lijkt ons wat dat betreft een soort pyrrusoverwinning. Nu binnenhalen en over twee jaar weer inleveren.

De voorzitter: Bij interruptie, de heer Safranti.

De heer Safranti: Ik kan mijnheer Stam natuurlijk wel begrijpen, ook over de kosten eventueel rondom de moties. Alleen een van die moties van ons hoeft in principe niet veel geld kosten. En daarbij wil ik aangeven dat er sowieso ook bijna zeven ton nog natuurlijk aan budget is.

De heer Stam: Ik heb u gehoord. Wij zitten daar nu anders in. Wat schieten onze inwoners daar nu echt mee op als we het over twee jaar weer moeten inleveren? En we hebben echt onze wensen wel, zo'n beetje op elk beleidsterrein, maar het moet wel realistisch zijn en betaalbaar blijven en dat gevoel hebben we nu nog niet en niet alleen het college, maar ook wij als raad hebben de verantwoordelijkheid voor ons huishoudboekje. Wat willen wij dan wel? Fractie van Waardhuizen wil zo snel mogelijk met alle partijen en college om tafel om te komen tot afspraken hoe we de bezuinigingen gaan aanvliegen en hoe we hier onze inwoners bij gaan betrekken. Wij willen, met de toezegging van het college, zo snel mogelijk met de stad gaan kijken waar het minder kan en vooral moet. Wat ons betreft komt hier geen enkel beleidsterrein aan. Het college is in '22 begonnen met de insteek om samen te werken met alle partijen. De basis was immers vrij smal en die samenwerking lijkt wat Fractie van Waardhuizen betreft, tot op heden nog niet helemaal tot stand te komen. Laat het college vooral oppassen dat ze niet in de situatie komen die in het verleden en de verwijten die zijn gemaakt aan vorige colleges over samenwerken, transparantie en wat nog meer. Conclusie voor nu zou dan ook kunnen zijn, dat dit niet aan de afzonderlijke partijen ligt, maar toegeschreven kan worden aan het construct coalitie en college. In het kader van de komende bezuinigingen en de samenwerking wil Fractie van Waardhuizen twee voorbeelden aanhalen waarbij we echt een probleem zien hoe die twee tot stand komen. Herhaaldelijk wordt en is de gemeenteraad gewezen op de toekomstige financiële positie die er niet rooskleurig uitziet. Er moet fors bezuinig worden en die moet een breed draagvlak hebben. Dan zien we tot onze spijt echter dat er toch grote structurele verplichtingen worden aan gegaan met bijvoorbeeld een HVC, een contract voor maar liefst 10 jaar met vele miljoenen. In de commissie is hier in beslotenheid melding van gemaakt met de toevoeging: als we niet uitkomen met HVC, dan hoort u ons niet meer. Wat ons betreft een strafpunt om hier, gelet op de toekomstige financiële bezuinigingen, de gemeenteraad niet transparant erin mee te nemen. En wat betreft Fractie van Waardhuizen is daar nog een extra reden waarom het college in dit specifieke geval transparanter had moeten zijn en dat is de politieke relatie tussen HVC en de collegepartij. Ook heeft het college wat Fractie van Waardhuizen betreft de samenwerkingsboot gemist met het besluit rondom de vestiging van een azc in onze stad. Ook hier is gebruik gemaakt van de specifieke bevoegdheden om gemeenteraad, en vooral inwoners, zo goed als buitenspel te zetten. Dit had, wat Fractie van Waardhuizen betreft, breed opgepakt kunnen worden via bijvoorbeeld een stadsberaad waar het college de stad aan de voorkant had mee kunnen nemen en wellicht een breder draagvlak had kunnen creëren. Een gemiste kans wat ons betreft.

De voorzitter: Bij interruptie, de heer Por...

De heer Portier: Voorzitter, in het besluit over de vestiging van het azc heeft het college zowel met de raad gesproken als uitgebreid met bewoners. U was ook op die avond. Er kwamen best wel emoties omhoog, maar er is uitgebreid gesproken met bewoners. Waar baseert u op, dat dat niet gebeurd zou zijn?

De heer Stam: Wij zijn nog steeds in gesprek met die bewoners en die bewoners hebben daar gewoon echt een ander idee over.

De heer Portier: Het gaat erom, hoe baseert u zich erop? U zegt, er zijn bewoners die er niet zo blij mee zijn, dus is er niet met ze gesproken. Dat is toch geen manier van redeneren?

De heer Stam: Ik zeg niet dat ze er niet blij mee zijn, ik zeg dat ze vinden dat er te weinig met hun is gesproken. Het college is één keer geweest en het signaal wat wij nu krijgen is: je ziet ze niet meer. Op basis van die informatie zeggen wij dit nu, maar het gaat hier nu niet om het inhoudelijke punt wel of geen azc. Wij zeggen eigenlijk, dat had je op een bredere manier en transparante kunnen aanpakken. Dat is het enige punt wat we willen maken, als je gaat kijken naar de samenwerking die het college zichzelf heeft opgelegd.

De heer Portier: Voorzitter, ik denk dat het gewoon niet eens worden. Wat mij betreft is de raad en ook de bewoners gewoon in meegenomen.

De heer Stam: Prima. Dit zijn wat ons betreft twee voorbeelden van zaken die in bredere samenwerking opgepakt en uitgewerkt hadden kunnen worden. En welke bevoegdheden oefent het college dan nog verder uit waar financiële consequenties aan zitten en waar de gemeenteraad grotendeels het nakijken heeft? We begrijpen heel goed dat er specifieke bevoegdheden zijn. We vragen ons alleen af of je die altijd en overal dan maar moet toepassen. Eigenlijk ben ik dan wel zo'n een beetje aan mijn eind gekomen. Regeren is vooruitzien. Zo hebben wij deze algemene beschouwing ingestoken en wij willen graag van het college weten, hoe men nu geanticipeerd heeft op de komende bezuinigingen om onze gemeente financieel op het juiste pad te houden. Of is er dan alleen richting gemeenteraad, lees: oppositie, gewezen om voorzichtig te zijn met ons geld? Want wat hebben die signalen dan voor waarde gehad de afgelopen periode, als we nu weer volop moties en amendementen gaan opnemen? Dat was ie, voorzitter.

De voorzitter: Hartelijk dank.

De heer Den Heijer: Voorzitter.

De voorzitter: Bij interruptie, de heer Den Heijer.

De heer Den Heijer: Ik begreep vanuit de Fractie van Waardhuizen dat we eigenlijk op een manier nieuwe manier zouden moeten begroten op basis van incidentele middelen. Dus dat we gewoon daar nog wat beweeglijker zijn en dat ook makkelijk volgens Fractie van Waardhuizen zouden kunnen doen. Zou dat verder ... want ik hoor dat nu niet in uw in uw bijdrage echt prominent naar voren brengen. Zou u dat kunnen toelichten.

De heer Stam: Jazeker. Ik heb ze niet meegenomen nu in de woordvoering. Dat hebben we wel op een ander moment al gedeeld. Wij zijn echt van mening dat we naar nieuwe wegen moeten kijken hoe we onze doelstellingen kunnen bereiken. Als je dat legt naast allerlei IC's die zijn geschreven door grote gemeenten in samenwerking met een van de grotere accountantsbureau dan liggen daar ook mogelijkheden om op een andere manier je financiering ter hand te nemen, dus dat hoeft niet altijd vanuit de exploitatie te komen, maar ze hebben ook die reserves eenmalig kunnen gebruiken om die doelstellingen te bereiken. Maar die moeten wij nog verder uitwerken, dus die wil ik best nog wel een keertje breder gaan delen. Maar voor nu was het punt eigenlijk, we moeten bezuinigen. Wij willen het signaal afgeven van, dan maar even geen amendementen en moties, want we willen eerst goed een beeld hebben van, waar gaan we bezuinigen, hoe gaan we bezuinigen, wat is eventueel de vrije ruimte om nieuwe ideeën in te brengen?

De heer Den Heijer: Dat is volgens mij de spanning die we samen voelen. Aan de ene kant zijn incidentele middelen heel fijn, omdat ze het niet structureel doorbetalen. Aan de andere kant krijgen wij boze brieven van de provincie, als we het te vaak doen en waarin ziet u dan precies die ruimte? Daar ben ik gewoon benieuwd naar.

De heer Stam: Een dilemma van de provincie bedoelt u? Op zich, als je naar onze begroting kijkt, is die structureel sluitend en dat is de exploitatie. Er is al er andere partijen aangegeven. Als je naar onze reservepositie kijkt; ook los van Eneco-middelen zitten we gewoon heel goed. Dan zijn we eigenlijk best wel een rijke stad. En die provincie zou toch ook mee moeten gaan bewegen met al die gemeentes die voor dezelfde vraagstukken zitten. Ik weet niet of u op de hoogte bent van een VNG-brief? De VNG heeft eigenlijk al aangegeven van, dien uw begroting nu maar eens een keer niet sluitend in. Want we hebben natuurlijk dat Rijk wat continu achterblijft met zijn betalingen of met zijn vergoedingen voor al het beleid wat we hieruit voeren en de provincie zit daar nog op een andere manier in. Dus je ziet ook bij dat Rijk verschillende bewegingen: enerzijds je moet hem sluitend aanleveren en de andere partij zegt, doet dat maar een keer niet om die druk op te voeren, om die gemeentes breder tegemoet te komen. Eén van die opties is daarbij inderdaad van, maak op een andere manier gebruik van je reserves maar die is pas geschreven, nogmaals, door een van de grotere accountantsbureaus en die moeten we nog verder uitdiepen, maar dat is wel een vraag aan het college: kunnen we daar naar kijken en welke mogelijkheden zien we om dat eventueel ook in onze gemeente toe te passen?

De voorzitter: Hartelijk dank. Volgens mij is daarmee uw termijn afgerond. Dan gaan we tot slot naar Fractie Van der Spoel. 10 over 10.

De heer Van der Spoel: Dank u wel.

De voorzitter: Ik ga de agenda van morgen alvast rustig leeghalen.

De heer Van der Spoel: Dank u wel voorzitter en zoals u gisteren ook al zei over de begroting als laatste agendapunt: het toetje, dat we het lekkerste voor het laatst hebben bewaard. Zo zie ik dat ook maar met de volgorde van de fractievoorzitters die een woordvoering mogen doen.

De voorzitter: Ik ben blij dat u zichzelf zo kwalificeert.

De heer Van der Spoel: Ik had het over mijn woordvoering maar dank u wel. Ik richt mij in deze woordvoering op twee thema's die wij als Fractie Van der Spoel erg belangrijk vinden. Dat eerste thema is wonen. In 2024 is volgens de overheid een betaalbare woning een woning tot 390.000 euro. Het gemiddelde inkomen van Dordtenaren met een baan is rond de 32.000 euro. Woningzoekende, veel succes op de Dordtse woningmarkt. Vorige week tijdens de commissievergadering gaf wethouder Heijkoop tijdens de commissie aan dat we deze periode niet gaan halen waarschijnlijk om die 4000 woningen te bouwen. En ook de fractievoorzitter van GroenLinks gister liet weten dat het geloof in die 4000 nieuwe woningen er eigenlijk niet meer is. Woningzoekende, veel succes op de Dordtse woningmarkt. De wethouder noemde vorige week ook een aantal factoren.

De heer Den Heijer: Voorzitter.

De voorzitter: De heer Den Heijer, bij interruptie.

De heer Den Heijer: Het optimisme heeft hij niet herontdekt na het vertrek bij de Partij van de Arbeid, constateer ik. Dat was jammer, maar ik had eigenlijk een andere vraag: eergister stonden er 511 woningen te koop. Hoeveel woningen daarvan waren er onder de 355.000 euro, mijnheer Van der Spoel?

De heer Van der Spoel: Voorzitter, ik moet constateren, gisteren hebben we dit ook gezien, dat de VVD inderdaad de rol van Jos Brink heeft overgenomen. Ik vind het ontzettend leuk, deze quizvragen, en het zal de VVD misschien heel goed doen onderling dat ze dit met elkaar kunnen bespreken van, hé, we hebben een aantal vragen voorbereid. Maar heel veel plezier ermee, zou ik zeggen. Ik zie het nut er niet zoveel van in om hier een antwoord op te geven, meer dat het de VVD heel erg goed doet. Waarschijnlijk. Ik heb namelijk geen idee, want ik ben niet zo goed in deze quizvragen. Ik raad de VVD aan: organiseer een leuke pubquiz voor de raad. Dan gaan we daar een keer met zal aan beginnen. Dus mocht u het antwoord willen vertellen en laten zien dat de VVD dit soort feitjes wel weten, dan is dit nu het moment, denk ik, dat ze dat even mogen doen. Voorzitter?

De voorzitter: Ik weet niet of de heer Den Heijer behoefte heeft aan het tweede interruptie.

De heer Den Heijer: Het is in ieder geval bewonderenswaardig dat Fractie Van der Spoel afstand neemt van feiten en dat is opmerkelijk. Onder de twee ton waren het 49 huizen, tweeënhalve ton 100 en onder de drie-en-een-halve ton waren het er 195. Dat doe ik niet om mijn fractiegenoten te plezieren of andere mensen hier in de zaal te plezieren, dat doe ik ook om ook wel een beetje bij de feiten te blijven, want anders kunt u hier allerlei beelden optuigen dat het allemaal hel en verdoemenis is. Dat hebben we van uw oude partij in de eerste termijn ook gehoord.

U doet het nu dunnetjes over en ik vind het jammer, want dat helpt ook niet zoveel om bij te dragen aan een versnelling of meer huizen bouwen. En ik hoop dat u op dat punt misschien een aantal voorstellen heeft die die daartoe bijdragen.

De heer Van der Spoel: Voorzitter, ik vind het jammer om te moeten constateren dat de quizvraag voor dit moment is bewaard terwijl ik letterlijk een wethouder heb geciteerd, zojuist; de fractievoorzitter van GroenLinks en blijkbaar vond de VVD het toen niet nodig om deze opmerking te maken en nu wel dus een beetje jammer, maar u gaat waarschijnlijk door voor de wasmachine in de volgende ronde. Ik ga verder met mijn betoog. Eens even kijken, waar was ik? De wethouder noemde vorige week ook een aantal factoren, waardoor het moeilijk is betaalbare woningen te bouwen. Een van die factoren is bijvoorbeeld de grondexploitatie. Bij het ene gebied kost allemaal meer dan bij een ander gebied en dat is best logisch ook. Voor de wethouder zijn al die factoren heel helder en inzichtelijk. De wethouder is dan ook fulltime wethouder. Wij als raadsleden doen dit allemaal naast onze normale baan en dat valt niet altijd mee. Dit college roept met enige regelmaat dat ze het samen met de raad willen doen. En dat is fijn. Maar ik krijg soms het gevoel dat we als gemeenteraad door dit college wel achter het stuur worden gezet, maar dan wel op onbekend terrein. Datzelfde college gooit ons dan vervolgens een stapel wegenkaarten toe en na een minuut zegt de wethouder: zo, nu weet je de weg. Rijden maar. Dat is in mijn ogen niet samen sturen. Daarom ben ik ook blij met de motie van Beter Voor Dordt; breng woningbouwmonitor terug. Het is namelijk voor een lekenbestuur als de gemeenteraad verrekte moeilijk af en toe om kaders te kunnen stellen, te kunnen controleren en richting mee te geven, zonder dat deze informatie inzichtelijk in kaart is gebracht. We krijgen echt een hele lading stukken over die schutting heen gegooid. Maar ik ben ook wel getripped door de uitspraak van de wethouder over de verschillen van locaties wat betreft de GREX. We kijken steeds naar al bestaande bebouwde gebieden, maar zijn er op ons eiland ook onbebouwde gebieden aan te wijzen die voor de Wieldrechtse Zeedijk liggen en waarbij het GREX technisch gezien voordelig gebouwen is? En is het college bereid om deze potentiële bouwlocaties inzichtelijk te maken, zodat we als raad hierover kunnen praten en de inwoners van Dordrecht hierin mee kunnen nemen. Over meenemen en samen sturen gesproken ...

De heer Stam: Voorzitter.

De voorzitter: De heer Stam. Gaat uw gang.

De heer Stam: Toch een vraag want ... het was de heer Van der Spoel, ik was even je naam kwijt... Als u dan roept van, kan het college aanwijzen welke gronden er dan zijn binnen de Wieldrechtse Zeedijk om te bouwen, dan heeft u waarschijnlijk zelf ook al een idee, want anders gooi je die kaarten net zo hard terug naar het college. Maar als ik u vraag, welke gebieden heeft u dan op het oog? Kan u er dan twee of drie noemen?

De heer Van der Spoel: Jazeker. Ik weet dat er heel lang geleden een partij heel erg groot is geworden met hun strijd tegen het bebouwen van de polder. Deze discussie is alweer van 13 jaar geleden. Ik denk dat het tijd is dat we ook dit soort taboes durven te bespreken.

Niemand durft zich hier in de raad daaraan te wagen, maar ik denk dat het ook heel eerlijk is naar de stad toe, als we die gebieden ook in kaart brengen en dat we daarmee ook kunnen laten zien, en daarom is het zo goed om de stad daarbij te betrekken, als we als stad, als Dordtenaren ervoor kiezen om niet te bouwen in die gebieden, dan betekent het ook dat het moeilijker is om in de bebouwde gebieden die aantallen woningen te bouwen. Ik denk dat er dan veel meer begrip voor is, dat het soms wat langer duurt. Maar misschien zeggen de Dordtenaren nu wel ineens van, hé, misschien is het wel een optie om daar te gaan bouwen. Maar durf dat te bespreken en ik denk dat we daar veel mee naartoe moeten, dat we ook dit soort taboes durven te bespreken.

De voorzitter: U kunt gewoon door.

De heer Van der Spoel: Eens even kijken, waar was ik? En over meenemen en samen sturen gesproken, en dan komen we bij tweede thema, ik sluit wonen af: de sportvisie die we vorig jaar hebben vastgesteld. We konden ervan uitgaan dat de routekaart van de uitvoering van de sportvisie er eind 2023 zou zijn. Deze routekaart hebben we volgens mij nog steeds niet gekregen en sowieso nog niet besproken. En mij bekruipt steeds vaker het gevoel dat als er visies of startnotities moeten worden vastgesteld er tegen de raad wordt gezegd: waar u naar vraagt, dat is inderdaad belangrijk, maar dat komt later. Vervolgens wordt de desbetreffende visie of startnotitie vastgesteld en op dat later moeten we als raad dan maar weer wachten. De wethouder duwt ons als ware de auto weer uit om zelf weer achter het stuur plaats te nemen en komt ons dan wel weer oppikken als we weer nodig zijn. Dus ik wil de wethouder vragen om nu eindelijk eens met die routekaart voor de sportvisie te komen. Want sport is zo belangrijk en zoveel meer dan alleen maar leuk. Het bevordert namelijk de gezondheid en het helpt bij het verminderen van obesitas. Gezien de hoeveelheid kinderen in Dordrecht met overgewicht, lijkt me meer bewegen en sporten op ons eiland geen overbodige luxe. Maar sportverenigingen brengen mensen ook samen. Sport biedt dus kansen bij het tegengaan van vereenzaming bij ouderen en sport kan helpen bij de integratie van diverse bevolkingsgroepen. Met de komst van het azc lijkt me dat ook een uitgelezen kans. Sport houdt jongeren ook bezig en biedt een alternatief voor negatieve activiteiten, waardoor criminaliteit wordt verminderd. Sport kan bijdragen aan de lokale trots en gemeenschapsidentiteit. De VVD zei het gisteren ook al en die benoemde dat al: 11 wedstrijden ongeslagen en je ziet dat de gesprekken op straat er ook over steeds leuker worden. Dit college heeft de ambitie om Dordrecht in de top tien van meest sportieve gemeenten te krijgen. Maar wat lees ik dan vooral in de begroting over sport? We werken aan. We zetten in op. We verstevigen het fundament. We onderzoeken. We streven naar. Kom op, college, wij zijn Dordrecht. Als we tot die top tien willen gaan behoren, dan moeten we overgaan op actie. En de wethouder gaat straks vast allemaal dingen opnoemen die al gebeuren, maar daarmee laat hij precies zien wat zo hard nodig is: die routekaart, zodat we samen kunnen sturen. Ik ben ook de beroerdste niet, en dan rond ik af, voorzitter, want ik denk graag met het college mee. Even sporten zorgt er ook voor dat er ruimte in dat brein komt voor wat creativiteit. Dus ik wil de wethouder sport vragen om op korte termijn de uitdaging aan te gaan om een potje te gaan padellen of misschien een keertje basketballen tegen mij en een collega-raadslid.

En dan brengt u iemand mee uit het college en dan denken we daarna samen even na hoe we op sportgebied nu eindelijk eens echt samen gaan sturen. Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: Ik zie nog een interruptie van de heer Stam.

De heer Stam: Toch nog wel een vraag want ik heb mijnheer Van der Spoel zo'n beetje de hele sportvisie horen voorlezen, maar dan is ook gelijk de vraag daaraan gekoppeld: hoe veel geld heeft u daar dan voor over om de wethouder mee te geven van, ga hiermee aan de slag en hoe ziet u dat dan in de verhouding tot de 30, 40 miljoen die we over twee jaar moeten bezuinigen? Dan snap ik de wethouder wel dat hij evengoed gaat rekenen, kijken van, wat kan ik eigenlijk besteden? Maar u zegt hier eigenlijk, blanco cheque, ga je gang.

De heer Van der Spoel: Dan heb ik mij blijkbaar niet goed verwoord, voorzitter, want blanco cheque heb ik niet genoemd. Volgens mij hebben wij een sportvisie vastgesteld. Wij hadden er ook wat centen aan gekoppeld en waar ik naar vraag is: laten we nu eens gaan kijken hoe we dat dan gaan uitgeven, want dat is ons ook toegezegd. Dus vandaar mijn opmerkingen over dat ik zoiets heb, bespreekt dat nu eens met de raad, want dan kunnen we keuzes gaan maken voor dat bedrag dat daarvoor is vastgesteld, hoe we dat dan uiteindelijk gaan uitgeven en waar we het eventueel misschien niet gaan uitgeven. Maar geef die duidelijkheid? Dat is waar ik om vraag.

De heer Stam: Ja, ik snap uw ... Sorry, voorzitter ... opmerking wel, maar alles is toch aan geld gekoppeld en wat ik eigenlijk ook in onze woordvoering heb gezegd: dat geld is er eigenlijk bijna niet meer. Dus hoe kijkt u daar dan naar? Want ik vroeg ook in mijn eerste vraag: hoe ziet u dan dat in verhouding tot de forse bezuinigingen die we moeten doorvoeren?

De heer Van der Spoel: Volgens mij hebben wij, voorzitter, met de sportvisie al een bedrag vastgesteld wat daaraan wordt uitgegeven, wat daar gereserveerd voor is, toch? Dus ik zie niet in dat ik meer geld uitgeef of minder geld uitgeef. Dus daar laat ik het even bij, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Ik zie verder geen interrupties. Dan hebben we daarmee de eerste termijn van de raad gehad en gaan we door naar het college. De wethouder financiën gaat zoals gebruikelijk eerst het woord voeren en daarna de overige wethouders. Ik zal afsluiten met een korte bijdrage. Wethouder Heijkoop heeft het woord.

De heer Heijkoop: Voorzitter, dank u wel en dank aan de leden van de raad voor de inbreng in de eerste termijn, waarin ook door verschillende partijen de waardering is uitgesproken richting de ambtelijke organisatie. Dank daarvoor. Die zijn ook in goede orde ontvangen en er is ook weer heel erg hard gewerkt vanuit de organisatie om tot een goede en ook leesbare, degelijke begroting te komen. Waarbij wij ons ook realiseren dat het altijd nog wat beter kan, dus ook waar het gaat over de leesbaarheid, de omvang, de structuur.

Dus daarover blijven we ook altijd graag met u in gesprek via de auditcommissie en deze begroting is, en dat heeft een aantal van u ook opgemerkt, een echte vertaling van de kadernota. Er zit niet veel nieuw beleid in en dat is ook niet de bedoeling. Het is de bedoeling dat dit een duidelijke weergave is van de hoofdlijnen die we in de kadernota met elkaar hebben vastgelegd. Ik wil in mijn bijdrage eerste termijn, die heb ik eigenlijk even opgedeeld in drie blokken: het blok over de financiën, een blok over bestaanszekerheid en een blok over wonen. Want dat zijn eigenlijk de drie thema's die ik in mijn portefeuille meermaals uit fracties heb terug gehoord. Op die manier weet u dat daar enige structuur in zit, dus ook in het licht van interrupties weet u dat er altijd nog wat zit aan te komen als u nog niet uw eigen onderwerp hebt gehoord? Allereerste financiën. De begroting die voorligt is degelijk. Die sluit voor volgend jaar en ook voor het jaar daarop ziet het er niet heel problematisch uit. Meerdere van u hebben ook met elkaar gedeeld dat het perspectief op de verdere toekomst is moeilijk. Net als de rest van gemeenteland wordt ook Dordrecht fors geraakt door de korting op het gemeentefonds en hebben wij ook nog een aantal aanvullende uitdagingen waar het gaat over toekomstige kapitaallasten. Het is niet zo dat het in het verleden is misgegaan of zo -daar hoorde ik wat opmerkingen over- nee, het zijn gewoon keuzes die zijn gemaakt in het verleden om incidenteel te financieren, maar dat zijn niet per se foute keuzes, maar we kunnen het ook op een andere manier doen. En we hadden destijds nog veel incidentele ruimte en nu ook nog wel, maar dat wordt wel steeds minder en we hebben ook keuzes gemaakt om ons vermogen in te zetten voor die agenda 2030. Investing vanuit het verleden gaan ook weer leiden tot nieuwe investeringen in onderhoud, de welbekende sportvoorzieningen, culturele voorzieningen, schoolgebouwen, u kent ze wel. Dus daar moeten we naar de toekomst toe ons toe verhouden. Als we dan kijken naar hoe we dat gaan doen, dat gaan we samen doen. Ik ben niet zo goed in de metaforen als de heer Van der Spoel, maar ik ben het wel van harte met hem eens dat we dat echt samen moeten doen. Het college heeft u ook een raadsvoorstel gestuurd van hoe we dat traject willen lopen, begin oktober, en ik heb wel begrepen dat u daar via de auditcommissie pas in het nieuwe jaar over zou willen spreken. Ik hoop eigenlijk dat wij al eerder met elkaar kunnen spreken over die route naar de kadernota 2025, maar dat staat uw raad natuurlijk vrij om de eigen agendering te bepalen, maar ik heb ook meerdere partijen gehoord van, we willen daar graag snel wij betrokken worden. Dat staat u natuurlijk vrij. Het college gaat heel graag met u in gesprek daarover. Als we kijken naar het traject, dan gaat het ook over de jaarrekening. Daar is ook het een en ander over gezegd. Veel incidenteel. We krijgen veel incidentele middelen. Hebben we ook bij de kadernota wel over gesproken maar we gaan er nog eens heel goed doorheen, of we nog wat strakker, nog wat realistischer kunnen begroten. Maar dat gaat absoluut ons probleem niet oplossen. Alleen we kijken naar meerdere onderdelen en dit is er daar wel een van, als het gaat over de bestemming van de jaarrekening, en dan kom ik ook bij motie 12 om de raad daarbij bij te betrekken; ja, de raad wordt daarbij betrokken. Dat is conform onze eigen financiële verordening. Het college doet een voorstel, uw raad heeft budgetrecht. Uw raad bepaalt uiteindelijk wat er gaat gebeuren. Dat is ook hoe we dat altijd met elkaar doen en wat er nu in een motie wordt gevraagd. Daar zijn we vanuit het college ook gewoon echt geen voorstander van. Uw raad is altijd in staat om over de bestemming te spreken.

En als u raadt het anders wil, dan kan dat. En daar treden wij ook niet in, maar u krijgt vanuit het college natuurlijk wel een voorstel hoe we met die bestemming om willen gaan. Voorzitter, de motie 15 van de VVD, dat gaat over het betrekken van het bedrijfsleven. Precies het dictum, zeiden we vanuit het college, kunnen we eigenlijk niet helemaal in mee. Maar de strekking van de motie vind ik eigenlijk wel terecht, want we staan voor een grote opgave en participatie vanuit de stad is daar heel belangrijk. En we zijn altijd snel, we richten ons op bewoners, maatschappelijke organisaties. U als raad bent natuurlijk goed in positie. Het is heel belangrijk, denk ik, en dat is waar de VVD om vraagt, om het bedrijfsleven daar ook bij te betrekken. Ik zal dat ook in verbinding doen met mijn collega's economie om te kijken op welke manier we dat kunnen doen. Alleen op de wijze waarop het nu in het dictum is verwoord vinden we net iets te ver gaan. Eerst willen we de ambtelijke organisatie goed in positie brengen en daarna willen we ook de stad erbij betrekken. Ik ga met de collega's daarover praten hoe we dat zouden kunnen doen, maar ik hoop dat de VVD met deze toezegging op deze vorm niet door wil zetten. Voorzitter, de lokale lasten. Er zijn ook een aantal opmerkingen over gemaakt over de indexering. Dat doen we elk jaar bij de kadernota, de CPI-index. We proberen de lokale lasten laag te houden. De huizenbezitter is in Dordrecht relatief goed af. Vanuit de raad werd wel gezegd van, de mensen worden op kosten gejaagd. Nou, 90 procent van huizenbezittend Nederland betaalt echt meer lokale lasten dan de mensen in Dordrecht. Waarmee ik niet zeg dat we er dan zijn, want het is een hele grote uitdaging om dat ook zo te houden. En dat willen we ook graag zo houden. Bovendien hebben we een bovengemiddeld goed voorzieningenniveau in deze stad. Dus in die zin hebben we best wel een mooie balans maar het is misschien zelfs de vraag of dat ook in de toekomst zo te handhaven is, maar daar gaan we wel onze best voor doen. In dit licht ontraden we ook amendement A3: de 40 euro. De berekening klopt overigens. We hebben een surplus op de risicoreserve: 1.1. En die 0,1 is 2,4 miljoen en als je dat deelt door het aantal huishoudens komt dat redelijk uit, maar u zult van mij als wethouder financiën ook verwachten enige behoedzaamheid en het is tenminste 1.0 en dat betekent niet dat je bij 1.1 gelijk moet zeggen: alles wat daarboven is, kunnen we teruggeven aan de stad. Hebben we vorig jaar wel gedaan. Alleen de tijden zijn weer wat onzekerder geworden, dus wij maken nu echt daar een andere keuze in, dus die ontraden we met deze argumentatie. Dan, voorzitter, ga ik naar het blok over bestaanszekerheid ...

De heer Katif: Voorzitter.

De voorzitter: De heer Katif.

De heer Katif: Bij interruptie. Onder welke voorwaarden zou u dat wel niet ontraden? Want u zegt, we hebben inderdaad met elkaar afgesproken in de financiële verordening dat onze ratio op factor 1.1 en wij doen een voorstel om de 0,1-factor daaruit te kunnen financieren. Vorig jaar had u 75 euro. Die hebt uit de hoge hoed getoverd en het is keurig netjes uitgekeerd. Nu vragen wij gewoon 40 euro, wat eigenlijk een hele goeie compensering van de kosten, want als je kijkt naar het totale plaatje vanaf 2022 tot nu toe, dan ziet u iedere keer een verhoging en tussen '23 en '24 zit er een gemiddelde tussen de 40 en de 55 euro.

Die 40 euro zou fantastisch zijn om enigszins het leed of enig soelaas voor het leed wat er is binnen Dordrecht. Het is maar een klein bijdrage, weliswaar generiek, maar het is wel een bijdrage die heel belangrijk zou kunnen zijn voor de inwoners van de stad Dordrecht. Maar de vraag was ... Volgens mij heb ik hem al gesteld.

De heer Heijkoop: Voorzitter, ik begrijp de vraag van de heer Katif, maar het is een politieke keuze en zoals de heer Stam in zijn bijdrage ook aangaf: we moeten scherp aan de wind gaan varen. We hebben een financieel groot vraagstuk dat voor ons opdoemt en in tegenstelling tot vorig jaar vinden we het nu dus ook echt niet opportuun om dat kleine beetje reserve bovenop het minimale wat we moeten hebben in die ratio nu hierop in te zetten. In de toekomst hoop ik van harte met u dat wij de lokale lasten laag kunnen houden en dat er ook financieel weer ruimte ontstaat om dat ook daadwerkelijk te doen. Maar wij vinden het wel gepast om nu eerst het traject met u als raad te lopen, richting die kadernota 2025 en verder en van daaruit te kijken of er in de toekomst meer mogelijk is. Op dit moment maken we deze keuze niet. Maar het is uiteindelijk een politieke keuze, maar dat ontraden we om deze reden. Voorzitter, de bestaanszekerheid ...

De heer Katif: Voorzitter.

De voorzitter: De heer Katif.

De heer Katif: Dank u wel. Als de wethouder graag een aanvulling wil hebben, dan houden we even op over de weerstandsvermogen. Maar we hebben ook nog namelijk een klein bedrag van 10 miljoen wat we nog niet gealloceerd hebben. En degenen die de begroting hebben gelezen zien precies waar ik het over heb. Dus als het alleen om geld gaat op dit moment voor de Dordtenaren, zou ik best even aan u en aan de raad willen voorstellen om die 10 miljoen die nooit gealloceerd is, daaruit te kunnen betalen. Dus qua financiën zou het het probleem niet kunnen zijn.

De heer Heijkoop: Voorzitter, incidenteel kunnen wij als stad best wel wat hebben, dus de financiën dat is best wel in de techniek op te lossen. Alleen ik vind in deze tijd behoedzaamheid nog meer een kwaliteit dan dat het normaal al zou moeten zijn. En ik vind op dit moment gewoon niet opportuun en eigenlijk niet verantwoord om geld terug te geven aan de huishoudens. Hoezeer we het ze ook gunnen. We hebben natuurlijk een aantal regelingen voor huishoudens in de meest kwetsbare positie, maar voor zo'n grote generieke maatregel zie ik op dit moment geen ruimte.

De voorzitter: De heer Gündogdu.

De heer Gündogdu: Voorzitter, dank u wel. Ik heb een vraag aan de wethouder. Ik heb gelezen in de begroting wat u ons heeft aangeboden, dat de onderhoudsinvesteringen waar u het zojuist ook even over had, dat die voor de komende 20 jaar wel eens zouden kunnen oplopen naar 200 miljoen euro. Er is een bepaald systematiek en dat is een politieke keuze geweest vanuit het verleden. Dat baart ons zorgen naar de toekomst toe.

Gaat u ook in het gesprek wat u met de raad wilt voeren ook over deze onderhoudsinvestering en wellicht daar extra investering voor in de komende jaren wel opnemen in de begroting, althans een voorstel daartoe doen, want dat doet u voor volgend jaar niet, maar is dat ook een van uw overwegingen?

De heer Heijkoop: Voorstel, dat is het geval. Dat hebben wij ook opgenomen in het raadsvoorstel dat we u hebben doen toekomen begin oktober en eigenlijk geeft u ook precies aan, waarom ik graag dat gesprek met u op redelijk korte termijn zou willen voeren. Dit is een van de bestanddelen waar we het over moeten hebben. Je hebt daar iets mee te doen, met die kademuren, met die onderhoudsinvesteringen, met die schoolgebouwen, het integraal huisvestingsplan. De wijze waarop je dat doet, daar kun je nog over van mening verschillen. Je kan elk jaar als het ware een reserve op gaan bouwen, je kan begin van een collegeperiode een bedrag reserveren, je kan incidenteel heel veel doen. Dat zijn allemaal mogelijkheden. Maar het is wel belangrijk om dat gesprek te voeren, om ons bewust te zijn dat we daar met elkaar een opdracht hebben en we hebben dat zeker nadrukkelijk ook in het vizier en we hebben dat ook opgenomen in het voorstel dat we u hebben toegestuurd.

De voorzitter: De heer Den Heijer, bij interruptie.

De heer Den Heijer: Dan bedanken we de wethouder voor de toezegging. Bij ons speelt nog wel een beetje de vraag hoe we die toezegging nou precies moeten begrijpen. Als we de toezegging moeten begrijpen dat er een sessie plaatsvindt met de knappe koppen uit het bedrijfsleven waar onze ambtenaren en die mensen met elkaar adviezen uitwisselen hoe wij dat het beste structureel in onze begroting kunnen ombuigen en dat u daarover rapporteert aan de raad, dan zijn wij gewoon bereid onze motie in te trekken, voorzitter.

De heer Heijkoop: Voorzitter, het bedrijfsleven kun je op meerdere manieren betrekken. Wat we al doen is soms ook gewoon expertise inhuren op bepaalde specifieke onderdelen om je ambtelijke organisatie te versterken. Wat je ook kan doen, is op het moment dat '...' het bedrijfsleven betrekken in de zin van als belangrijke partner in de stad van, je wil ook de impact van je ombuigingen graag toetsen aan het bedrijfsleven van, zijn dit de goede dingen, zijn dit effectieve dingen, in welke mate zien jullie alternatieven? We moeten daar echt even met elkaar over nadenken en ik zou deze motie heel graag betrekken bij dat debat, dat gesprek over die route naar kadernota 2025, want dan kunnen we met elkaar even finetunen van, waar gaat dat over? Op welke manier zouden we deze partijen kunnen betrekken? Want participatie staat daar ook heel nadrukkelijk in. Dus ik zou eigenlijk de toezegging willen doen om dat gesprek met elkaar snel te voeren en daar dan met elkaar af te spreken op welke manier we het bedrijfsleven ook goed in positie kunnen brengen.

De heer Den Heijer: Dat vind ik eerlijk gezegd een mindere toezegging dan u hiervoor heeft gedaan, dus die verleiding weersta ik op dit moment.

Maar we zitten nu het gesprek hier met elkaar te voeren en ik wil best met u meebewegen als u de toezegging ervan maakt dat het gewoon een specifieke sessie is, waarin ook gewoon de ruimte is om met elkaar die ideeënuitswisseling te doen. Dan zijn wij gewoon bereid om die motie in te trekken.

De heer Heijkoop: Voorzitter, ik wil daar ook echt even met mijn collega's in het college over spreken. Ook hoe zij ... Welk bedrijfsleven wordt daar dan aan gedacht? Gaat dan over de financieel specialisten, gaat het over alleen maar een bedrijfsvoeringsoptimalisatie binnen de begroting? Vind ik eigenlijk relatief wat minder interessant. Vind ik ook bijna een beetje apolitiek. Die kennis en kunde moet je altijd aanboren om je rekening deelstaten goed te analyseren om je begroting strak te maken. Ik heb hem ook wel begrepen in de zin van: vergeet het bedrijfsleven als een belangrijke kennispartner in dat traject en op die manier wil ik hem overnemen en voor de rest vind ik hem eigenlijk op dit moment wat ontijdig, omdat ik hem graag bij dat raadsvoorstel zou willen bespreken.

De voorzitter: De heer Den Heijer.

De heer Den Heijer: Voorzitter, dan concludeer ik dat we in de tweede termijn dan van het college een nieuwe beoordeling krijgen op deze motie. Dan hadden we nog een openstaande vraag over het CPI. Het CPI was eerst boven de zeven procent bij de kadernota en daar is geen correctie plaatsgevonden richting de begroting. En dat is niet heel erg gek want dat is gebruikelijk. De ene keer valt het mee de andere keer valt het tegen. Probleem nu is dat het best wel vies tegenvalt: het is ruim twee procent. In hoeverre neemt het college die tegenvallen nou mee in haar beoordeling in de kadernota 2025 bij de vaststelling van de OZB, de tarieven?

De heer Heijkoop: Voorzitter, elk jaar bij de kadernota op een vast moment bepalen we dat percentage. Daarmee heb je ook geborgd dat het altijd een vergelijkbaar percentage is ten opzichte van het jaar daarvoor en dat er geen rare verrekeringen in zitten. Dus dat gaan we volgend jaar weer hetzelfde doen, dus dan zal als het goed is weer enigszins corrigeren wat er afgelopen half jaar, wat u schetst, wat dan de ontwikkeling is geweest en dat is dan eigenlijk het beleidsarme deel, maar onderdeel van het bredere gesprek zal ook zijn van, hoe ga je überhaupt om met je lokale lasten? En dan kan het zijn dat je van die CPI afwijkt. Dat zou natuurlijk wel kunnen, maar in beginsel pakken we elke keer die index bij de kadernota en dat is het vaste moment.

Mevrouw Van Vugt-Roose: Voorzitter.

De voorzitter: Mevrouw van Vugt.

Mevrouw Van Vugt-Roose: Even over die motie. We hebben liever dat er geen toezegging wordt gedaan op dit moment, dat de motie gewoon in stemming wordt gebracht. We betwijfelen zeer of de motie het haalt. Dus vandaar.

De heer Heijkoop: Voorzitter, dat is politiek, daar doe ik niet aan. Dat is aan uw raad, maar nee, ik geef alleen vanuit het college de overwegingen mee en ik denk dat de terechte oproep om betrokkenheid van het bedrijfsleven vanuit de VVD dat dat meer recht gedaan wordt, als we echt dit onderwerp meer in de diepte bespreken en dat we dat niet in een rij van 20 moties even mee moeten nemen tijdens de begroting, maar goed, ik heb de appreciatie van het college gegeven en daar houd ik het voor nu even ...

De voorzitter: Gaat u verder. Nog 3 minuut 13.

De heer Heijkoop: Voorzitter, de bestaanszekerheid. Meerdere fracties hebben hun zorgen geuit. Landelijk natuurlijk ook een groot thema. De gemeente is daar ook voor een deel nadrukkelijk bij betrokken. Sociaal domein, drie grote wetten. Collega's zullen straks wellicht stilstaan bij de Jeugdwet en de WMO. De participatiewet valt om mijn hoede. Het is goed om ons te realiseren dat er relatief beperkte beleidsvrijheid in zit, bijvoorbeeld het verstrekken van uitkeringen, is echt een uitvoeringstaak. Wat wel problematisch is, is dat die uitkering ontoereikend is. U heeft daar uitgebreid met elkaar over gedebatteerd. Is niet zozeer mijn politieke mening, want politiek dat doe ik niet aan, maar het blijkt wel uit een onderzoek van het door het kabinet ingestelde commissie sociaal minimum. En als gemeente rijden we eigenlijk als een soort van bezemwagen -toch een soort van metafoor, zeg ik richting de heer Van der Spoel- achter dat kabinetsbeleid aan en dat kabinetsbeleid schiet tekort en ja, daar past ruimhartig minimabeleid bij. Dat hebben wij in de stad. Dat hebben we een paar jaar geleden al met elkaar uitgebreid en ik ben heel blij, vanuit het college, dat we dat minimabeleid zo goed met elkaar op orde hebben gebracht met steun vanuit uw raad, omdat in deze tijd daar natuurlijk veel behoefte aan is en het voorkomt heel veel ellende in gezinnen. Ee zien ook steeds meer dat de bestaanszekerheid echt bepalend is in belangrijke mate voor ook zorgen rondom jeugd, een dak boven het hoofd, dus het is goed dat we daar met elkaar ook nou echt de focus op houden. Er werd even ingezoomd op de giftgrens. Ik heb inderdaad ...

De heer Safranti: Voorzitter.

De voorzitter: De heer Safranti, bij interruptie.

De heer Safranti: Dank u wel, voorzitter. Wethouder, bedankt voor de minima. Ik had net ook in mijn woordvoering aangeven over de witgoedregeling. Daar heeft u vorige keer natuurlijk over gesproken en als het goed is heb ik ook in de laatste commissie van mevrouw De Jonge aangehoord dat het vervolg zou krijgen. Nu is de vraag vanuit DENK: hoe ziet die toezegging eruit, hoe gaat dat straks vervolg krijgen?

De heer Heijkoop: Voorzitter, collega De Jonge en ik hebben allebei met witgoed te maken. De vraag die u stelt, daar zal collega De Jonge, denk ik, straks nog even op ingaan. Vanuit sociale dienst gaat het vooral over de bijzondere bijstand, waarbij we ook de inzet van witgoed stimuleren, omdat energiekosten is een belangrijke drijver van de kosten en goedkoper witgoed in het verbruik draagt daar ook in bij. Collega De Jonge zal nog wat meer ingaan ook op de transitie waar het gaat over de verduurzaming. De giftgrens.

Ik heb inderdaad richting mevrouw Schnabel van de Partij van de Arbeid aangegeven dat ik even na zou gaan hoe dat werkt in Dordt. We hebben daar relatief recent een grens in bepaald en die werkt eigenlijk heel goed.

De voorzitter: Was het niet de heer Uysal die dat ...

De heer Heijkoop: De heer Uysal? Ja, GroenLinks, Partij van de Arbeid is voor mij ...

De voorzitter: Ja, ik haal ze wel eens door elkaar, die twee.

De heer ...: Ja, voorzitter, de ...

De heer Heijkoop: Het was de heer Uysal, dat klopt helemaal.

De heer ...: De wethouder doet niet aan politiek, maar hij heeft wel heel goed in de gaten hoe de hazen lopen. Dus dat is mooi om te merken.

De voorzitter: Gaat u verder.

De heer Heijkoop: Voorzitter, ik kom nog bij mevrouw Schnabel. Dit was inderdaad een vraag vanuit GroenLinks, de heer Uysal. Ik ben even nagegaan van, gaat dit goed? Er worden regelmatig meldingen gedaan en eigenlijk is de grens altijd toereikend. Er zijn inderdaad steden die minder doen, dat kwam ook in uw debat naar voren. 1200 in bijvoorbeeld Rotterdam. Er zijn ook steden die ietsje meer doen: Tilburg 1800. Dit werkt goed. We gaan wel binnenkort vanuit de regio een startnotitie rondom de participatiewet sturen en wellicht kunnen we in dat hele debat over die participatiewet hier nog eens over doorspreken maar voor dit moment geen signalen dat het niet goed gaat. Als u die signalen wel krijgt, houd ik mij aanbevolen om daarover geïnformeerd te worden. Voorzitter, even kijken, ik ga naar het blok. O nee, ik neem ook motie 17 even mee. Dat gaat over de maatschappelijke tegenprestatie jongeren. De motie stelt dat er veel jongeren zijn die weinig tijd hebben, druk met school, druk met huistaken, druk met taalverwerving. Tegelijkertijd wordt er ook in de motie aangegeven dat die wellicht een verplichte tegenprestatie kunnen doen. Voelt voor ons een beetje op gespannen voet, want die jongeren hebben het al druk zat. Maar we zijn er ook niet zo positief over in de zin dat ... we hebben natuurlijk de maatschappelijke diensttijd waarbij jongeren mee kunnen doen op een maatschappelijk betrokken manier en we hebben vanuit onze uitvoeringpartners dus denk aan de sociale dienst, denk aan het jongerenwerk, ook wel gehoord dat eigenlijk men daar niet zo zit te wachten op dit instrument. Jongeren op de rit is gaat ook heel erg uit van wat hebben jongeren nodig? Een hele open vraag en niet zozeer in de zin van, dit zou je als jongeren kunnen doen. Dus motie 17 ontraden we met deze argumentatie.

Mevrouw Schnabel: Voorzitter.

De voorzitter: Mevrouw Schnabel.

Mevrouw Schnabel: Dank u wel. Wat wij juist eigenlijk uit het werkveld gehoord hebben, en ook vanuit Dordrecht is dat daar heel positief naar gekeken wordt, want volgens ons hoeft het helemaal namelijk niet op gespannen voet staan. Die jongeren komen in een schuldhulpverleningstraject terecht en die moeten dus hun schuld afbetalen en dat gaat dan dus nu in 18 maanden, maar het geeft heel veel spanning en stress, vooral wanneer er heel complexe schulden aan de hand zijn om zowel je schuld terug te betalen, als dan ook nog te werken en te leren. In heel veel andere steden wordt dit gedaan en daar is dat ook heel erg succesvol. Het is juist voor deze jongeren dan een enorme verlichting om via school of via werk indirect hun schuld af te betalen, zodat ze zich volledig kunnen toespitsen op de toekomst, in plaats van zich ook nog zorgen te maken over of het allemaal wel lukt.

De heer Heijkoop: Voorzitter, mooi om de enorme bevlogenheid bij mevrouw Schnabel te zien, want ik ben er echt van overtuigd dat u hetzelfde wil als het college en dat is jongeren zo snel mogelijk weer op de benen krijgen, hen perspectief te bieden en in die zin ook een kansrijke toekomst te gunnen. We hebben inderdaad de verkorting van de schuldsaneringstraject. 18 maanden is in die zin al redelijk te overzien. We hebben ook nog een aantal andere instrumenten. We nemen ook geregeld schulden over van jongeren en dan kunnen ze dat op hun gemakje afbetalen. Wij krijgen vanuit de praktijk, vanuit de uitvoering echt het signaal dat de huidige instrumentaria echt toereikend is, dat ze goed uit de voeten hiermee kunnen. Daarmee bagatelliseer ik het probleem nadrukkelijk niet, want wij zien dat veel jongeren het best wel moeilijk hebben. Maar wij zien er op dit moment weinig in om dit nog toe te voegen. Ik heb eerder met u daarover gesproken tijdens de kadernotabehandeling eerder dit jaar. En toen heb ik ook aangegeven, ook rondom dat jongerenperspectieffonds, hoe we daarmee om willen gaan en welke elementen we ook in ons eigen beleidsuitvoering een plek hebben gegeven en voor dit voor deze motie geldt ook dat we die ontraden, omdat we ... We vinden hem in die zin niet helpen bij waar we allebei wel voor staan.

De voorzitter: Gaat u verder. Heeft u nog lang nodig trouwens? Want de tijd is wel bijna op.

De heer Heijkoop: Ja, voorzitter, de klok is net doorgelopen, dus we hebben nog twee seconden om over de volkshuisvesting te spreken. Als de raad nog meer wil weten, kunnen ze me er al te vragen over stellen.

De voorzitter: Mag wel ietsje langer, maar hou het kort, zou ik zeggen.

De heer Heijkoop: Voorzitter, het wonen. Dat is natuurlijk een heel heikel punt. Het laatste deel van mijn woordvoering. We hebben met elkaar de afspraak gemaakt in politiek akkoord en met u als raad 30 procent van de nieuw te bouwen woningen dat dat sociale huurwoningen moeten zijn. Die ambities hebben we ook vastgelegd in de routekaart wonen. Wij hebben ook met elkaar toen afgesproken dat we extra sociale huurwoningen door corporaties laten programmeren. Binnenkort zullen we daar u nader over informeren. Afgelopen dinsdag heb ik in de commissie aangegeven dat er een bouwmonitor volgt begin volgend jaar. En collega Burggraaf zal daar nog wat verder op ingaan.

Er werd ook een vraag gesteld over de doelgroepenverordening. Die hebben we gisteren in het college vastgesteld. Dus die komt uw kant op. De heer Uysal gaf al aan van, dat is ook bedoeld om verschillende categorieën te onderscheiden en daarin geven we ook aan dat bijvoorbeeld woningen van 30, 55 vierkante meter met verschillende huurregimes, dat je op die manier kan sturen op wat je gebouwd wil hebben. En die 70 vierkante meter, waar het gaat over woningsplitsing en dergelijke, gaan we ook meenemen in de gesprekken over de nieuwe huisvestingsverordening. Vooralsnog zijn we wat terughoudend om daar andere keuzes in te maken, omdat we krijgen nu al dat soort verzoeken langs en soms geven we een ontheffing, soms zeggen we ook, dit is niet de kwaliteit die we nastreven en wijzen we zo'n verzoek af en vinden het eigenlijk wel fijn dat we als college dat instrument in handen hebben. Maar dat gaat ook zeker terugkomen in de gesprekken over het wonen. Hoe staan we er nu voor? De heer Van der Spoel gaf terecht aan dat ik heb aangegeven dat de omstandigheden heel uitdagend zijn, maar we houden onze ambities wel overeind. In de vorige periode waren die omstandigheden op onderdelen minder uitdagend, lagere rente en dergelijke. Toen hebben we 2800 woningen van de geambieerde 4000 gerealiseerd. Dus het is niet gek om te onderstellen dat we die 4000 misschien niet halen, maar het blijft wel onze ambitie. We blijven daar wel aan werken. En waar het gaat over de sociale huurwoningen willen we vooral dat corporaties daar aan de slag gaan en de komende tijd wordt er echt heel veel gebouwd. In Krispijn 121 woningen waarvan ook 18 goedkope kleine woningen voor senioren die levensloopbestendig zijn, zodat daar ook wel doorstroom komt. De Vogelbuurt gaan we binnenkort flink bouwen. U kent allemaal die plek wel. In Crabbehof gaan we het nodige doen. De Van der Goesstraat, 140 woningen. Colijnstraat zijn we bijna uit met Woonbron. Er is echt veel gaande. 1000 corporatiewoningen, nog zo'n 640 jongerenwoningen. Leerpark is vorig jaar gerealiseerd, Thureborgh zit nog in de pijlpijn, hebben we een woningbouwimpuls voor aangevraagd. Dus ik durf te stellen dat waar het gaat over het toevoegen van betaalbare huurwoningen, met name corporatiewoningen, dat we daar echt, echt nog heel veel meters gaan maken de komende tijd en we gaan u daar ook gewoon heel goed van op de hoogte houden via de tweejaarlijkse monitor en ook via de gesprekken rondom volkshuisvesting en wonen.

De heer Safranti: Voorzitter.

De voorzitter: De heer Safranti.

De heer Safranti: Dank u wel, voorzitter. Voorzitter, mijnheer Heijkoop heeft tijdens de commissie aangegeven dat er in praktijk toch wel problemen waren rondom bijvoorbeeld aanvraag van vergunningen en andere praktische zaken. En gisteren werd volgens mij door een van mijn collega's aangegeven of wij dat niet kunnen versoepelen of anders kunnen inrichten om deze ambitie te realiseren. Want naar aanleiding van het verhaal had ik idee van, ik geloof er niet meer in. Maar als ik de wethouder nu hoor, dan word ik daar juist optimist over, dus misschien dat de wethouder daar iets meer over kan vertellen.

De heer Heijkoop: Voorzitter, daar zijn we vanuit het college van harte toe bereid. Vergunningstraject heb ik inderdaad geschetst, tot de raad van State toe. Complexiteit rondom de wet natuurbescherming. Dat zijn allemaal vertragende factoren. Omgevingsdiensten. Ik heb daar vorige week het nodige met u over gedeeld. Collega Burggraaf zat toen in het debat over de Weeskinderendijk, dus ik heb toen ook de honneurs vanuit bouwen waargenomen. Maar het gaat over de vergunningsdoorlooptijd en dergelijke. Dat zit meer in de portefeuille van collega Burggraaf. Dus die kan daar straks uw vraag op beantwoorden. Dan laat ik hem nu even liggen, ook omwille van de tijd.

De voorzitter: Wat mij betreft nu maxi nog een interruptie. De heer Schalken. Gaat uw gang.

De heer ...: Voorzitter.

De heer Schalken-Den Hartog: Voorzitter, dank u wel. Ik hoor een andere heer Schalken maar ...

De voorzitter: Er is maar één heer Schalken. Gaat uw gang.

De heer Schalken-Den Hartog: Oké. Ik hoor de wethouder twee keer de bouwmonitor noemen maar niet in relatie tot de door ons ingediende motie. Volgens ons in de vorige periode werden we veel regelmatig via de bouwmonitor, volgens mij zelfs ieder kwartaal, op de hoogte gehouden en is dat de afgelopen periode niet zo geweest.

De heer Heijkoop: Voorzitter, collega Burggraaf gaat daar straks op in. Ik verwees naar die bouwmonitor in de zin van, daar gaan we ook de getallen van die sociale huurwoningen niet zozeer op uw motie. Dus daar komt straks collega Burggraaf op terug. Op welke moties ik wel inga, dat zijn de moties M14 en M16 en nog even de vraag vanuit de Partij van de Arbeid over de Troelstraweg: ik ben daar echt in stevig gesprek, durf ik te zeggen, met De Rivieren. Ik vind echt dat we daar fors moeten gaan slopen. En dat is omdat die kwaliteit niet goed is, het heeft een slecht label het is wat hokkerige en je moet echt goed nadenken, als je gaat renoveren, bereik je dan de kwaliteit die je wilt? We zijn daar echt op zoek naar een soort hybridevariant, dus van beide wat, en dan gaan we binnenkort echt met elkaar knopen over doorhakken en daar gaan we uitkomen, maar wij vinden dat Crabbehof echt verdient dat we daar een enorme impuls aan geven. In die zin lopen die gesprekken nog een hopen daar binnenkort de knoop over door te hakken.

Mevrouw Schnabel: Voorzitter, mag ik?

De voorzitter: Mevrouw Schnabel.

Mevrouw Schnabel: Dank u wel. Bedoelt de wethouder daar ook mee dat die woningen dan ook echt gesloopt gaan worden en dat het dus niet zo is dat er in de tussentijd, voor het slopen, mogelijk is om daar jongeren in te huisvesten?

Omdat het namelijk zo is dat in andere steden, en ik weet niet of hier ook raadsleden zitten die dat ook hebben meegemaakt, maar ik heb in woningen gewoond in Amsterdam en in Utrecht die bijna gesloopt zouden gaan worden, waar de situatie niet optimaal was, maar waar je prima wonen kon en waar wat aanpassingen in gedaan werden en dat wordt hier bijna niet gedaan, dus eigenlijk daarom de vraag: is dat mogelijk volgens de wethouder?

De heer Heijkoop: Voorzitter, de tijd dat mevrouw Schnabel in Amsterdam woonde waren, denk ik, de energieprijzen ook nog van een ander niveau. Dit zijn relatief slecht geïsoleerde woningen. Het zijn woningen op etages zonder een lift, dus in die zin voldoen ze niet meer aan deze tijd. Eigenlijk is mijn ambitie om deze woningen slopen en gelijk nieuw bouwen, dus wat mij betreft, zodra we het besluit genomen hebben daar ook gelijk door te pakken. Mochten de woningen even leeg blijven staan dan komt wel een soort van leegstand, tijdelijke verhuur, maar dat spitst zich niet per definitie op jongeren. Dan kijken we gewoon heel goed, de corporatie ook, wat is hier passend en dat zou heel goed jongeren kunnen zijn. Ik wil u toezeggen dat als wij besluiten dat die woningen nog even overeind blijven staan, dat dat voor jongeren ... misschien wel dat dat een doelgroep zou kunnen zijn, ook omdat het voor ouderen niet zo geschikt is. Dus in die zin wil ik hem meenemen, maar mijn belangrijkste wens is eigenlijk, dat we zo snel mogelijk daar nieuwe woningen neerzetten, want dat is het allerbeste. Met een goed energielabel.

De voorzitter: Oké. Mevrouw Schnabel, was u klaar met uw interrupties?

Mevrouw Schnabel: Dank, voorzitter. Ik had nog een hele kleine vraag, want het is natuurlijk niet bekend wanneer de jongeren die in de Thureborgh wonen daar weggaan en op het moment dat zij daar uit moeten dan hebben ze natuurlijk geen plek om te wonen. Is deze toezegging dan ook gericht op bijvoorbeeld deze jongeren, die dus hier weg moeten gaan en dan eventueel daar naartoe zouden kunnen?

De heer Heijkoop: Voorzitter, daar kan ik echt geen toezegging op doen. Dat gesprek zou ik echt met de corporatie moeten voeren. Die jongeren bij Thureborgh, via een andere weg huren die daar tijdelijk. Ze kunnen inderdaad nu nog eventjes blijven, omdat het project wat vertraagd is. Ik gaf net al aan dat we proberen dat weer vlot te trekken met een extra subsidieaanvraag bij BZK. We gaan het niet voor al die jongeren bij Thureborgh oplossen. Daar ben ik gewoon heel eerlijk in. Een aantal jongeren zullen gelukkig ook zelf een andere plek vinden, sommige zullen doorstromen. Misschien dat ook nog een aantal jongeren bijvoorbeeld zouden kunnen verhuizen naar Leerpark, waar we nog enkele studio's leeg hebben staan die nog gevuld mogen worden. Er zijn nog een paar plekken waar jongeren terecht komen. Maar ik kan u echt niet beloven dat alle jongeren daar ... Vanuit de gemeente in ieder geval kunnen we daar niet helpen aan passende vervolghuisvesting. Daar moeten ze ook vooral zelf nu ook energie in steken. Maar in theorie zou het kunnen dat die jongeren ook bij leegstaande woningen van het Rivieren terecht kunnen.

De voorzitter: De heer Gündogdu. Graag kort door die interrupties mensen, want het is 11 uur bijna. We hebben nog wat te gaan.

De heer Gündogdu: Voorzitter, net als de wethouder zijn wij ook begaan met mensen die een woning zouden willen. Ik heb een vraag gesteld over erfpacht, voorzitter. Wij zijn van mening, en wij hopen dat ook in een document te kunnen zien, dat erfpacht wel eens voor die mensen die moeilijk een nieuwe woning kunnen financieren, wel eens een doorbraak zou kunnen creëren. Is het college bereid voor- dan wel nadelen van een dergelijk instrument als erfpacht met ons te delen?

De heer Heijkoop: Voorzitter, collega Burggraaf zal deze vraag ingaan. Dit raakt ook echt wel de bouwende stad. Ik ga nog heel kort ...

De voorzitter: Ik zag nog heel even de heer Van der Net, volgens mij. Klopt dat?

De heer Van der Net: Ik vroeg me alleen af, ook in aanvulling van de wethouder, dat die flats met name geschikt zijn op dit moment om champignons te kweken, dus ik zou daar het liefst helemaal geen mensen meer in hebben. Ook richting mevrouw Schnabel.

De voorzitter: Als het maar bij champignons blijft, anders dan kom ik weer in actie. Mijnheer Heijkoop.

De heer Heijkoop: Voorzitter, ik vind het wel een terechte toevoeging. De woningnood is heel erg hoog, maar we moeten ook wel naar de langere termijn kijken en we willen uiteindelijk ook nog een goede woningvoorraad naar de toekomst toe in voor- en tegenspoed en dan zijn bepaalde woningen ... daar moet je gewoon eigenlijk echt van af willen. En een aantal van de woningen in Crabbehof vallen wat mij betreft in die categorie en dan is het misschien even pijnlijk om de sloophamer erin te zien gaan, maar die emotie zal plaatsmaken voor toch ook wel enige blijdschap als daar duurzame, goede woningen voor terugkomen. Voorzitter even reactie ...

De voorzitter: De heer Stam nog even. Gaat uw gang.

De heer Stam: Ik heb meer een algemene vraag: heeft het college of de wethouder nog overwogen om het advies van de VNG te volgen? Om geen sluitende begroting in te dienen, om zo de druk op het Rijk op te voeren om wat meer financiële middelen beschikbaar te stellen? En daarbij een hele kleine opmerking: met betrekking tot de Troelstraweg heeft u het schitterende instrument van erfpacht al in handen.

De heer Heijkoop: Voorzitter, daar ga ik verder niet op in, maar het klopt dat daar de gemeente een deel in erfpacht heeft. De sluitende begroting. Wij hebben er voor gekozen om in een meerjarenreeks niet sluitend te maken en vooralsnog zijn wij ook niet van plan om dat te gaan doen. We zitten eigenlijk ook ... dat gaat over 2026, want '24, '25 dan zijn de problemen echt nog niet van die orde dat we moeten bezuinigen, maar wat wij wel willen is dat we klaarstaan om uiteindelijk te kunnen besturen, besluiten te kunnen nemen, om te kunnen buigen als dat nodig is vanaf 2026, want de VNG gaat in gesprek, is op dit moment in gesprek via de bestuurlijke overleggen financiële verhoudingen met het Rijk. En dat zal ook dat overleg nadrukkelijk vervolgen met een nieuw kabinet. En dan gaat daar iets uitkomen. En ik durf wel te stellen: daar gaat niet uitkomen dat wij geen problemen meer hebben vanaf 2026.

Dus we maken ons nu gewoon klaar om straks op een zorgvuldige manier onze begroting op orde te houden. Maar zeker tot die tijd, als de toch wat onvriendelijke relatie tussen VNG en het Rijk zo blijft, dan zullen wij, denk ik, vanuit de gemeente ook daarin meegaan en onze begroting daar tekorten gewoon te laten zien die echt rechtstreeks vanuit Rijksbeleid terug te leiden zijn. Tot slot, voorzitter, twee moties heel kort. Motie M14: de doorstroommakelaar vanuit de VVD. Er wordt gememoreerd aan de positieve ervaringen vanuit De Rivieren. Gaat natuurlijk over sociale huurwoningen. We kunnen daar best wel naar kijken. Ik vind het best interessant om daar bijvoorbeeld eens even met makelaars over te spreken. We proberen nu kopers te verleiden tot doorstroming met een goed aanbod, met nieuwbouwwoningen. Dus dat mensen dan denken van, hé, ik wil die stap zetten. Richt zich vaak op ouderen, maar het is natuurlijk randje bemoeizucht, als je naar mensen toe gaat van, wordt het niet tijd voor een andere woning? En passend? Wat is een passende woning? Dan kun je het hebben over de omvang van de woning. Je kunt het ook hebben over de prijs van een woning. Ik durf de stelling aan dat ook in deze raadszaal heel veel mensen misschien niet helemaal passend wonen, waarvan je eigenlijk zegt, die zouden kleiner of groter, gezinsuitbreiding, gezinsinkrimping, een dagje ouder, minder geld, meer geld. Die hele woningmarkt is gewoon heel ingewikkeld, maar we kunnen best eens met de makelaar praten, van zijn er ergens nog prikkels aan te brengen om toch ook op die koopmarkt wellicht mensen tot een bepaalde doorstroming te verleiden. Dus dat is eigenlijk de interpretatie vanuit het college op die motie en in die zin wil ik hem volledig omarmen vanuit het college. Niet half omarmen, volledig omarmen. Wel met de opmerking: het is dan dat gesprek. Als daar ook kosten uit voortkomen, vind ik wel dat we daar enigszins terughoudend kunnen zijn en onderdeel moeten maken ...

De voorzitter: Oké. U heeft dus tien minuten voor het geheel eigenlijk en niet per motie dus.

De heer Heijkoop: M16: Jongerenhuisvesting. Daar heb ik eigenlijk al van gezegd in het debat, net mevrouw Schnabel, dat we daar gewoon echt wel wat terughoudend in zijn. Ja, als woningen leeg staan en ze zijn van voldoende niveau, zeg ik ook richting de heer Van de Net, is het prima om daar mensen in onder te brengen. Dan kijk je gewoon ook wat passend is. Dat kunnen soms jongeren zijn. Over het algemeen zijn dat ook wel jongeren. Soms kunnen dat ook spoedzoekers zijn. Wat ik wel wil meegeven, en dat heb ik ook een keer eerder in de raad met u gedeeld: die tijdelijke huisvesting, ook aan de Noordendijk, heeft wel heel veel gedoe opgeleverd. Dat weet u allemaal nog wel. Corporaties hebben wel eens tegen mij gezegd van, wij overwegen soms wel om het maar een poosje leeg te laten staan, want als wij het tijdelijk beschikbaar stellen aan jongeren en vervolgens komt daar een soort claim uit voort van, nu moeten wij ook een nieuwe woning krijgen, daar moeten we dan wel gewoon eerlijk in zijn aan de voorkant. Ja, we kunnen tijdelijk iets beschikbaar stellen, maar uiteindelijk gaat het wel plat en komen er nieuwe woningen en dan kunnen we niet altijd de garantie geven dat de nieuwe woningen voor de jongeren die daar dan gehuisvest zijn. Dus die opmerking wil ik wel maken. En voor de rest is mijn advies namens college denk ik helder om het op deze manier niet te doen deze motie. Dank, voorzitter.

De heer Uysal: Voorzitter?

De voorzitter: Wie geeft de heer Heijkoop nog wat spreektijd? De heer Uysal.

De heer Uysal: Voorzitter, de wethouder refereerde naar lopende projecten wat betreft sociale huurwoning. En daar zijn we heel erg blij mee, maar dat betekent nog niet dat we er zijn. En ik ben nog wel heel erg benieuwd hoe de wethouder kijkt naar de ambitie van 1200 sociale huurwoningen. Ook als we kijken naar de harde planvoorraad, dan zien we dat we er gewoon nog niet zijn. Dus hoe verhoudt dat zich tot onze ambitie?

De heer Heijkoop: Voorzitter, nee, we zijn er nog niet. Bij de start van deze coalitieperiode hadden we het over sociale huurwoningen en dan was nog vaak de definitie gewoon goedkope woningen in de huur. Als ik nu zo door de oogharen heen kijk en alles optel, dan komen we daar ruim over de 1200 heen. Maar we hebben ook gezegd van, nee, we willen ons vooral richten op die corporatiewoningen. Daar zetten we dus nu ook een plus op. We hopen dat de corporaties door blijven bouwen. Ik heb daar eigenlijk wel vertrouwen in. Die zijn net iets minder gevoelig voor de markt dan projectontwikkelaars. In de afgelopen anderhalf jaar zijn er ook wat meer woningen gebouwd dan in de jaren daarvoor. Dus je ziet ook wel dat daar de boel op stoom aan het komen is. Ook in de vorige periode zijn er echt wel wat voorbereidende plannen in gang gezet, waar we nu ook de realisatie van zien. Dus ik heb er vertrouwen in op dit moment dat we die woningen echt gerealiseerd gaan krijgen in deze periode en ieder geval die 30 procent die we met elkaar hebben afgesproken van het totaal.

De voorzitter: Dank. Dank, wethouder Heijkoop. Ja, het was hem al en de andere wethouders hebben maar de helft van de tijd, dus dat wordt spannend. Wethouder Burggraaf, gaat uw gang.

De heer Burggraaf: Dank u wel, voorzitter. Ik heb nog een minuut, of halve minuut na de tijd van de heer Heijkoop, maar dat scheelt, want ik heb ook maar twee moties, dus dat gaat gewoon helemaal goed komen. De eerste motie was motie 9 over de woningbouwmonitor waar de achterliggende vraag is: ook in deze moeilijke tijd doen we er voldoende aan om te blijven programmeren en snelheid te houden in het kunnen realiseren van woningen in Dordrecht? Voorzitter, even ongeacht de marktomstandigheden zorgen wij dat we continu werken aan eigenlijk een soort orderportefeuille zou je bijna kunnen zeggen aan woningen van 1000 per jaar. Dat je continu zorgt dat je daar ook programma voor toevoegt. We zitten nu op ruim 4000 woningen in de harde planvoorraad. We hebben de procedures daar ook echt wel goed op orde. In de regioschouw hebben we een bouwtafel georganiseerd, waarin we ook samen met alle bouwende partijen zitten. We zitten in een versnellingstafel rondom de ontwikkeling van Maasterras, wat echt een hele complexe is. Op die manier zoeken we naar allerlei maatregelen om te zorgen dat we ook dingen kunnen versnellen. Dan over de ... o ja, dat was het wat ik wilde zeggen: we zoeken daarin ook naar de aspecten in de markt die nu moeizaam zijn. Dus een start bouwimpuls vanuit het Rijk, wat je nu hebt, daar hebben we 6 miljoen subsidie op aangevraagd om op die manier projecten die het nu lastig hebben vanwege hoge bouwkosten en dergelijke ook een steuntje in de rug te geven om toch de bouw vlot te trekken.

Dan de woningbouwmonitor waar u om vraagt. Terecht dat u om dat inzicht vraagt. Die discussie hebben we ook al bij de kadernota gehad. Een motie van ChristenUnie/SGP en VSP was dat. Toen heb ik u ook al toegezegd dat we die woningbouwmonitor twee keer per jaar zullen presenteren. Die is toen vlak voor de zomer ook gepresenteerd vanaf Q1 volgend jaar, omdat u ook vroeg, doe een versie die ook echt voor de stad goed te lezen is en inzichtelijk is. Dus dat kost veel capaciteit en die kunnen we dan goed inzetten als we er twee per jaar doen, dus die krijgt u ook vanaf volgend jaar. Ik zou dus gewoon deze motie willen ontraden en gewoon vast blijven houden aan hetgeen wat we toen bij de kadernota hebben toegezegd. En dan krijgt u ook, en de rest van de stad, het inzicht waar u om vraagt, als het gaat om de vorderingen op de planvoorraad sloop, netto toename, et cetera.

De heer Schalken-Den Hartog: Voorzitter.

De voorzitter: De heer Schalken.

De heer Schalken-Den Hartog: In een reactie op de uitleg van de wethouder met betrekking tot de motie bouwmonitor: in de motie staat ook een onderdeel dat we graag ook willen zien: hoe het zit met het slopen het gerealiseerd en het geplan en dat soort dingen allemaal. Zit dat er ook bij die bouwmonitor die er dan weer zou komen?

De heer Burggraaf: Voorzitter, we zorgen dat in die in die monitoring ook gewoon netto aantallen zichtbaar zijn. Want dat is waar u om vraagt, u wil, tenminste, zo lees ik hem, laat ik dat even ter checkvraag stellen. Je hebt wat je programmeert, een harde planvoorraad, wat je aan zachte planvoorraad hebt, wat er uiteindelijk echt daadwerkelijk gebouwd wordt en sleuteloplevering in de periode en wat die woningvoorraad in absoluut aantal in je stad doet. Dus dat is het sommetje bouwen en wat onttrokken is aan woningvoorraad binnen je stad door sloop of een andere onttrekking van een woning. Daar zullen we in voorzien in die monitor. Maar daarmee ontraden we wel deze moties zoals die nu voorligt, omdat we graag verder gaan op het pad zoals we dat hebben toegezegd bij de kadernota. Dan, voorzitter, was er een vraag vanuit Partij voor de Dieren met betrekking tot hondenspeelvelden in de in de binnenstad. Wij herkennen het signaal die u hier aangeeft dat daar behoefte aan is, aan hondenvoorzieningen in de binnenstad. Tegelijkertijd hebben we ook wel echt een schaarse ruimte in die binnenstad en zijn het ook wel flinke investeringen. U refereert naar het groenplan van de binnenstad. Die krijgt u deze maand met een heel veel andere stukken die ook over die schaarse ruimteverdeling in de binnenstad gaan en u krijgt aan het eind van het jaar een startnotitie over het hondenuitlaatbeleid en de voorzieningen erop. Ik wil u toezeggen dat wij dit noteren als een actiepoint, dat wij bij elke ontwikkeling die we in de binnenstad doen ook kijken of er meekoppelkansen liggen op hondenspeelvoorzieningen. Dus dat wil niet zeggen dat het er altijd mogelijk is, maar we zullen dat wel als standaard check op het moment dat we iets doen. U noemde al zelf als voorbeeld Grote Markt. Daar gaan we nog een hele studie doen wat we daar precies mee willen, maar dan zullen we daar ook zo'n aspect meenemen om te kijken, zou het daar kunnen? En als het niet kan, dan niet, maar zo zullen we al die projecten meegaan en dan heb je ook kans dat je budgetten die daarbinnen zitten kan benutten om zo'n voorziening aan te leggen.

Want het kost natuurlijk wel geld en daar hebben we niet apart middelen voor gereserveerd. Dan de motie van denk en Beter Voor Dordt en VSP en de SP, geloof ik, met betrekking tot speelplekken in de binnenstad. Het past bij de visie die u heeft vastgesteld voor toekomstbeeld binnenstad. Wat zal het zijn, één twee jaar geleden? Daar wordt ook benoemd, dat we in de binnenstad kijken daar waar we naar een nieuwe ontwikkeling doen, of daar ook een meekoppelkans zit op een speelplek. Maar ook daar zijn geen budgetten voor en is het erg veel wat u nu vraagt om daar een heel groot plan voor te gaan maken. Daar moet je toch weer veel ambtelijke tijd in steken en zou ik willen voorstellen om deze motie niet zo aan te nemen, maar zou ik willen toezeggen dat wij, nogmaals, ook bij projecten die we doen in de stad, kijken of daar meekoppelkans zitten op speelplekken. Die zitten dan met name bij grote projecten en nieuwe ontwikkelingen waar ook in de begroting wat geld voor gereserveerd is, maar dat zal niet in hele grote getale zijn. Dat is ook het eerlijke verhaal. Maar als er een mooie kans zich voordoet in de binnenstad, je zegt van, maar als we dit heel anders inrichten voor groen en daar hoort eigenlijk een speelplek bij, dan nemen we die mee. Hopelijk is dat voldoende comfort voor u om deze motie niet ter stemming ...

De heer Safranti: Voorzitter.

De voorzitter: U had mij toegezegd om het binnen de tijd te doen. Maar die is nu voorbij.

De heer Burggraaf: Nou ja, voorzitter, dit was ook de laatste.

De voorzitter: Nog één vraag. De heer Safranti. Toch nog wat spreekijd.

De heer Safranti: Ik had nog één vraag. Op zich prima, hoor, als ik de wethouder zo aanhoor. Alleen, wat ik ook wel zie is dat bijvoorbeeld juist op de plekken waar nu op dit moment speeltoestellen zijn, dat die toestellen zelfs weggehaald worden. Denk aan plek achter het museum, Lastige Eendplek heet dat geloof ik uit mijn hoofd, daar worden juist toestellen weggehaald, dus het zou fijn zijn, juist de plekken waar we het nu al hebben, dat daar toestellen komen of niet weggehaald worden.

De heer Burggraaf: We zullen het alert in de gaten houden, voorzitter. Uiteindelijk zitten daar ook afwegingen van beheer en onderhoudsmiddelen in, maar nogmaals, het is wel echt een uitgangspunt die we in het toekomstbeeld van binnenstad hebben vastgelegd, dat we speelplekken belangrijk vinden in de binnenstad. Dus laten we dat als toezegging ook opschrijven. Daar heeft u een lijstje van. Daar kunt u me ook op toetsen of wij voldoende daar de vinger aan de pols houden. Dat was hem, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel.

De heer Gündogdu: Voorzitter.

De voorzitter: Toch nog een vraag. De heer Gündogdu. Gaat uw gang.

De heer Gündogdu: Volgens mijnheer Heijkoop zou mijnheer Van de ... Burggraaf, pardon, nog een vraag antwoorden over erfpacht.

De heer Burggraaf: O ja, de vraag over de erfpacht, voorzitter. Met uw veronderstelling dat als je een woning met erfpacht uitgeeft, dat je dan aan een betaalbare woning zou komen. Dat was uw vraag, of ...?

De heer Gündogdu: Mag ik dat even kort toelichten, voorzitter, met uw permissie? Ons idee is dat op het moment dat je een huis verkoopt, waarbij de gemeente de eigenaar blijft, middels een erfpachtconstructie, dat die woning wat meer toegankelijker kan worden qua prijs voor de mensen die het nu juist niet kunnen kopen. We weten niet of die veronderstelling klopt, maar zou u dat in een voorstel, dan wel een raadsinformatie brief ons kunnen toekomen? Wellicht dat u uw antwoord paraat heeft en dat u dat met ons nu wilt delen.

De heer Burggraaf: Voorzitter, dat heb ik wel en dat is dat de grondprijs niet zozeer de prijs van de woning bepaalt, omdat uiteindelijk de grondprijs op residuele waarde wordt vastgesteld. Dus je kijkt naar wat is de uiteindelijk vrij-op-naamprijs en wat zijn de stichtingskosten? Wat kost het om een woning te bouwen? En dan hou je de prijs van de grond over. Dus daarmee heeft het niet zo'n grote invloed op de prijs van de woning en in de praktijk zijn er veel bezwaren om een huis met een erfpacht te kopen, want het biedt de koper minder zekerheid, omdat hij geen eigenaar van de grond is, particulieren vaak juist geen huizen willen met erfpacht, omdat ze bang zijn voor verhoging van de kosten van de canon en het kan ook bij het verstrekken van de hypotheek tot beperkingen leiden. Dus ik vind het een hele logische vraag en het klinkt ook iets dat je denkt, dan hoef je een stukje van de grondprijs niet te doen, dat doe je in huur, maar als je dit zo op een rijtje zet, dan is mijn conclusie dat het helaas niet hetgeen brengt, waar u naar op zoek bent om te kijken van, hoe kan je een betaalbare woning realiseren? Dat doen we dan vooral op twee manieren: één is dat we goed kijken daar waar we rijkssubsidies binnen kunnen halen, zodat we via de woningbouwimpuls daarmee een stukje onrendabele top kunnen nemen om een betaalbare woning neer te kunnen zetten. We hebben doelgroepenverordening zo meteen, waar je ook wat kan sturen in de ontwikkeling dat die er is en er ook voor een wat langere termijn kan garanderen dat het zo is. En dan, voorzitter, maak ik ook maar gebruik om nog even een vraag die nu me te binnenschiet ook nog werd gesteld: waar gaan we die betaalbare woningen dan realiseren? Die vragen werd door de VVD gesteld. Die gaan we de komende tijd programmeren. Onder andere op Spuiboulevard. We zijn ernaar aan het kijken. Er was een eerdere motie in de vorige periode van de raad om dat in de laatste fase van Amstelveen te doen, Amstelveen Spoorzone, om dat te realiseren en dat zal ook absoluut weer terugkomen in een maatstafontwikkeling, ook waar we woningbouwimpulsmiddelen voor hebben. Dus ook op de betaalbare koop gaan we hard aan de slag en resultaten boeken de komende tijd voor het maken van harde planvoorraad daarvan.

De voorzitter: Dank. Dan gaan we nu door naar wethouder Van Benschop en die heeft beloofd het echt kort te houden.

Mevrouw Van Benschop: Dank u wel, voorzitter. Ik zie hier nog allemaal heel frisse, fruitige raadsleden zitten, dus ik dacht, ik ga gewoon ieder begrotingsprogramma nog even nalopen. Nee, dat is flauw. Ik ga het echt proberen kort te houden. Binnen mijn portefeuille zijn er twee moties ingediend. Eén was van de PvdA, dat is motie M18. Dat ging over de jongerenontmoetingsplekken. We hebben vooral gekeken, hoe kunnen we de strekking van deze motie, dus waar om gevraagd wordt, want de vraag begrijpen we; is er voldoende ruimte voor jongeren om een plek te hebben waar ze kunnen ontmoeten en waar ze met elkaar dingen kunnen ondernemen? Hoe kunnen we deze strekking overnemen zonder dat we weer nieuwe dingen gaan ontwikkelen? Want we hebben gewoon openbare ontmoetingsplekken, dus dat zijn dan de huiskamers van de wijk onder andere, maar voor jongeren vraagt dat een andere invulling dan dat dat vraagt voor andere doelgroepen. Daar zijn we ons van bewust, dus die gesprekken gaan we zeker voeren om te kijken of er voldoende aanbod is, doen we de juiste dingen in programmering. Dat wordt niet gedaan door alleen Dordrecht Sociaal, wat dan de partij is die zowel jongerenwerk als buurtwerk doet, maar dat gaat ook in samenspraak met de gebruikers, dus onder andere in dit geval de jongeren. Daarbij kunnen we wel toezeggen om het onderzoek waar om gevraagd wordt, of jongeren tevreden zijn om dat mee te nemen in de wijk- en gebiedsplannen die er gaan komen, de wijkplannen van Dordrecht Sociaal en de gebiedsplannen van onszelf. In de voorzieningenmonitor zullen we ook opnemen hoe jongeren kijken naar de voorzieningen in de wijk en of ze daar tevreden mee zijn. Dus ik hoop dat dat in ieder geval voldoende omarmt wat in de motie gevraagd wordt.

Mevrouw Schnabel: Voorzitter?

De voorzitter: Mevrouw Schnabel.

Mevrouw Schnabel: Bedankt, want ik begrijp hieruit dat er een toezegging wordt gedaan om op inderdaad verschillende punten die we in de motie benoemen, dus voorzieningenmonitor, jongeren mee te nemen als het gaat over plekken in hun wijk, dat dat inderdaad is toegezegd, he?

Mevrouw Van Benschop: Als het gaat over de programmering van die plekken die er al zijn, ja. Dus we gaan geen nieuwe locaties openen, maar op de locaties die er zijn om daar mogelijk te maken voor jongeren om de programmering zo te hebben dat het voor hen een prettige plek is om te verblijven. Dan was er nog een motie M23 van Gewoon Dort. Ik vond het eigenlijk heel leuk dat daar nu bij deze begroting nog extra aandacht voor gevraagd wordt. We doen altijd ons best om, en dan gaat iedereen heel hard lachen, dat begrijp ik, maar we doen ons best om het zo begrijpelijk mogelijk te maken, maar wij zien ook wel dat dat niet altijd slaagt. We proberen dat onder andere door niet alleen in tekst te communiceren, maar ook met afbeeldingen of filmpjes, maar we hebben daar gewoon echt verbeteringen te maken. Dus ik wil eigenlijk deze motie omarmen, waarin gevraagd wordt om te onderzoeken of het mogelijk is om een taalpanel in te richten, noem ik het dan maar even, aan te stellen. Die motie wil ik omarmen en ik kom erover bij u terug. En dan heb ik het gered in tweeënhalve minuut.

De voorzitter: U bent fantastisch. Minder zelfs. Dan gaan we door naar wethouder Van der Linden. Gaat uw gang.

De heer Van der Linden: Voorzitter, dank u wel. Drie moties en een paar losse krabbels in mijn boekje. Eens even kijken. Motie zes over de laad... dan kan ik het weer niet lezen ... de laadarmen en de kabelgoten. Het klopt dat in enkele gemeenten hier of over wordt nagedacht of dat er zelfs initiatiefvoorstellen voor zijn genomen. Wij hebben in Dordt deze zomer het nieuwe plaatsingsbeleid vastgesteld, inclusief nadere regels voor de oplaadinfrastructuur, zoals dat heet. Daar hoort bij dat wij een kabel over de stoep wel accepteren, maar dan degelijk afgedekt, zodat die overrijdbaar is met een rollator enzovoorts, zichtbaar is in het donker enzovoorts. Een kabelgoot hebben we daarbij uitgesloten en dat heeft ook wel een reden: als je een kabelgoot in het plaveisel aanbrengt, zal het risico bestaan dat je de parkeerplaats die erbij hoort ook als een soort van recht kan claimen en dat wil je natuurlijk liever niet, want in de buurt zijn meer auto's die daar misschien eens een keer gebruik van willen maken. Het is ook zo, als er een goot in de stoep licht zit, dan kan dat een rol spelen bij de aansprakelijkheid. U hoort een paar keer 'kan', 'mogelijk' enzovoorts. Ik wil best een beetje in de gaten gaan houden hoe dit zich ontwikkelt, want hier is nog niet zo heel veel ervaring mee opgedaan. Maar wel interessante ontwikkelingen natuurlijk. En zoals de motie ook zegt: er zijn natuurlijk steeds meer elektrische voertuigen. Dus ik zou de motie willen ontraden, maar ik wil hier best een keer op terugkomen om te kijken hoe ontwikkelt dit zich. Dan een motie over de gratis bus voor iedereen tijdens de feestdagen van '24. Die motie zou ik willen ontraden. En wel hierom: we hebben een aantal jaren geleden -dat had toen ook te maken met de Kerstfestiviteiten die we altijd hadden in de stad- wel eens drie dagen gratis busvervoer gehad in de stad en het kost toch echt wel serieus geld. Drie, vier dagen kostte, meen ik, 120.000 euro. U vraagt hier om zeven weken ongeveer. Dan moet je dus denken aan een vrij groot bedrag. Ik denk dat het zeker over een miljoen heen zou gaan. Ik denk dat we dat niet moeten doen, zeker niet bij motie, dus die wil ik ontraden. Dan hebben we nog de motie over de 3-30-300-regel. U heeft al een aantal dingen over die regel gezegd. Hij wordt inderdaad toegepast bij nieuwe ontwikkelingen. We nemen hem mee als we het gaan hebben over nieuwe gebiedsontwikkeling. We kunnen hem ook wel toepassen bij het meerjarenonderhoudsplan. Maar u vraagt hier om een plan van aanpak voor heel de stad, voor heel de bestaande stad ook. We weten één ding zeker: als we dit in heel de bestaande stad zouden gaan doen, dan zou het wel miljoenen kosten. Ik vind het een beetje zonde om bij motie een plan uit te gaan werken, waarvan we dan daarna gaan zeggen, oei, dit kost wel heel veel geld, dus deze motie zou ik op inhoud best willen omarmen, daar waar het kan. Dus via de MOP en via gemiste ontwikkelingsprojecten enzovoorts, maar de motie zelf zou willen ontraden. Tot zover, voorzitter.

De heer Groenewege: Voorzitter.

De voorzitter: De heer Groenewege.

De heer Groenewege: Het is heel interessant dat het college met een budgetbezwaar komt voor een principe dat het college zelf heeft voorgesteld in de sportvisie. Het is toch gek om de stad zo'n wortel voor te houden en dan tegen inwoners van bestaande wijken te zeggen, ja, maar dit geldt niet voor u, he? Dit is alleen voor inwoners van nieuwe wijken. Maar zo staat het er niet in die sportvisie. In die sportvisie staat: gaat gewoon gelden in de hele stad.

De heer Van der Linden: Ik vind dat u best een punt heeft, maar dan moet u een amendement maken.

De heer Groenewege: Daar gaan we zelf over.

De heer Van der Linden: Dan moet u een amendement maken bij kadernota. Dank u.

De voorzitter: Dank. Ik zie verder geen interrupties meer. Dan hebben we daarmee uw bijdrage gehad. Keurig binnen de tijd. Complimenten. Gaan we naar wethouder Merx.

Mevrouw Schnabel: Voorzitter?

De voorzitter: Mevrouw Schnabel.

Mevrouw Schnabel: Ik had aan ...

De voorzitter: U wordt nu al geïnterrupteerd. U had nog niks gezegd. Mevrouw Schnabel, gaat uw gang.

Mevrouw Schnabel: Dank u wel, voorzitter. Wij hadden nog een paar vragen gesteld over slavernijverleden en die zouden volgens mij ook nog bean...

De voorzitter: Ja, dat klopt en dat gaat wethouder Van der Linden nu nog even doen.

De heer Van der Linden: Klopt, maar dan ga ik voor zitten. Dank u. Nee, het klopt. We hebben afgelopen tijd het goeie contact gehad met de beoogde onderzoeker. Die heeft ook een plan van aanpak geschreven en heeft ook gekeken welke bronnen er zijn in die '...' worden ontsloten en daar gaat aan gewerkt worden binnen de afspraken die we daarvoor hebben gemaakt en die ook zijn besproken in de raad van ik meen mei of juni. Dat is even het korte antwoord.

Mevrouw Schnabel: Zou ik daar nog een korte vervolg...

De voorzitter: Ja, gaat uw gang.

Mevrouw Schnabel: Dank u wel. Is dat plan van aanpak ook in te zien en hoe worden raad en stad meegenomen?

De heer Van der Linden: Het plan van aanpak is nu een beetje een werkdocument, maar het lijkt me best een goed idee om even dat uit te werken ook in een versie die voor u interessant is en dat gaan we snel regelen dan. Ja?

De heer Kuhlmann: Voorzitter.

De voorzitter: De heer Kuhlmann.

De heer Kuhlmann: Misschien is het late uur, maar ik heb wethouder van verkeer niet gehoord over motie M13: de lantaarnlaadpalen, maar dat krijgen we te horen van de andere wethouder.

De voorzitter: Dat is een onderwerp dat over vele portefeuilles verdeeld zit en we hebben dat toebedeeld aan wethouder Merx en die gaat nu het woord krijgen. Gaat uw gang.

De heer Merx: Dank u wel, voorzitter. Er zijn een paar concrete vragen gesteld. Ik verwijs voor een groot deel naar de behandeling vorige week in de commissie, waar het ook ging over groen en over handhaving. Ik ga dat allemaal niet herhalen. Zonde van de tijd. Als het gaat over bomenplan, dat is een vraag van GroenLinks. Dat ligt vandaag of morgen in uw digitale brievenbus. Daar staan alle bedragen bij, alle scenario's en daar kunnen we in de komende maanden prima met elkaar over gaan discussiëren in het kader van bezuinigingen, intensiveringen, waar gaan we ons geld aan uitgeven. Dan ga ik naar de vraag van de PvdA over de straatintimidatie. Daarvoor verwijs ik korthedshalve naar punt 17 op de agenda van vandaag. Daar is een raadsinformatie brief Veilige Steden. Daar staat ook het een en ander in over straatintimidatie. Dat is ook wat ik vorige week in de commissie heb verteld. Als u daarover verder wil spreken, heel graag. Dat is een belangrijk onderwerp. Dan kom ik bij de moties. Nee, wacht even. Ik ga eerst even nog naar mijnheer Van der Spoel. Eind dit jaar krijgen we een voortgangsrapportage in het college en dan ligt dat begin volgend jaar bij u in de brievenbus en daar staat eigenlijk alles in wat we op bladzijde 55 van de sportvisie hebben staan van hetgeen wat wij gaan doen. Waar we het over gehad hebben is in het kader van de ... Hoe heet dat? Ik noem het elke keer sportpark, maar dat mag ik het officieel niet noemen. Het heet stadspark. Daar zit een aantal sportparken in en daarvan heeft ook de vraag gesteld: kunnen we daar eens in worden meegenomen en dat gaat volgend jaar gebeuren. Daar gaat een hele hoop gebeuren ook op het gebied van sport, maar wacht even de notitie af die u gaat krijgen eind dit jaar, de voortgangsrapportage, en dan gaan we daar goed met mekaar over in discussie. Zitten we op de juiste tempo zitten we op de juiste spoor en zijn er nog extra wensen? Het is jammer dat u mij heeft verboden om te vertellen wat we nu allemaal doen, want ik kan u in ieder vertellen dat ik retetrots ben op onze organisatie die op dit moment ongelooflijk veel doet aan de hand van sporten van jong tot oud en op alle mogelijke manieren, zowel bij sportverenigingen als dingen op straat. En ik ben ook blij met de raad die allerlei subsidieregeling de afgelopen maanden heeft ingestemd, waardoor we echt vaart kunnen maken. Daar laat ik het dan even bij voor wat dat betreft. Dan kom ik bij de moties. Dan, motie 10 is de internationale sportevenementen. Dat kunnen wij omarmen. Wij zullen begin volgend jaar met een onderzoeksvoorstel komen. Dat zal er ongeveer uitzien als een soort van quick een deurtjesonderzoek en één wellicht wat diepgaander onderzoek. Dan mag u kiezen en ook het geld natuurlijk bij beschikbaar stellen, voor zover dat nodig is, om dat uit te kunnen voeren. Betekent wel ietwat vertraging in ons plan met betrekking tot de gedachten die we hadden over sportevenementen.

U maakt hem iets groter, u zegt internationale sportevenementen, we hadden het over sportevenementen. Dus daar gaan we mee aan de slag. Willen we graag omarmen. Motie 13: de proef lantaarnpalen. Die moet ik helaas ontraden.

Mevrouw Van Vugt-Roose: Voorzitter.

De voorzitter: Mevrouw van Vugt.

Mevrouw Van Vugt-Roose: Voorzitter, toch nog even een vraag over die topsportevenementen. Hoeveel kost dat extra?

De heer Merx: Is een goeie vraag. Dat krijgt u begin volgend jaar. We gaan een onderzoeksvoorstel maken en we moeten ook nog even met elkaar kijken hoe we zo'n onderzoek kunnen gaan doen, welke varianten daarin zijn en wat dat dan gaat kosten. En dan komen er een aantal varianten voor, zo stel ik mij dat voor op dit moment, aan u en dan mag u kiezen wat u gaat doen en als er middelen extra nodig zijn om daar dan ook de middelen bij te funderen.

Mevrouw Van Vugt-Roose: En de uitvoering van de motie kost niks?

De heer Merx: Elk uur wat wij hier investeren, zelfs wat we hier praten, kost geld. Dus u moet maar zelf beoordelen wat u ermee doet. Maar ik vind het in ieder geval, en het college vindt het in ieder geval een goed voorstel. Motie 13: proeflantaarnpalen. Kan ik een heel lang, technisch verhaal overhouden, ga ik niet doen. Ik moet hem ontraden. Gewoon om de simpele feit dat die technisch niet mogelijk is. Nog afgezien van het feit dat lantaarnpalen overdag er geen spanning op staat. Dus dan kun je je auto eraan hangen, maar dan gebeurt er niks. Zijn er ook nog geen voorstellen geweest die door de netbeheerders zijn goedgekeurd op dit vlak. Ik vind het wel een hele creatieve gedachten, maar helaas kunnen we dat op dit moment niet uitvoeren. Dus ik moet hem helaas ontraden.

De heer Van der Meer: Voorzitter.

De voorzitter: Bij interruptie, de heer Van der Meer.

De heer Van der Meer: Ik heb begrepen ... Ik heb helaas de plaatsnamen niet paraat, maar dat dit wel elders in de praktijk is gebracht. En een heleboel andere problemen waar wij het hier ook eerder vanavond over gehad hebben, bijvoorbeeld over het opladen van auto's zou kunnen ondervangen. Er wordt alleen maar om een proef gevraagd. Waarom zou u dat experiment niet doen, is mijn vraag?

De heer Merx: Om de doodeenvoudige reden: we kunnen wel een kabeltje uit de lantaarnpaal laten hangen, maar overdag staat er in de eerste plaats geen spanning op. Nou nodigt u mij toch uit om het technische verhaal voor te lezen. Ga ik dat maar doen. De Stedinaansluitingen ...

De voorzitter: Is er een korte versie van?

De heer Merx: Ja, hij is vrij kort; anderhalve pagina. De Stedinaansluitingen in de lichtmasten zijn niet toereikend en daarnaast staat er overdag geen spanning op de kabel. Bij een Laadpaalaansluiting is er continu spanning nodig om met zwaarder uitgevoerde aansluitkabels. Lichtmasten die we zouden willen combineren met laad-units moeten zijn voorzien van twee aparte compartimenten tot op heden heeft geen netbeheerder in Nederland een voorstel in deze goedgekeurd. Een lichtmast met extra brede voet en aansluit-unit brengt hoge kosten met zich mee, wat het voor de exploitanten van de laadpalen moeilijk maakt om één en ander rendabel te maken. En tot slot: vanuit de gemeente is het complex om een goed beheersafspraken te maken met exploitanten, met name de elektrische bedrijfsvoering (veiligheid tussen haakjes) en de bijbehorende verantwoordelijkheid is hierbij van groot belang. Ik vond het een heel overtuigend rijtje argumenten, waarom we op dit moment het beter niet kunnen doen.

De voorzitter: De heer Van der Meer, nog een interruptie.

De heer Van der Meer: Het maakt mij duidelijk dat er inderdaad enige technische creativiteit nodig is en ik hoop dat die wordt gevonden.

De heer Merx: En uiteraard, mocht het in de toekomst en mochten er dingen zijn die u zegt, verhip, het is nu toch mogelijk of het is mogelijk te maken. Dan houden we dat natuurlijk in de gaten.

De heer Groenewege: Voorzitter.

De voorzitter: De heer Groenewege.

De heer Groenewege: Alle bezwaren die de wethouder nu noemt, die gelden toch ook als je een laadpaal apart van een lantaarnpaal aanlegt, dan moet je toch al die voorzieningen ook regelen? Alleen dan heb je twee objecten in de openbare ruimte. En nu is het voorstel om het in één object te doen, waarmee je eigenlijk de ruimte een beetje opschoont en volgens mij met dezelfde uitdagingen te maken hebt als wanneer je het apart realiseert, Klopt dat?

De heer Merx: Wat ik hier te horen heb gekregen, maar ik ben geen techneut en anders moeten we daar maar eens in een commissie verder over praten en dan kunnen we er mensen bij halen die er echt verstand van hebben en dat ben ik niet, is het op dit moment niet mogelijk en daar moet ik het helaas bij laten. Ik kan het hier niet vertellen dat het wel mogelijk is. Het advies is: het is niet mogelijk en dat is door mensen gegeven die de meer verstand van hebben dan ik. Dus op dit moment moeten we ontraden. Mocht u er verder over willen spreken, dan kunnen we dat zeker altijd een keer doen.

De heer Struijk: Voorzitter.

De voorzitter: De heer Struijk.

De heer Struijk: Korte opmerking: misschien kan de wethouder gaan praten met zijn collega in Utrecht, want daar zijn in ieder geval twee van die lantarenpalen. Proef.

De heer Van der Meer: En in Eindhoven ook.

De heer ...: Voorzitter, ik voeg Arnhem aan toe.

De voorzitter: Oké, heel fijn.

Mevrouw ...: Voorzitter. Ik heb net de wethouder een linkje gestuurd en dan kunt u het allemaal nalezen.

De voorzitter: Ja, maar die maken geen onderdeel uit van de beraadslaging. Wethouder, heeft u dat allemaal goed gehoord?

De heer Merx: Ja, ik heb het allemaal goed gehoord en de ambtelijke organisatie ook en we gaan dit zeker even meenemen. Ik heb twee gemeentes gehoord, Utrecht en Arnhem, en ik heb een appje gekregen, dus we gaan dat meenemen. Mocht dat veel hoop geven, dan komen we er zeker op terug.

De voorzitter: Hartelijk dank.

De heer Merx: Dan de laatste motie. Dat is artikel 1.

De voorzitter: Nog 40 seconden.

De heer Merx: Wat zegt u?

De voorzitter: Nog 40 seconden.

De heer Merx: 40 seconden. Mooi. Artikel 1. Collega Van Benschop heeft daar gewoon al een toezegging over gedaan. Wij gaan dat in het nieuwe stadhuis ook zeker het artikel 1 en het huidige artikel 1 dus een inclusief de gehandicapten en de mensen met een andere seksuele gerichtheid, zoals dat heet. Maar ik vraag u eventjes om toch deze motie niet in te dienen of aan te houden of iets anders, omdat hij zegt, ik moet in het in het eerste kwartaal van 2024 met een voorstel komen en ik verzoek u om ons gewoon even wat meer tijd te geven. Om te kijken hoe en waar en op welke wijze in welke uiting we dat kunnen doen. Zoals sommigen van u weten ben ik vorig jaar verhuisd en ik wilde ook van alles wel van tevoren regelen. Mijn vrouw zei, die is heel verstandig, wacht nou even tot het huis klaar is. Als we erin zitten, gaan we pas de schilderijtjes en de gordijntjes hangen, want dan weten we precies hoe het is. Dat is een beetje het advies wat ik ook meegekregen heb. Laten we het op die manier doen. Het komt er en waar en op welke wijze laat dat eventjes alsjeblieft over aan de organisatie. En daar komen we zeker op terug.

De voorzitter: Dank. Dan gaan we door naar wethouder De Jonge.

De heer Safranti: Voorzitter, mag daar nog toch iets toevoegen aan ...

De voorzitter: De heer Safranti.

De heer Safranti: Ja? Mag dat?

De voorzitter: Ja, vooruit.

De heer Safranti: Als we als we die regel eerste kwartaal eruit halen?

De voorzitter: De wethouder gingen niet om een tijd. Het ging hem ook om de plek volgens mij. Dat is nog niet precies ...

De heer Safranti: Met name om kwartaal één. Dat was volgens mij probleem.

De heer Merx: Ook. Ik heb ook gezegd, laat het even over aan ... Ik heb het voorbeeld van mijn vrouw genoemd ... Laat het even over straks als we eenmaal zitten en het pand er is en dan zo snel mogelijk maar wel op de goeie plek en of dat nou de hal is, of wie weet waar, op een goeie plek zodat iedereen hier notie van kan nemen dat wij dit in Dordrecht heel belangrijk vinden en dat is eigenlijk het verzoek wat ik heb. En misschien dat de architect zegt, o, daar hoef je helemaal niet op te wachten, want ... Dat zien we dan wel, maar laat ons eventjes de ruimte over waar en wanneer en op welke plek.

De voorzitter: Wethouder De Jonge.

Mevrouw De Jonge: Dank u wel, voorzitter. Ik begin met amendement 4: de vraag over de burgerbegroting. Veel van uw raadsleden hebben eigenlijk wel een verklaring gegeven waarom wij als college het op dit moment toch ook wel willen ontraden en dat is als we de startnotitie die we met zijn al hebben vastgesteld volgen, hebben we eerst onze fase 1, waarin we met elkaar in gesprek gaan, waarin we de verwachtingen van stad van de raad van college bij elkaar gaan brengen. En, zoals dat heet, de redelijke raamwerk met uitgangspunten vaststellen. Ook in deze startnotitie staat heel duidelijk: fase 2: de verkenning. Daar staat de burgerbegroting genoemd. Wij willen daarom ontraden om deze aan te nemen en de logische opbouw die we bedacht hadden aan te houden. Wethouder financiën Heijkoop heeft al gezegd van, er wordt geparticipeerd in het kader van de kadernota '25. Dus we hopen daarmee wel al voor het document te voorzien in input en gesprek over de financiën, maar niet via een burgerbegroting. Laten we daar goed de tijd voor nemen en het ook niet in een heel klein tijdsfad in begin '24 met elkaar moeten doorlopen.

De heer De Heer: Voorzitter.

De voorzitter: De heer De Heer.

De heer De Heer: Toch even de vraag wat dan het tijdsfad is wat we hierin kunnen verwachten. Omdat we natuurlijk al wel driekwart jaar verder zijn na de startnotitie en er wel een tijdsfad is, maar we tegelijkertijd vooral de onderdelen die gewoon zijn toegezegd om te verkennen gewoon echt tijdig voor die kadernota willen zien om inhoudelijk te kunnen bespreken. Zou de wethouder daar iets over kunnen toelichten, wanneer we dat dan echt kunnen verwachten?

Mevrouw De Jonge: Voorzitter, ik heb de planning van fase 1 fase 2 niet heel exact in mijn hoofd zitten. Fase 1 hebben we gezegd. Moet begin van '24 af zijn en dan starten we inderdaad in '24 met die verkenning. Maar dat ga je ook niet in een paar maanden voor een kadernota willen persen, zou ik voorstellen. Daar moet je goed de tijd voor nemen, want het is echt wel een instrument wat je goed moet doorgronden als je dat wil gaan toepassen en daar goed over moet nadenken. En nogmaals, hij zit in de planning. We gaan er ook naar kijken. We adviseren alleen doe het niet nu in het korte tijdsbestek dat we hebben voor de kadernota '25.

De heer De Heer: Voorzitter.

De voorzitter: De heer De Heer.

De heer De Heer: Ik concludeer in ieder geval vanuit wat we nu horen qua planning, dat we er niet op kunnen rekenen dat hij dan echt tijdig voor de kadernota inhoudelijk besproken kan worden. Misschien ook op dit moment geen inhoudelijke bezwaren dat het iets in de wielen zou rijden. En aangezien het een toezegging is tot verkenning zouden we dit toch heel graag gewoon op deze manier willen laten staan. Dank u wel.

Mevrouw De Jonge: Dat is uiteindelijk aan uw raad via de voorzitter. Het zal wel ten koste gaan van de capaciteit die ik voor fase 1 heb, dus fase 1 zal daarmee in de vertraging komen, waardoor we niet met elkaar kunnen vaststellen waarbinnen wij willen gaan werken als het participatie betreft, maar we gaan het zo zien in de stemming. Motie 7: de verduurzamingsmonitor. We hebben hier ook al een paar keer met elkaar over gesproken. In het kader van energieneutraal hebben we het met elkaar over monitoren gehad. De gisteren aangenomen startnotitie Klimaatneutraal beschrijft ook hoe we monitoring gaan vormgeven en daar zijn we ook al mee aan de slag gegaan. We zijn op dit moment in de laatste fase van het aanschaffen van een integrale monitor voor Klimaatneutraal, waarmee we dus ook in de breed allerlei indicatoren mee gaan nemen. Externe informatie, interne informatie, dus in die zin is deze motie overbodig, omdat we dat al aan het doen zijn en hopelijk ook vrij snel al kunnen gaan opleveren. Dan de laatste motie die ik nog heb is de motie 11: Chemours. Daarin wordt inderdaad, ik heb hem even erbij gepakt, gevraagd om een plan van aanpak samen op te stellen. De uitspraak van onze rechter die was heel duidelijk: Chemours is aansprakelijk en zij moeten de vervuiling gaan opruimen en als dat niet kan, moeten zij gaan compenseren. Daarop hebben wij ook u een raadsinformatiebrief gestuurd vanuit het college, waarin wij hebben aangegeven wat wij verwachten van Chemours en in hun persbericht gaven ze zelf ook al aan dat zij contact willen hebben met de gemeente en dat is ook gebeurd. Zij willen praten over acties en ze willen ook praten over hoe dat op een snelle wijze kan. Wij hebben als college ook gezegd, het is vanzelf vanzelfsprekend dat wij natuurlijk ook met uw raad daarover gaan afstemmen van wat zij daarbij voor ogen hebben. Dus in die zin is deze motie eigenlijk precies wat nu al wordt opgepakt en ik zie het dan ook echt wel als een steun in dit dossier voor het college, maar ik begrijp ook wel, gezien het onderwerp, dat u zegt, wij willen ons daar wel over uitspreken. Daarom zeggen wij, niet overbodig, dat zou ik niet fair vinden. Laten we hem gewoon oordeel raad. Geef uw mening over deze motie.

Als laatste had ik nog een vraag doorgerekregen via wethouder Heijkoop over een witgoedregeling en in mijn portefeuille zit inderdaad vanuit de energiehulp, een stuk waarbij we kijken hoe we mensen kunnen helpen die oude witgoed hebben staan om die kunnen helpen met energiezuinige. Dat is een beperkt budget. De eerste tranche hebben we kunnen bekostigen en dat is in die zin heel succesvol geweest dat er veel gebruik van is gemaakt. Dat is ook de reden waarom we nu in het tweede tranche hebben gezegd, in het plan van aanpak energiehulp: we willen hiermee doorgaan. We zien duidelijk een behoefte bij een groep die we heel secuur met de sociale dienst afstemmen. Het is echt niet dat iedereen kan bellen en het zomaar krijgt. Er zit echt een systematiek achter dat we ook echt de mensen helpen die het meest geholpen zijn met deze regeling. Dus we gaan ermee door en we gaan eigenlijk op dezelfde systematiek door: elke keer in tranches aanschrijven en dan kunnen mensen aangeven of ze wel of niet gebruik willen maken ervan. Tot zover.

De voorzitter: Hartelijk dank. Ik zie ook geen vragen aan u. Dan wil ik vragen aan de heer Schalken om een korte vergadering over te nemen, zodat ik nog wat vragen kan beantwoorden.

De plaatsvervangend voorzitter: Portefeuillehouder, gaat uw gang.

De heer Kolff: Dank, voorzitter. Ik heb een vraag gekregen van de VVD. Die gaat over snelheidscontroles en het eventueel verder nog opschroeven daarvan. Hebben we natuurlijk in het integraal veiligheidsplan afgesproken dat verkeerscontroles en de aanpak van mensen die zich schuldig maken aan overtredingen veel meer prioriteit moet krijgen. Staat ook vastgesteld in dat integraal veiligheidsplan. Daar zijn we ook echt mee aan de slag gegaan. Het aantal snelheidscontroles is opgeschroefd en als er controles worden gehouden, wordt er ook over gecommuniceerd. Wordt ook per drie maanden over gerapporteerd. Maar ik zie op dit moment geen mogelijkheid om het nog weer verder op te schroeven, dus ik denk dat we de opschroefing die we hebben gehad eerst maar eens een tijdje moeten laten plaatsvinden en wat mij betreft ook continueren, want het levert iedere keer toch weer het nodige op. En daar waar agenten tijd over hebben, dat komt eigenlijk heel zelden voor, maar als dat zo is, dan wordt die ook weer ingezet om snelheidscontroles en andere verkeerscontroles te houden. Dan de motie van DENK over de verkiezingen. Motie M21, een motie die oproept om met allerlei instellingen verpleeghuizen, middelbare scholen, moskeeën in gesprek te gaan om uiteindelijk meer moskeeën te kunnen laten fungeren als stemlokaal. Vond ik een bijzondere motie, maar ik leg toch even heel kort uit hoe het zit met die verkiezingen. We hebben in Dordrecht ook bij de aankomende verkiezingen 62 stemlokalen. Dat is voor een stad van onze omvang met vergelijkbare steden ongeveer anderhalf keer zo veel als gemiddeld. Dat doen we om zoveel mogelijk Dordtenaren te bereiken, naar de stembus te kunnen laten gaan En dus ook een goed netwerk, goed verspreid netwerk van stembureaus over de stad te hebben. De enige twee criteria die we daarbij hanteren is: spreiding over Dordrecht, dus een goeie spreiding over Dordrecht, zodat alle bewoners binnen afzienbare tijd bij een stembureau kunnen zijn, en toegankelijkheid voor de kiezers. Dat gaat dus ook over mensen die bijvoorbeeld minder mobiel zijn et cetera, dat ze makkelijk toegang kunnen krijgen.

Verder zijn er geen criteria, behalve dat een stembureau natuurlijk ook zoveel mogelijk neutraliteit moet uitstralen. Er is helemaal geen beperking opgelegd over moskeeën of kerken of andere geloofsgebouwen. Er worden ook kerken ingezet. Onder die 62 stembureaus hebben we ook een aantal kerken zitten. In het verleden zijn er ook moskeeën gebruikt. Dat zou ook zomaar in de toekomst weer kunnen, maar daar is in ieder geval bij deze verkiezingen op dit moment niet voor gekozen. Want langs die twee criteria kwamen we tot andere locaties. Dus dat gesprek eigenlijk, daar zie ik geen meerwaarde van. Als het zo is dat een moskee ingezet kan worden, dan zullen we daar ook zeker met het bestuur van de moskee over in gesprek gaan. Maar op dit moment, vanwege de spreiding over de stad was dat niet aan de orde.

De heer Safranti: Voorzitter.

De plaatsvervangend voorzitter: De heer Safranti.

De heer Safranti: Ik vind het jammer dat er elke keer over moskeeën wordt gesproken, terwijl ik dus nogmaals tal van organisaties heb genoemd, ook in de motie, maar voor... of in dit geval de burgemeester dan, in dit geval laten we het dan maar bij de moskee houden. Als een moskee daar behoefte aan heeft en die komt aan, of die klopt aan en zegt van, wij zouden heel goed kunnen fungeren als een stemlokaal, kan dat dan of heeft u daaraan die ideeën bij?

De heer Kolff: Even ten eerste, voorzitter, ik snap de verontwaardiging van de heer Safranti op dat punt niet, want het staat in zijn eigen motie. Als ik het dictum lees dan staat er: 'met allerlei instellingen in gesprek gaan om het mogelijk te maken dat tijdens de verkiezingen bijgebouwen en ruimtes van moskeeën kunnen dienen als stemlokaal.' Dus dat is uw eigen tekst. Maar goed, er worden heel veel verpleegtehuizen, middelbare scholen, hogere scholen en ook andere geloofsgebouwen ingezet als stemlokaal. Als een moskee zegt, ik wil heel graag ook al stemlokaal fungeren. Laat ze zich inderdaad melden. Dan kijken we of dat in te passen is in de spreiding en of het daarmee een overbodige locaties of dat het juist wat toevoegt. Staan we gewoon voor open. Daar is helemaal geen enkele belemmering voor en overigens, het is niet aangetoond dat dit verder zou leiden tot een hoger opkomstpercentage. Dat hoge opkomstpercentage, dat is van allerlei dingen afhankelijk en als het om de stemlocatie gaat, dan is het, denk ik, vooral van belang dat er gewoon een goede spreiding over de stad is en dat er voldoende locaties zijn.

De heer Safranti: Voorzitter.

De plaatsvervangend voorzitter: Gaat uw gang.

De heer Safranti: Denk aan een verzorgingstehuis. Dan denk ik, als je daar eenmaal bent en je hoeft alleen maar een lift naar beneden gaan, dan stimuleert toch dat jou om te gaan stemmen in plaats van dat je dus 3-400 meter verderop moet gaan met je rollator.

De heer Kolff: Voorzitter, dat ben ik helemaal met de heer Safranti eens. Dat is ook precies de reden -u kunt de lijst van 62 stemlocaties ook keurig terugzien op de website van de gemeente- dat er ook heel veel verzorgingstehuizen tussen zitten. In de coronatijd was dat lastig. Dat snapt u. Maar dat is nu echt weer teruggedraaid dus dat is precies ook de reden dat dat gebeurt.

De plaatsvervangend voorzitter: Dank u wel. Ik zie verder geen vragen of opmerking, dus ik ga weer zitten.

De voorzitter: Dank. Dan zijn we daarmee aanbeland bij ... Althans, we hebben daarmee de eerste termijn van het college gehad. Ik kijk even rond of er behoefte is aan een tweede termijn in de raad.

De heer Schalken-Den Hartog: Volgens mij, voorzitter, misschien een goed idee om kort te schorsen om te kijken welke moties en amendementen wel of niet in stand gehouden worden voor de stemming.

De voorzitter: En hoe lang heeft u ongeveer nodig voor die schorsing?

De heer Schalken-Den Hartog: Het gaat niet alleen om mij, ik denk ook andere fracties.

De voorzitter: Nou, u vraagt om een schorsing, maar ik kijk even rond.

De heer Schalken-Den Hartog: Wat ons betreft vijf minuten.

De voorzitter: Vijf minuten. Zijn er fracties die meer tijd nodig hebben? Nee? Dan schorsen we voor vijf minuten en dan gaan we ... Overigens voor de helderheid voordat we schorsen: er zit een overzicht zowel in het RIS als in uw mail van alle moties en amendementen die zijn ingediend. Vergadering is geschorst voor vijf minuten.

De voorzitter: Goed mensen, we gaan weer door. Gaat u zitten, alstublieft. We gaan weer beginnen. De vergadering is heropend. Dat is een tikje om iedereen weer even wakker te krijgen. De vergadering is heropend. Mensen, we zijn begonnen. Wie mag ik het woord geven? Mijnheer Schalken verzocht om schorsing, maar ik ga ervan uit dat u ook wat wilt inbrengen dan. Heeft u behoefte aan een tweede termijn?

De heer Schalken-Den Hartog: Ik weet niet of er mensen ook nog voor een tweede termijn gaan, maar ik wil in ieder geval naar aanleiding van ...

De voorzitter: Ik wil gaat de stilte in de zaal, want we zijn alweer een paar minuten bezig eigenlijk. De heer Schalken heeft het woord.

De heer Schalken-Den Hartog: Naar aanleiding van de schorsing en overleg met de mede-indieners willen we M9 met de woningbouwmonitor voor nu genoeg nemen met de toezegging die is gedaan en ...

De voorzitter: En die trekt u dan dus in?

De heer Schalken-Den Hartog: Die trekken we in. Dat geef ik aan. En de rest brengen wij in stemming, waarbij de motie Chemours in eerste instantie door Beter Voor Dordt is ingediend, maar de VSP daar ook bij hoort te staan.

De voorzitter: Dank. Ik ga toch even heel snel alle partijen af. En dan kom ik vanzelf ook bij DENK. VVD, gaat uw gang, mijnheer Den Heijer.

De heer Den Heijer: Volgens mij is dit de tweede termijn dan. Ik zie het klokje lopen.

De voorzitter: In de tweede termijn kunnen dan eventueel de partijen moties intrekken of amendementen of wat dan ook. Gaat uw gang.

De heer Den Heijer: Ik heb die vijf minuten ook niet nodig. We hebben volgens mij een goed debat gevoerd. We hebben ook een college gezien dat het financieel toeliet, ook wel beweeglijk was. Ook daarvoor dank namens mijn fractie. We hebben met elkaar gesproken over het belang van de voortzetting van de agenda 2030, de veiligheid, bouwen van huizen en behapbare lokale lasten. En we gaan ook wel een periode tegemoet waarin we scherpe financiële keuzes gaan maken, waarin ook in meerderheid onze fractie gehoord heeft dat we wel met zijn allen doordrongen zijn dat dat ook echt pijn gaat doen en dat dat ook veel van ons zal vragen de komende tijd. Dan over onze eigen twee moties: motie M15, om in de beginfase van het ombuigingstraject tijdens een specifieke sessie met onze ambtenaren en Dordtse ondernemers financiële kennis uit te wisselen over de kansen in onze begroting en daarbij ook gewoon van elkaar te leren. Daar danken we de wethouder voor de voor de toezegging. Die staat ook genoteerd. We willen ook nogmaals echt het belang onderstrepen om tijdens dit ombuigingstraject ook het gesprek aan te gaan met onze inwoners en maatschappelijke instellingen, echt een volwaardige Participatietraject te doen. Dat staat wat ons betreft ook echt volstrekt los van deze motie. Dat gaat echt over een specifieke sessie waarin we deze kans willen aangrijpen, deze kennis niet onbenut willen laten en daarom zal de VVD deze motie ook in stemming brengen. Dat geldt ook voor motie M14 over doorstroommakelaar. En bovendien stemt de VVD in met de begroting. Want we zijn van mening dat de ambities van de kadernota voldoende verwerkt zijn.

Mevrouw Stolk: Voorzitter.

De voorzitter: Mevrouw Stolk, bij interruptie.

Mevrouw Stolk: Voorzitter, even een korte interruptie over de motie over de doorstroommakelaar. In principe snappen we die doorstroommakelaar, maar wat wij niet snappen is het mandaat wat de VVD wil geven aan deze doorstroommakelaar. Dat willen jullie onderzoeken. Maar een makelaar heeft in onze ogen geen mandaat en waar wij bang voor zijn, is als je een doorstroommakelaar een bepaald mandaat gaat geven dat er op oudere of kwetsbare ouderen druk uitgeoefend wordt om ze uit hun huis te jagen. Dus wij zullen tegen deze motie stemmen.

De heer Den Heijer: Het ging ons niet specifiek om de positie van de doorstroommakelaar qua mandatering maar überhaupt over deze aanpak, dus ik hoop dat dat ietwat zorg wegneemt en op zich ook de richting waarin de wethouder zat te denken, die kon ook op onze instemming rekenen. Dat lijkt ons ook een goeie route. Dus we zitten er niet heel harnas in. Volgens mij, mevrouw Stolk, als ik het zo hoor, ook niet, maar volgens mij heeft u uw oordeel al geveld of staat u er misschien zelfs nog open voor om toch voor te stemmen?

Mevrouw Stolk: Voorzitter, als ik daar kort op mag reageren. Wij staan overal open voor om het gesprek aan te gaan, maar als je een voorstel doet of een onderzoek waar je al aangeeft dat je een bepaald mandaat mee wil geven aan zo'n makelaar. Dat stuit bij ons toch echt tegen de borst, want we hebben gisteren een hele discussie gehad over de Weeskinderendijk. Dat weet u ook. Daar gaat het dan ook over woordjes, punten en komma's, dus zolang dit woord erin blijft staan zullen wij echt niet meegaan in deze motie.

De heer Den Heijer: Dan, voorzitter, ik heb hier een hele mooie VVD-pen van mijn collega gekregen en wat mij betreft strepen we dan dat woord door.

De voorzitter: Dan moet u even de motie aanpassen. Motie M14.

De voorzitter: Dus dan wordt het dictum van dat deel 'welk mandaat en mogelijkheden een eventuele dient te hebben', want 'doorstroommakelaar' wordt dan doorgestreept.

De heer Den Heijer: Nee, het woord 'mandaat' ... Nu wordt het wel een kliederboel, vrees ik.

De voorzitter: Dat wordt het ook.

De voorzitter: Dus dan wordt het 'welke mogelijkheden' en 'mandaat' wordt doorgestreept. Maken we er motie 14a van en dan komt hij nog even in het systeem. Dan is het even netjes afgehecht. Dus dat is een gewijzigde motie eigenlijk die u indient.

De heer Den Heijer: Ja.

De voorzitter: Verder nog, de heer Den Heijer?

De heer Den Heijer: Dan loop ik nog even de punten langs. Wij stemmen tegen het amendement voor verkenning van burgerbegroting, ook gezien de uitleg van de wethouder. Dan kabelgoottegels. We hebben wel een positieve grondhouding voor elektrisch rijden, maar we zijn wel overtuigd door de argumentatie van het college, dus we zullen tegen stemmen.

De voorzitter: U mag er ook voor kiezen om dat straks even kort in stemverklaringen te doen.

De heer Den Heijer: Ik had nog eentje. Dat ging over die artikel van de grondwet, M20, want op zichzelf lijkt het ons geen kwaad om die normen en waarden gewoon te onderstrepen in het nieuwe kantoor. Wij vinden het wel dat het praktisch mogelijk moet zijn en dat het college ook niet gehouden moet zijn aan een tijdslimiet, zeker omdat het om zoiets specifiek gaat. Als er straks een soort boekenkast voor gaat staan of, zoals de wethouder ook zei, misschien een ander kleedje voorzien hadden, dan zou dat jammer zijn. Dus ik ben benieuwd hoe de motie-indiener op dat punt over de motie denkt, die misschien ook gewijzigd ingediend kan worden. Dat was hem voorzitter.

De voorzitter: Dank. Dan gaan we naar de VSP-fractie. Heeft u nog behoefte aan een inbreng in tweede termijn? Dat bent u.

Mevrouw Stolk: Nou ja ik heb wel wat, voorzitter, maar gezien het late tijdstip laten we het hier maar bij laten. Ik denk dat we genoeg hebben gezegd over de begroting en gisteren ook dus laten we zien waar wij laten.

De voorzitter: U noemt inderdaad het late tijdstip. Formeel moet ik even vragen aan de raad: vindt u het goed als we de zaak afronden vandaag? Ja? Bent u het mee eens? Dank. Ik moet het even vragen. Dan doen we dat even. Dan ga ik naar GroenLinks. Heeft u nog behoefte aan een tweede termijn? Dat is niet het geval of wel? De heer Uysal.

De heer Uysal: Voorzitter, heel kort. Net zoals wij hebben aangeven in onze woordvoering, vinden wij wonen heel erg belangrijk en dat blijft ook gewoon een uitdaging, betaalbaar wonen, en wij zullen de komende tijd gewoon heel erg toezien op het realiseren van onze ambitie van 1200 sociale huurwoningen. Wij hebben begrepen dat er een aantal verordeningen onze kant opkomen. De huisvestingsverordening, doelgroepenverordening; daar zal mijn fractie scherp op toe zien om te kijken welke bijdrage wij kunnen leveren om die ambitie te halen. Verder kijken wij uit naar de monitor wat betreft woningbouw om meer inzicht te krijgen in de cijfers en de projecten die eventueel vertraging hebben opgelopen of kunnen oplopen, om daar op de juiste manier bij te sturen. Voor wat betreft Dordrecht Klimaatneutraal is het ook belangrijk, is het ook onlosmakelijk verbonden dat we moeten kijken naar klimaatadaptatie en in dat kader is het gewoon heel belangrijk dat we goed omgaan met vergroening en het bomenplan. Dat komt ook de kant van de raad op. Dus ook daar zullen wij hard in zetten op het onderhoud van de bomen voor niveau A. En tot slot; de bestaanszekerheid. Hadden wij een beroep gedaan om soepel om te gaan met de giftgrens. De wethouder heeft al min of meer in die bewoordingen toegezegd dat hij daar coulant mee om zal gaan. Bij de evaluatie van de participatiewet zullen wij dat nogmaals aan de orde brengen. Ten aanzien van de motie Lantarenlaadpalen zal mijn fractie voor stemmen, omdat wij genoeg mogelijkheden zien, om dat wel te realiseren. Dat hebben we ook de wethouder net kenbaar gemaakt. Tot zover voorzitter, dank u wel.

De voorzitter: Hartelijk dank. Partij van de Arbeid, mevrouw Schnabel.

Mevrouw Schnabel: Voorzitter, dank u wel. We zijn blij met de toezegging die we hebben gekregen dat jongeren meegenomen worden in de voorzieningenmonitor en dat er specifiek wordt gekeken naar hun behoefte. Dus we trekken deze motie in en we vragen ons nog wel af; kunnen we de voortgang van dit onderzoek in het eerste kwartaal van het nieuwe jaar bespreken? Wat betreft de motie over jongerenhuisvesting; we zijn ook blij met de toezegging die we daarop hebben gekregen om jongeren mee te nemen in de tijdelijke bewoning aan onder andere de Troelstraweg. Daarbij willen we wel ook noteren dat dat een onder andere is, dus op het moment dat er vergelijkbare plekken zijn dat jongeren daar ook in mee worden genomen. We kunnen de motie intrekken, maar we zouden wel graag specifiek over jongerenhuisvesting gerapporteerd worden, dus dat horen we eigenlijk nog graag. Wat betreft, kort, de tegenprestatie; daar doen we nog een keer een hartenkreet voor, want we hebben deze uit het jongerenperspectieffonds gehaald om juist voor een hele kleine groep jongeren met complexe schulden en geen tot weinig mogelijkheden deze schulden goed af te betalen een extra regeling aan te bieden. Dan denken we bijvoorbeeld specifiek aan jongeren die dak- thuisloos zijn geraakt en via deze regeling weer perspectief in hun leven willen brengen. Zij kunnen dat dan dus via vrijwilligers of werk doen of school en daarmee indirect hun schuld afbetalen. We brengen deze motie in stemming. Dan als allerlaatste: we vinden het heel fijn te horen dat het plan van aanpak over het slavernijverleden openbaar in te zien is en een heel goed idee ook. We zijn wel nog benieuwd wanneer we dit kunnen verwachten en in kunnen zien en wanneer we de eerste resultaten horen.

De voorzitter: Dank u wel. Nog even voor de helderheid: de moties M16 en M18 worden dus ingetrokken door u.

Mevrouw Schnabel: Ja, de motie over de ontmoetingsplekken voor jongeren en de Jongerenhuisvesting. Maar daar zouden we graag nog wel een toezegging van horen wat betreft of we apart over jongerenhuisvesting geïnformeerd kunnen worden, maar ...

De voorzitter: U trekt hem in of niet. Maar de wethouder heeft al wat over gezegd en wil er misschien straks nog wel iets over zeggen. Maar we gaan nu even opschrijven of u hem wel of niet intrekt. Dus u trekt hem in principe wel in, toch?

Mevrouw Schnabel: Ja, in principe trekken we hem wel in.

De voorzitter: Oké. Mooi. Dan gaan we door. ChristenUnie/SGP. De heer Struijk.

De heer Struijk: Voorzitter, gezien het tijdstip geen behoefte aan een tweede termijn. Dank u.

De voorzitter: Dank u wel. Partij voor de Dieren. De heer Groenewege.

De heer Groenewege: Voorzitter, het college heeft een toezegging gedaan over meekoppelkansen voor hondenvoorzieningen in de binnenstad. Daar is de Partij voor de Dieren blij mee.

Voor deze bespreking laten we het hierbij en dienen we dus geen motie hierover in, maar we zullen goed naar het vergroeningsplan voor de binnenstad kijken en we zullen ook goed kijken naar het hondenbeleid. Dan over de wijkvergroening. Met de 3-30-300-regel uit de sportvisie. Dat is motie M19. Eigenlijk is het al vreemd dat deze motie nodig is, dat de raad moet ingrijpen om het college zich aan zijn eigen beleid te laten houden. Nog vreemder wordt het wanneer de raad budget moet gaan zoeken voor beleid dat het college heeft voorgesteld, maar als het college de raad dan ook nog gaat voorschrijven hoe we dat moeten doen met een motie of een amendement of een regendans of wat dan ook, dan is het toppunt wel bereikt. Het gaat de laatste tijd vaak over vertrouwen in de politiek en de snelste manier om vertrouwen te verliezen is om loze beloftes te doen, om bewoners van versteende wijken wijs te maken dat hun leefomgeving vergroend gaat worden, terwijl daar totaal geen plannen voor gemaakt worden. Misschien is de 3-30-300-regel niet overal helemaal haalbaar, zoals de VVD al op een hyperbolische manier aangaf, maar het streven ernaar is wel vastgelegd in gemeentelijk beleid. De Partij voor de Dieren voelt zich gesterkt in haar overtuiging dat het college hier gewoon mee aan de slag moet, met name om bestaande versteende wijken leefbaarder te maken. Onze motie M19 brengen we daarom gewoon in stemming. Het liefst zou ik ook nog ingaan op wat moties van andere partijen maar gezien de tijd zullen we dat met stemverklaringen doen. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u zeer. Dan gaan we naar de CDA-fractie. Mevrouw Van Vugt.

Mevrouw Van Vugt-Roose: Voorzitter, gezien de tijd maken wij geen gebruik van de tweede termijn.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Safranti namens DENK.

De heer Safranti: Dank u wel voorzitter. Voorzitter, ik zal het ook even kort houden, met name beperken tot de moties die wij ingediend hebben met andere partijen. Motie 20: artikel 1, daar hebben wij voldoende informatie over gehad in dit geval van u en ik heb daarna nog even met u contact gehad en op grond daarvan en bij goedkeuring van andere partijen willen wij deze motie intrekken. Wel een ... Sorry, dat was over ... Nee dat was mijnheer Merx trouwens, bij artikel 1. Dan wil ik wel één ding aangeven; mijnheer Merx gaf aan dat hij een slimme vrouw had die dus de inrichting van zijn woning geregeld heeft. Wij hebben alle vertrouwen in mijnheer Merx dat hij straks ook de gordijn voor de ramen, voor de kozijnen gaat plaatsens, dus niet artikel 1 elders in het gemeentehuis. Dat is één. Motie 21: de bevordering opkomst verkiezingen, daar ging u over, voorzitter. Ook die willen we intrekken naar aanleiding van de toezegging die wij van u gehoord hebben. Motie 22: onderzoek speelplaatsen. Die was ook klaar helder, dus ook die trekken we in, in dit geval.

De voorzitter: Dank u wel. Wat zei u nou over 22? Want dat ging even langs ons heen. Wat zei u over 22? Intrekken ook. Dank. Nog even ten aanzien van 21; ik kan me geen toezegging herinneren en de griffie ook niet maar de uitleg in ieder geval bedoelt u.

De heer Safranti: Uitleg in dit geval. We hebben daarna nog even kort met u besproken en de mogelijkheden ook besproken en dat is voor ons voldoende om deze in te trekken.

De voorzitter: Dank u wel. Dan ga ik door naar Gewoon Dordt. Mevrouw Koene.

Mevrouw Koene: Dank voorzitter. Het enige wat vanuit ons eigenlijk dat wat ik even aan wil geven, dat ondanks dat de wethouder heeft gezegd dat ze met de motie aan de slag gaat, wij het toch leuk vinden om hem wel in stemming te brengen. Omdat we ook heel nieuwsgierig zijn hoe de rest van de raad erover denkt.

De voorzitter: Hartelijk dank. Dan ga ik naar Op Ons Eiland. De heer Gündogdu.

De heer Gündogdu: Voorzitter, even kort. Bedankt voor al de beantwoording van al de vragen door het college en ook de toezegging dat wij als de raad, maar ook de Dordtse samenleving in de spannende tijden vanaf, pak hem beet, volgend jaar met de begroting en de kadernota intensief worden betrokken. Dank u wel.

De voorzitter: Hartelijk dank. Dan de SP-fractie. De heer Portier.

De heer Portier: Voorzitter, diverse partijen hebben al gezegd dat de begroting een goede uitwerking is van de kadernota en daarom zullen wij tegen stemmen en de rest komt bij de stemverklaringen.

De voorzitter: Dank u wel. Dan ga ik naar Forum voor Democratie. Mevrouw Pichel.

Mevrouw Pichel: Dank u wel, voorzitter. Even heel kort, de tweede termijn nog even aan een klein deel van de raad en met name gericht aan mevrouw Schnabel en mevrouw Van Engelen. In verband met het stukje waar zij net op aangingen en invulling gaven van iets wat niet de betekenis was van mijn woorden, wat ik wel heel erg waardeer is ook altijd vooral -ik merk dat bij mevrouw Schnabel- haar doorzettingsvermogen om bepaalde hulp te willen bieden. Dus mijn vraag is eigenlijk of Partij van de Arbeid en GroenLinks gewoon te porren is voor een keer wat informeel gesprek om te kijken hoe we op een bepaalde manier gezamenlijk tegen zo'n vraagstuk aan kunnen kijken.

De voorzitter: Mevrouw Schnabel.

Mevrouw Schnabel: Zeker. Altijd. Altijd open voor gesprek.

De voorzitter: Kijk, dat is heel goed om te zien. Dan gaan we naar Fractie van Waardhuizen. Mevrouw van Waardhuizen.

Mevrouw Simon-Van Waardhuizen: Dank, voorzitter, maar geen behoefte aan een tweede termijn vanuit ons.

De voorzitter: Dank u wel. Dan tot slot de heer Van der Spoel. Ook niet. Kijk ik rond of er vanuit het college nog behoefte is om te reageren. Er is nog wel iets aan de heer Heijkoop in ieder geval gevraagd. Gaat uw gang.

De heer Heijkoop: Voorzitter, nog even een korte reactie inderdaad op twee punten, twee moties. Eén gaat over de motie van de VVD om het bedrijfsleven te betrekken. Ik heb daar even ruggenspraak over gehouden met collega Burggraaf.

Die heeft zich ook bereidwillig getoond om daar ook in te ondersteunen dat we de juiste partijen aan tafel krijgen. Maar ook in de zin dat het dan wel onderdeel is van de bredere participatie, dat we zoiets ook doen met maatschappelijke organisaties en ook met andere partijen, maar daar zeker het bedrijfsleven niet in zullen vergeten. En we zullen ook gericht uitnodigen. Dus echt even kijken welke bedrijven willen daarbij betrekken. Op die manier gaan we daarmee aan de slag. De andere motie, dat gaat eigenlijk over de vraag van mevrouw Schnabel. Die motie bestaat niet meer eigenlijk, maar de voorheen motie 16. We zullen u informeren over de realisatie van jongerenhuisvesting. En ook van harte bereid natuurlijk ook in het debat over huisvesting de komende maanden om daar nog bij stil te staan en eventueel aanvullende vragen daarover te beantwoorden. En ik heb eerder al de toezegging gedaan dat ik in mijn gesprek met de corporatiebestuur in ieder geval ook dit punt aan de orde stel, waar het gaat over tijdelijke verhuur.

De voorzitter: Dank. Dan is er nog behoefte om te reageren. Wethouder van Benschop.

Mevrouw Van Benschop: Dank u wel, voorzitter. Nog eventjes over de motie die ook ingetrokken is, M18. Ik denk dat het wel goed om daar even een termijn aan te hangen wanneer we informeren. Dus aan het einde van het eerste kwartaal 2024 kunnen we in ieder geval stand van zaken geven over de gesprekken rondom de programmering. De voorzieningenmonitor, dat is natuurlijk een breder proces waar we wel dit specifiek inzichtelijk zullen maken, maar dat volgt pas in kwartaal twee.

De voorzitter: Dank u wel. Dan is er nog wethouder Van der Linden, ten aanzien van het onderzoek slavernijverleden.

De heer Van der Linden: Er werd nog even concreet gevraagd naar wanneer het zou worden afgerond. Ik zit even de planning te bekijken. Het zal eind volgend jaar afgerond zijn en dan zal het begin '25 worden gepubliceerd. In de tussentijd hebben we natuurlijk ook een moment waarbij we over deelconclusies ten aanzien van de rol van stadsbestuur worden gerapporteerd en dat zal tweede kwartaal zijn volgend jaar.

Mevrouw Schnabel: Dank u wel.

De voorzitter: Mevrouw Schnabel.

Mevrouw Schnabel: En wat betreft het plan van aanpak, wanneer is dat in te zien?

De heer Van der Linden: het plan van aanpak is echt zo'n werkdocument met allemaal namen erin en zo. Ik ga even kijken wat voor compacte notitie ik daarvan kan maken. Dat lijkt me dan informatief voor uw raad.

De heer ...: Het college heeft het plan van aanpak afgelopen vergadering volgens mij vastgesteld. Dat wordt nog een soort samenvatting van gemaakt anders, dus dat dat komt u kant op.

De voorzitter: Dank. Dan nog wethouder Merx.

De heer Merx: Voorzitter, dank u wel. Motie 13 de laadlantarenpalen, die vraagt om het meteen in te voeren. Gelet op de discussie die we net even kort hadden, wil ik de raad verzoeken om ons even in de gelegenheid te stellen hier verder in te duiken. Ook naar aanleiding van het artikel en de voorbeelden die zijn genoemd om ook in beeld te brengen dat als het mogelijk is, wat de kosten zijn enzovoort, enzovoort, dat u ook een weloverwogen besluit neemt in plaats van iets wat nu nog niet helemaal helder is wat daar de consequenties van zijn. Dus ik wilde voorstellen om hier eerst een raadsinformatiebrief over te schrijven, zodat we allemaal precies weten waar het over gaat en wat de mogelijkheden zijn, voordat we besluiten om hier meteen in 2024 een proef mee te starten. Dat is het.

De heer Van Dam-Timmers: Voorzitter.

De voorzitter: De heer Van Dam-Timmers.

De heer Van Dam-Timmers: Voorzitter, heel kort aanvullend hierop. Het is toch wel interessant dan over laadpalenvisie. Die hebben we heel recent aangenomen en ik denk dat het goed is dat, als we specifieke visies aannemen, we in de begrotingsraad misschien niet moties ook behandelen die weer direct conflicterend zijn met een visie die we heel recent hebben aangenomen, omdat we dan toch misschien financieel in de problemen zullen komen. Dat is toch een punt dat ik toch even gezegd wil hebben.

De heer Van der Meer: Voorzitter.

De voorzitter: Aangenomen moties worden natuurlijk ook altijd nog getoetst in het college op uitvoerbaarheid. De heer Van der Meer.

De heer Van der Meer: Het gaat natuurlijk niet meteen om een forse investering, het gaat om een proef met een oplossing die elders al in de praktijk is gebracht, die goed kan worden meegenomen in onze aanpak.

De voorzitter: Oké. Dank. Dat nog even als aanvulling op de woorden van de wethouder Merx. Volgens mij hebben dan de twee termijnen van raad en college gehad. Kunnen we overgaan tot stemmingen. Ik ga eerst de amendementen af, zoals gebruikelijk, dan het voorstel, dan de moties en bij ieder afzonderlijk kunt u stemverklaringen geven. Als eerste amendement A3: lage lokale lasten in 2024 amendement van Beter Voor Dordt. Beter Voor Dordt is voor, denk ik?

De heer Schalken-Den Hartog: Voorzitter, maar misschien nog wel kort ook de reden. We hebben geen tweede termijn verder gebruikt om aan te geven waarom we hem toch in stemming brengen. De wethouder gaf aan van, financieel krap en dat kunnen we niet doen, maar als we kijken naar de afgelopen jaarresultaten van de miljoenen die dan om onze oren vliegen, hebben wij het idee dat we dit gebaar best wel richting onze Dordtenaren kunnen maken.

De voorzitter: Dank u wel. Andere stemverklaringen? Mijnheer Portier.

De heer Portier: Voorzitter, wat ons betreft zouden de lasten die het meeste drukken op de mensen die net boven de kwijtscheldingsgrens zitten liever permanent meer teruggebracht worden, maar dit is in ieder geval een klein stapje in de goeie richting, dus zullen we voor stemmen.

De voorzitter: Anderen nog? De heer Safranti.

De heer Safranti: Ik sluit me aan bij de stemverklaring van mijn voorgangers. Beiden.

De voorzitter: Dank u wel. Als u geen echte verklaring aflegt, maar alleen maar zegt ik stem voor of tegen, laat dat dan gewoon zien in uw stem, zou ik zeggen. Alleen een verklaring is echt even een uitleg daarbij. De heer Den Heijer, gaat uw gang.

De heer Den Heijer: We kunnen Beter Voor Dordt natuurlijk voor een heel groot deel volgen. Alleen, in de redenatie kijkt Beter Voor Dordt veel terug. Wij kijken vooruit en wij zien dat dat de nood echt hoog wordt en dat we die reserve echt nodig hebben om überhaupt de boel sluitend en dicht te krijgen. Dus wij zullen tegen dit amendement stemmen.

De voorzitter: Andere stemverklaringen? Dat is niet het geval. Dan gaan we stemmen op amendement A3 voor is plus een tegen is min.

De voorzitter: Amendement is verworpen; 26 tegen 11 stemmen voor. Voor waren de partijen Beter Voor Dort, DENK, Forum voor Democratie, Op Ons Eiland, SP en VSP en de overige fracties tegen. Dan amendement A4 van de ChristenUnie/SGP, Gewoon Dordt, Op Ons Eiland en GroenLinks. Amendement maak vaart met het verkennen van de burgerbegroting. Zijn er nog stemverklaringen?

Mevrouw Stolk: Voorzitter.

De voorzitter: Gaat uw gang. Mevrouw Stolk.

Mevrouw Stolk: Stemverklaring vanuit de VSP. Wij vinden het heel belangrijk om dit instrument te onderzoeken en wij stemmen met name in met dit amendement. We hebben dat ook in ons verkiezingsprogramma staan, dus laat dat duidelijk zijn, maar er moet nu vaart gemaakt worden en dat kunnen we alleen maar doen door dit amendement nu te omarmen. Dus wij zullen voor dit amendement stemmen.

De voorzitter: Dank u wel. Andere nog? De heer Kuhlmann.

De heer Kuhlmann: Voorzitter. Wij vinden het ook de moeite waard om dit instrument te onderzoeken. Dat is verkennen. Dat is precies ook wat we hebben vastgesteld in de startnotitie, maar wel in samenhang met andere onderdelen en in het juiste tempo. Dus daarom zullen wij tegen stemmen.

De voorzitter: Andere nog? Da's niet het geval. Gaan we stemmen. Motie ... Sorry, amendement A4: maak vaart met verkenning burgerbegroting voor is plus, tegen is min. Gaat uw gang. Amendement is aangenomen; 27 voor, 10 tegen. Tegen: Beter Voor

Dordt, Fractie van Waardhuizen en de VVD en de over fracties voor. Dan gaan we naar het voorstel zelf. Het vaststellen van de begroting 2024. Zijn er nog stemverklaringen? Mevrouw Stolk.

Mevrouw Stolk: Voorzitter, zoals wij al kritisch ons geluid hebben laten horen, dus de VSP, adviseert het college nu met nadruk: gooi het roer om nu het nog kan. Zet aan de bouwprojecten gelieerde Enecogelden gedeeltelijk in voor sociale woningbouw en probeer de 17.000 woningzoekenden in Dordrecht te voorzien van een betaalbare of sociale koop- of huurwoning. Dat is een win-winsituatie voor de gemeente Dordrecht en de Dordtenaren. De VSP trekt vanaf nu de grens, omdat de ambities van de agenda 2030 niet realistisch zijn. Dat was het, voorzitter.

De voorzitter: Mevrouw Stolk, dat is wel een derde termijn bijna.

Mevrouw Stolk: Nou, ik heb geen tweede termijn gehad, voorzitter, dus wij stemmen tegen de be...

De voorzitter: Had u kunnen doen. Had u kunnen doen. Maar bent u voor of tegen? Tegen. Andere stemverklaringen. De heer Schalken.

De heer Schalken-Den Hartog: Voorzitter. Kort. Beter Voor Dordt heeft duidelijk gemaakt dat wij op sommige punten andere keuzes maken, maar wij zullen niet tegen deze begroting stemmen.

De voorzitter: Andere stemverklaringen nog. Mevrouw Pichel.

Mevrouw Pichel: Dank, voorzitter. Forum voor Democratie zal voor de begroting stemmen, met daarbij de opmerking dat we een kritisch punt hebben gemaakt met betrekking tot klimaatneutrale activiteiten.

De voorzitter: Dank. Andere stemverklaringen nog? Dat is niet het geval. Gaan we stemmen op het voorstel zelf, de begroting 2024. Voor is plus tegen is min. Het voorstel is aangenomen; 30 stemmen voor, 7 stemmen tegen. Tegen: Partij voor de Dieren, SP en VSP en de overige fracties voor. Dan gaan we naar de moties. Als eerste motie M6 van Beter Voor Dordt, Op Ons Eiland, DENK en VSP. Beter Voor Dordt proef kabelgoottegels en laadarmen. Zijn er nog stemverklaringen? Ik zie de heer Wringer. Gaat uw gang.

De heer Wringer: Dank, voorzitter. De wethouder was bang dat mensen met een kabelgoot de parkeerplaats zullen claimen. Ik denk met goede communicatie dat dat niet nodig is. Juist in een proef zou je dat kunnen uitvinden. Dat wilde ik even meegeven.

De voorzitter: Dank u wel. U bent voor, neem ik aan, deze motie? Dan de heer Groenewege.

De heer Groenewege: Dank, voorzitter. De Partij voor de Dieren stemt voor deze motie. Wij denken dat deze motie de verduurzaming van vervoer aanmoedigt en we denken net als Beter Voor Dordt dat de bezwaren van het college te ondervangen zijn met heldere communicatie.

De voorzitter: Anderen nog? De heer Portier.

De heer Portier: Voorzitter, wij zullen tegen de motie stemmen. Gedeeltelijk vanwege de bezwaren die aangegeven zijn door het college, maar in het onderzoek naar de laadlantarenpalen, wat ik ervan gezien heb, zien we gewoon een meer en dat is gewoon een collectieve voorziening die niet gebonden is aan privéaansluitingen.

De voorzitter: Dank u wel. Andere stemverklaringen nog? De heer Van der Meer.

De heer Van der Meer: Voorzitter, wij zullen ook tegen stemmen. Niet omdat wij tegen het idee op zich zijn, maar omdat wij van de lantarenpalen meer verwachten en hopen dat dat experiment voldoende oplevert.

De voorzitter: Andere stemverklaringen nog? Zo niet, dan gaan we stemmen op motie M6: kabelgoottegels en laadarmen. Voor is plus, tegen is min. Motie is verworpen; 26 tegen, 11 voor. Voor: Beter Voor Dordt, DENK, Op Ons Eiland, Partij voor de Dieren en de VSP en de over fracties tegen. Gaan we naar motie M7: Beter Voor Dordt, VSP en DENK over de verduurzamingsmonitor. Zijn er nog stemverklaringen? De heer Portier.

De heer Portier: Voorzitter, we hadden om een aparte monitor gevraagd, omdat het niet inzichtelijk zou zijn wat wel of niet een bepaald label heeft, maar dat zijn gewoon openbaar beschikbare kaarten waarop je dat exact kan zien. Dus het klopt gewoon niet wat er in de motie gesteld wordt. Wij zijn wel van mening dat er veel meer werk gemaakt zou moeten worden, ook van de woning met een DNC-label, zoals we al vaker hebben aangegeven.

De voorzitter: Andere stemverklaringen. De heer Schalken.

De heer Schalken-Den Hartog: Voorzitter, Beter Voor Dordt brengt deze motie in stemming, omdat wij graag een duidelijk overzicht willen hebben en niet alles bij elkaar moeten rapen iedere keer.

De voorzitter: Dank. Andere stemverklaringen? Is niet het geval. Gaan we stemmen op motie M7: verduurzamingsmonitor. Voor is plus, tegen is min. Motie is verworpen; 19 stemmen tegen, 18 stemmen voor. Voor: Beter Voor Dordt, DENK, GroenLinks, Partij voor de Dieren, Partij van de Arbeid, Fractie Van der Spoel en de VSP en de overige fracties tegen. Gaan we naar motie M18 van Beter Voor Dordt. Sorry, M8, ik vergis me - van Beter Voor Dordt, VSP en DENK; gratis bus voor iedereen tijdens de feestdagen 2024. De heer Portier.

De heer Portier: Voorzitter, partij is al heel lang voor gratis openbaar vervoer, dus het is een mooi stapje in de eerste richting.

De voorzitter: Dank, de heer Wringer.

De heer Wringer: Dank, voorzitter. De wethouder gaf aan dat het wel miljoenen gaat kosten. Volgens ons kost het ongeveer 500.000 euro per jaar om 65+ een jaar met de bus te laten gaan. Dus een beetje met goed onderhandelen moet het veel goedkoper kunnen voor die zes weken. Dank u.

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Koene.

Mevrouw Koene: Voorzitter, wij zullen tegen stemmen, omdat het waarschijnlijk een hoop geld gaat kosten en als we voor iets gratis zouden moeten kiezen, we dan voor gratis bier gaan.

De voorzitter: Andere stemverklaringen? Nee, dan gaan we stemmen op motie M8: gratis bus voor iedereen tijdens de feestdagen. Voor is plus, tegen is min. De motie is verworpen; 27 tegen, 10 voor. Voor: Beter Voor Dordt, DENK, Op Ons Eiland, SP en VSP en overige fracties tegen. Gaan we naar motie M10 van Beter Voor Dordt, Forum voor Democratie, VVD, VSP en DENK; haal internationaal topsportevenementen binnen. Zijn er nog stemverklaringen? De heer Portier.

De heer Portier: Voorzitter, als partij hebben we altijd gezegd dat de prioriteit moet liggen bij de amateursport in de stad. Heel veel geld aan gegeven voor internationale sportevenement om daarvoor te gaan lobbyen, laat staan als je het ook nog daadwerkelijk binnen zou halen, gaat het nog veel meer geld kosten. Voor ons is het niet nodig en absoluut niet ... Nee. We vinden het geldverspilling.

De voorzitter: Andere stemverklaringen? De heer Groenewege. Ik kom zo rond.

De heer Groenewege: Voorzitter, de Partij voor de Dieren kan zich in grote lijnen vinden in wat de heer Portier net heeft gezegd. Wij vinden dat publiek geld moet worden uitgegeven aan sport voor iedereen, niet aan het verder sponsoren van reeds betaalde sport voor een enkeling.

De voorzitter: Andere stemverklaringen. De heer Van Dam-Timmers.

De heer Van Dam-Timmers: Voorzitter, daar sluiten we ons bij aan. Wij kiezen ook voor de brede sport in deze.

De voorzitter: Anderen nog? Is niet het geval. Gaan we stemmen op motie M10. Voor is plus, tegen is min. Motie is aangenomen; 24 voor, 13 tegen. Tegen: CDA, ChristenUnie/SGP, Partij voor de Dieren, Partij van de Arbeid, SP en Van Waardhuizen en de overige fracties voor. Dan gaan we naar motie M11 van Beter Voor Dordt: Chemours PFAS opruimen start nu. Zijn er stemverklaringen? Dat is niet het geval. Gaan we stemmen op motie M11. Voor is plus, tegen is min. Motie is aangenomen; 36 voor, 1 tegen. Tegen was Fractie van Waardhuizen, overige fracties voor.

Gaan we naar motie M12 van Beter Voor Dordt, VSP, Forum voor Democratie, Op Ons Eiland en DENK: betrek de raad bij het gerealiseerde resultaat 2023. Zijn er nog stemverklaringen? De heer Groenewege, gaat uw gang.

De heer Groenewege: Dank u wel. De Partij voor de Dieren stemt tegen deze motie. Wij constateren dat er een grote overlap is tussen wat de motie verzoekt en wat er nu al gebeurt.

De voorzitter: Dank u wel. Andere stemverklaringen? De heer Portier.

De heer Portier: Ik sluit me aan bij de stemverklaring van de heer Groenewege.

De voorzitter: Anderen nog?

Mevrouw Schnabel: Wij sluiten daar ons ook graag bij aan.

De voorzitter: Dank. Anderen nog?

De heer ...: Voorzitter, ook.

De voorzitter: Anderen nog? U kunt het ook gewoon in uw stem laten zien, he?

De heer Uysal: Voorzitter, wij sluiten ons ook aan bij de voorgangers, maar wel stemmen we voor, juist vanwege dat we de strekking ondersteunen.

De voorzitter: Oké. Dank u wel. Anderen nog? Dan gaan we stemmen op motie M12. Voor is plus, tegen is min. Motie is verworpen; 21 tegen, 16 voor. Voor: Beter Voor Dordt, DENK, Forum voor Democratie, GroenLinks, Op Ons Eiland en de VSP en de overige fracties tegen. Dan gaan we naar motie M13 van Beter Voor Dordt, GroenLinks en Op Ons Eiland: proeflantarenlaadpalen. Zijn er nog stemverklaringen? De heer ... Gaat uw gang.

De heer Kuhlmann: Dank u, voorzitter. We vinden het een hele sympathieke gedachte, maar we hebben ook de wethouder aangehoord en zullen nu tegen stemmen, maar kijken uit naar om daar een weloverwogen besluit te kunnen nemen na de raadsinformatiebrief die er gaat komen en daar ook in de commissie dan verder op in te gaan, zodat we dat zorgvuldig kunnen doen.

De voorzitter: Dank u wel. Andere stemverklaringen? De heer Wringer.

De heer Wringer: Dank, voorzitter. We begrijpen dat het misschien technisch mogelijk is met bestaande lantarenpalen, maar in de motie staat ook voor nieuwe straten en nieuwe wijken. Dus dan kan je wel gelijk zorgen dat de stroom altijd aan staat.

De voorzitter: Oké. Maar dit is een debatje, dus u bent voor de motie. Snap ik; is uw eigen motie. Mevrouw Koene.

Mevrouw Koene: Voorzitter, wij vinden dit echt wel een leuk idee, maar we hebben de wethouder goed gehoord, dus voor dit moment zullen we niet instemmen. We hopen wel dat de wethouder, maar volgens mij heeft hij dat ook wel gezegd, dit gaat meenemen en dat is voor ons wel heel belangrijk.

De voorzitter: Dank. De heer Portier zag ik nog.

De heer Portier: Voorzitter, ik heb een beetje twijfel bij dat lokaal opgewekte elektriciteit, want op een bepaald moment gaat er gewoon stroom naar die paal en dan weet je niet waar het vandaan komt. Maar in principe zijn we gewoon voor de strekking van deze motie zullen we voor stemmen.

De voorzitter: Dank. Anderen nog? De heer Van Dam-Timmers.

De heer Van Dam-Timmers: Dank, voorzitter. Wij zullen tegen deze motie stemmen, omdat dit soort beslissingen in een weloverwogen visie thuishoren en niet in de begrotingsraad.

De voorzitter: Dank u wel. Hebben we dan iedereen gehad? Wie wil? Dan gaan we stemmen. Motie 13: proeflantarenlaadpalen. Voor is plus, tegen is min. Motie is aangenomen; 19 voor, 18 tegen. Ik zie gejuich op de tribune, zal ik maar zeggen. Tegen waren CDA, ChristenUnie/SGP, Forum voor Democratie, Gewoon Dordt, de fractie Van der Spoel, Van Waardhuizen en de VVD en de overige fracties waren voor. Dan gaan we naar motie M14a van de VVD, Beter Voor Dordt en DENK: meer doorstroom leidt tot passend wonen. Zijn er nog stemverklaringen? Mevrouw Stolk.

Mevrouw Stolk: Ik druk op het verkeerde knopje. Voorzitter, wij zullen met het wegstrepen van het mandaat voor deze motie stemmen.

De voorzitter: Dank. Anderen nog? Ja, gaat uw gang.

Mevrouw Schnabel: Wij zullen ook voor stemmen, omdat we denken iedereen met een huis is er één meer.

De voorzitter: Dank u wel. Anderen nog? Zo niet, gaan we stemmen op motie M14a, dus de aangepaste motie 14 over doorstroom leidt tot passend wonen. Voor is plus, tegen is min. Motie is aangenomen. 32 voor, 5 tegen. Tegen: CDA en Fractie van Waardhuizen overige fracties voor. Dan gaan we naar motie M15 van de VVD: Dordt financieel op orde. Maak gebruik van kennis van ons bedrijfsleven. Stemverklaringen? De heer Van der Meer.

De heer Van der Meer: Dank u, voorzitter. We zijn blij met de reactie van het college op deze motie en zullen hem dus niet steunen omdat wij geen reden zien voor een specifiek positie van het bedrijfsleven in de participatie.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Gündogdu.

De heer Gündogdu: Voorzitter, datgene wat mijn buurman heeft aangegeven wilde ik precies zelfde zeggen, dus wij zullen ook tegen stemmen.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Portier.

De heer Portier: Voorzitter, behalve de al eerder genoemde redenen om tegen te stemmen, ik heb ook nog bij IBM gewerkt en het idee dat het bij het bedrijfsleven altijd efficiënter georganiseerd is, kan ik niet beamen.

De voorzitter: IBM kan zich hier niet verdedigen, maar goed, laten we maar een keer door de vingers zien. Ze kijken vast niet mee op dit tijdstip. Anderen nog? Niet? Ja. Mevrouw Koene, gaat uw gang.

Mevrouw Koene: Voorzitter, wij sluiten aan bij de woorden van de heer Van der Meer.

De voorzitter: Hebben we dan alle stemverklaringen gehad bij deze motie? Dan gaan we stemmen op M15. Voor is plus, tegen is min. Motie is verworpen; 22 tegen, 15 voor. Voor waren: Beter Voor Dordt, DENK, Forum voor Democratie, VSP en de VVD en de overige fracties tegen. Dan gaan we naar motie M17, Partij van de Arbeid.

Mevrouw Schnabel: Voorzitter? Dat ...

De voorzitter: Nee.

Mevrouw Schnabel: O, M16 stond er nog. Excuses.

De voorzitter: Ja, dus M16 is ingetrokken dus dan gaan we nu naar M17: motie perspectief, prestatie, interventie maatschappelijke tegenprestatie voor jongeren. U bent voor?

Mevrouw Schnabel: Ik ben heel erg voor. Ik hoop anderen ook.

De voorzitter: Nou, dat is duidelijk. Kan maar duidelijk zijn. Dank u wel. De heer Portier.

De heer Portier: Voorzitter, ik denk dat het niet voor iedere jongere is weggelegd, maar ik denk dat het toch een nuttige aanvulling is om een bepaalde groep jongeren inderdaad meer perspectief te geven. Het is gewoon een uitbreiding van het arsenaal dat we hebben om mensen te kunnen helpen. Dus ik zal voor stemmen.

De voorzitter: Dank u wel. Dan de heer Groenewege.

De heer Groenewege: De Partij voor de Dieren stemt voor deze motie. We vinden de perspectiefstage een mooi middel voor jongeren om uit de schulden te komen en we zien ook dat deze in andere gemeenten met succes wordt toegepast.

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Pichel.

Mevrouw Pichel: Dank, voorzitter. Wij zullen voor deze motie stemmen. We zijn het niet volledig eens met allerlei overwegingen en meningen, maar het dictum verzoekt iets aan het college waar wij ons wel in kunnen vinden.

De voorzitter: Dank u wel. Anderen nog? Zo niet, gaan we stemmen. Voor is plus, tegen is min. Motie is verworpen: 25 tegen, 12 voor. Voor waren de partijen: DENK, Forum voor Democratie, Op Ons Eiland, Partij voor de Dieren, Partij van de Arbeid, SP, Fractie Van der Spoel en VSP en de overige fracties tegen. Dan gaan naar we motie M19: plan van aanpak wijkvergroening met de 3-30-300-regel van Partij voor de Dieren en de Partij van de Arbeid. Zijn er nog stemverklaringen? De heer Kuhlmann gaat uw gang.

De heer Kuhlmann: Dank u wel, voorzitter. De Dordtse VVD is natuurlijk voor vergroening, maar wel op een realistische manier. Daar wordt op allerlei manieren op ingezet. Gaan we ook nog verder doen, maar tegen deze motie.

De voorzitter: Dank u wel. Mijnheer Van der Meer?

De heer Van der Meer: GroenLinks is ook voor realistische vergroening en die is hard nodig en daarom zullen wij voor deze motie stemmen, waarbij we er natuurlijk van uitgaan dat het onmogelijke daar niet in gevraagd wordt.

De voorzitter: Anderen nog? De heer Gündogdu.

De heer Gündogdu: Voorzitter, wij zullen uiteraard voor stemmen in die zin dat het college al heeft aangegeven deze regel te willen toepassen dus dat is een logisch gevolg op een beleidsnotitie.

De voorzitter: Andere nog? Niet het geval. Gaan we stemmen op deze motie, motie M19. Voor is plus, tegen is min. Dat is heel spannend inderdaad. De motie is verworpen; 20 stemmen tegen, 17 stemmen voor. Voor waren: Forum voor Democratie, GroenLinks, Op Ons Eiland, Partij voor de Dieren, Partij van de Arbeid, SP, Fractie Van der Spoel en de VSP en de overige fracties tegen. Dan hebben we nog een motie te gaan, motie M23 van Gewoon Dordt: lezen en schrijven is niet voor iedereen vanzelfsprekend, tijd voor een taal-panel.

Mevrouw Stolk: Voorzitter.

De voorzitter: Zijn er nog stemverklaringen? Mevrouw Stolk.

Mevrouw Stolk: Wij zullen tegen deze motie stemmen, want wij vertrouwen de wethouder op de blauwe ogen en niet alles hoeft volgens Gewoon Dordt vastgelegd te worden in een motie, dus wij zullen met de toezegging van de wethouder tegen deze motie stemmen.

De voorzitter: Dank u wel. Andere stemverklaringen? Dat is niet het geval. Dan gaan we stemmen op motie M23. Voor is plus, tegen is min. De motie is aangenomen; 28 stemmen voor, 9 stemmen tegen. Tegen de fracties: Beter Voor Dordt, Van der Spoel, Van Waardhuizen en VSP en de overige fracties voor. Motie aangenomen.

Dan, beste mensen, denken we dat we er bijna zijn. We zijn er ook bijna, maar we hebben nog wel de hamerstukken te gaan. Beste mensen, nog even geduld. We zijn er nog niet. Vandaar dat ik ook zei, we zijn er nog niet, dus dat betekent dat we er nog niet zijn.

25. Vaststellen Meicirculaire 2023 en de begroting 2023 dienovereenkomstig te wijzigen - Raadsvoorstel

26. Vaststellen Tweede Bestuursrapportage 2023 - Raadsvoorstel

De voorzitter: Voordat we naar de hamerstukken toe gaan, moet ik ook nog even formeel beslissen over de meicirculaire '23 begroting '23 te wijzigen en vaststellen tweede bestuursrapportage '23. Bent u daarmee akkoord? Ja? Iedereen akkoord.

Hamerstukken

De voorzitter: Dan gaan we naar de hamerstukken. Ik loop ze één voor één langs, waarbij u uiteraard in de gelegenheid bent een korte stemverklaring af te leggen. Er zijn ook een paar bijzonderheden nog bij, dus die neem ik even met u door. Eerste bijzondere is agendapunt 28: voorbereidingsbesluit. Is een geheim punt, waarbij we in het openbaar niet kunnen spreken, ook niet in de stemverklaringen. Dus ik kijk even rond of er fracties zijn die een stemverklaring willen afleggen, want dan moeten we straks nog geheim door. De heer Gündogdu.

De heer Gündogdu: Voorzitter, ik wil wel degelijk een stemverklaring afleggen, maar dat is niet zo bijzonder. Ik ga niet in op de inhoud.

De voorzitter: Als het alleen maar algemeen proces is, is het prima, maar zodra het over het onderwerp gaat, kan het dus niet in het openbaar. Dat wil ik u wel dan meegeven. Dat is dan uw eigen verantwoordelijkheid of dat zo is.

De heer Gündogdu: Ik zal me dan heel voorzichtig uitdrukken.

De voorzitter: Graag.

De heer Katif: Voorzitter, dat geldt voor mij ook. Het is een algemene opmerking die ik graag wil maken.

De voorzitter: Prima. Dan gaan we ... Mevrouw Koene? Voor u geldt dat ook? Dat kijk ik dus bij agendapunt 28 wie er een stemverklaring willen afleggen. Dat zijn er in ieder geval drie. De heer Katif, gaat uw gang.

De heer Katif: Voorzitter, dank u wel. We gaan akkoord natuurlijk met het besluit met de aantekening dat er over twee jaar een evaluatie plaatsvindt.

De voorzitter: Dat is in ieder geval uw verzoek of uw wens. Die wordt dan meegenomen daarbij. Mevrouw Koene.

Mevrouw Koene: Voorzitter, wij zullen tegen stemmen, omdat ik het niet oké vindt dat we over iets wat geheim is zo moeten stemmen. Dat dat kan gewoon niet.

De voorzitter: Het kan wel, behalve als we erop inhoudelijk op in gaan, want dan gaan we het via een geheim deel van de vergadering nog doen.

Mevrouw Koene: Nee, maar voorzitter, het gaat ons erom dat het dus iets is wat geheim is.

De voorzitter: Precies. Oké.

Mevrouw Koene: En we zitten hier niet om dingen geheim te doen.

De voorzitter: Dat is nooit het doel. Even kijken. Mijnheer Gündogdu, gaat uw gang.

De heer Gündogdu: Voorzitter, de opbouw van dit voorstel en de argumenten die het college gebruikt om te komen tot het voorstel klopt niet. Dat hebben wij ook nagevraagd. Dat ten eerste en het tweede is, voorzitter, dit is werkelijk een kapitale fout van het college als zij dit voortzetten. Dat betekent nogal wat voor al datgene wat we hebben opgebouwd in deze stad. Vandaar dat we tegen zullen stemmen.

De voorzitter: Dank u wel. Ik zag de heer Den Heijer nog.

De heer Den Heijer: De VVD sluit zich aan bij de wens van Beter Voor Dordt.

De voorzitter: Andere stemverklaringen nog bij agendapunt 28? Dan is het voorstel daarmee aangenomen, met inachtneming van hetgeen daarover gezegd is.

27. Toepassen Wet voorkeursrecht gemeenten (ex artikelen 2 en 5 Wvg) op plangebied Weeskinderendijk Oost/woningen Weeskinderendijk Vlietwegzijde te Dordrecht (Spoorzone) - Raadsvoorstel

[hamerstuk niet besproken]

29. Van toepassing verklaring van de Coördinatieprocedure Admiraalsplein: planologische procedure (Oud) - Raadsvoorstel

De voorzitter: 29 is ook een bijzonderheid. Dat is een verouderd voorstel: van toepassing verklaring van een coördinatieprocedure Admiraalsplein. College heeft een nieuwe versie gestuurd. Over die nieuwe versie besluit u dus straks bij agendapunt 30 en bij deze zou u dan negatief moeten besluiten. Dus dat is een omgekeerd hamerstuk, zal ik maar zeggen. Bent u daarmee akkoord? Zijn er nog stemverklaringen? Is akkoord.

30. Van toepassing verklaring van de Coördinatie-regeling Admiraalsplein: planologische procedure (Nieuw) - Raadsvoorstel

De voorzitter: Dan doen we dat zo en hebben we agendapunt 30. Dat is het nieuwe stuk. Verzoek om daarmee in te stemmen. Zijn daar nog stemverklaringen bij? Is akkoord.

31. Beschikbaar stellen van krediet voor Scope-uitbreiding geluidsschermen Middenzone Gezondheidspark - Raadsvoorstel

De voorzitter: 31: beschikbaar stellen van het krediet voor Scope-uitbreiding geluidsschermen Middenzone Gezondheidspark. Akkoord.

32. Beschikbaar stellen van Gemeentelijke bijdrage aan ventilatie in scholen - Raadsvoorstel

De voorzitter: 32 beschikbaar stellen van gemeentelijke bijdrage aan ventilatie in scholen. De heer Van Dam-Timmers.

De heer Van Dam-Timmers: Dank, voorzitter. Dit is een van de belangrijkste dingen die hier op de agenda staan, ook vandaag. Wij kunnen van harte instemmen met deze extra bijdrage voor ventilatie op scholen. Er is helaas op te veel plaatsen nu nog steeds sprake van een ongezond werk- en leerklimaat voor onze kinderen. En wij zullen de uitvoering nauwgezet volgen.

De voorzitter: Andere stemverklaringen nog? 32 akkoord, met inachtneming van hetgeen daarover gezegd is.

33. Beschikbaar stellen van een krediet inzake verwerving Dordtse Kil I / II - Raadsvoorstel

De voorzitter: 33: beschikbaar stellen van een krediet inzake de verwerving Dordts Kil I en II. Is akkoord.

34. Verstrekken van Aanvullende lening v.v. Dubbeldam voor realisatie clubgebouw - Raadsvoorstel

De voorzitter: 34 verstrekken van aanvullende lening voetbalvereniging Dubbeldam voor realisatie clubgebouw. De heer Van Dam-Timmers, begreep ik.

De heer Van Dam-Timmers: Voorzitter, de CDA-fractie kan, zij het met enige pijn, instemmen met deze aanvullende lening, omdat wij vinden dat de stilstand moet worden doorbroken. Wel vinden we het een lastige beslissing ten opzichte van andere clubs en verenigingen in Dordrecht. Die ook graag nieuwbouw wensen.

De voorzitter: Dank u wel. Anderen nog? Dan is het akkoord met inachtneming van hetgeen daarover gezegd is.

35. Vaststellen Verordening op de heffing en invordering van leges 2024 - Raadsvoorstel

De voorzitter: 35: vaststellen verordening op de heffing en invordering van de leges 2024. Is akkoord.

36. Vaststellen Omgevingswet: eerste wijziging legesverordening - Raadsvoorstel

De voorzitter: 36: vaststellen omgevingswet: eerste wijziging legesverordening. Is akkoord.

37. Vaststellen Verordening op de heffing en invordering van logiesheffing - Raadsvoorstel

De voorzitter: 37: het vaststellen van de verordening op de heffing en de invordering van de logiesheffing. Is akkoord.

38. Vaststellen Verordeningen op de heffing en invordering van precariobelasting, marktgeld en reinigingsrecht 2024 - Raadsvoorstel

De voorzitter: 38: vaststellen verordeningen op de heffing en invordering van de precariobelasting markt, geld en reinigingsrecht 2024. Is akkoord.

39. Vaststellen Verordeningen op de heffing en invordering van onroerendezaakbelastingen, afvalstoffenheffing en rioolheffing 2024 - Raadsvoorstel

De voorzitter: Vaststellen verordening op de heffing en de invordering van onroerendezaakbelasting, afvalstoffenheffing en rioolheffing 2024, agendapunt 39. De heer Portier. Gaat uw gang.

De heer Portier: Voorzitter, het gaat hier om een niet progressieve belasting. Weliswaar is er sprake van kwijschelding van mensen echt wel het minimum, maar direct daarboven leidt het tot een armoedeval, dus wij zullen tegen deze vordering stemmen. We zijn het gewoon niet eens met de tarieven.

De voorzitter: Dank u wel. Anderen nog? Niet het geval. Dan is het akkoord met inachtneming van hetgeen daarover gezegd is.

40. Indienen Zienswijze op de voorgestelde begrotingswijziging 2023 Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid - Raadsvoorstel

De voorzitter: 40: Indienen zienswijze op de voorgestelde begrotingswijziging 2023 van de veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid. Is akkoord.

41. Geen wensen of bedenkingen kenbaar maken m.b.t. Stedin - toetreding Staat - Raadsvoorstel

De voorzitter: Dan 41: geen wensen of bedenkingen kenbaar maken met betrekking tot Stedin - toetreding staat. De heer Wringer.

De heer Wringer: Dank, voorzitter. Beter Voor Dordt maakt zich wel zorgen over de toekomst. 500 miljoen investering klinkt als veel geld, maar na de investering van 20 miljoen door de gemeente Dordrecht in 2021 geeft Stedin aan 7 miljard nodig te hebben tot 2030. Als de staat of andere partijen nog verder investeren in Stedin, waarbij ons aandeel in Stedin steeds verder afneemt, dan levert toekomstig dividend van Stedin nog maar weinig op voor de gemeente Dordrecht. Dat wilde ik even meegeven. Dank u.

De voorzitter: Dank. De heer Portier nog.

De heer Portier: Voorzitter, als SP vinden we dat één nationale staatsbedrijf verantwoordelijk zou moeten zijn voor de distributie van elektriciteit in Nederland. Dit is een stapje in de goede richting dus voor.

De voorzitter: Andere nog? Dan is het akkoord met inachtneming van hetgeen daarover gezegd is.

42. Geen zienswijze indienen 5e wijziging gemeenschappelijke regeling OZHZ - Raadsvoorstel

De voorzitter: Gaan we naar 42: geen zienswijze indienen vijfde wijziging gemeenschappelijke regeling omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid. Is akkoord.

43. Vaststellen Voorbereidingsbesluit voor bodemregels onder de Omgevingswet - Raadsvoorstel

De voorzitter: Dan 43, nog eens een bijzonder hamerstuk: het vaststellen van het voorbereidingsbesluit voor bodemregels onder de omgevingswet. De stukken heeft u ontvangen van het college en op 31 oktober heeft de agendacommissie besloten dat het als hamerstuk door kon naar de raad. U heeft als het goed is eergisteren van de ... heeft de griffie een verzoek ontvangen van wethouder De Jonge en dat luidt dat het toch weer zou moeten worden ingetrokken. Reden is dat nieuw inzicht, is dat het besluittechnisch anders moet worden opgebouwd. Aan de inhoud van de regels, de artikelsgewijze toelichting of de toelichting zal niks wijzigen, wel aan de formulering van het besluit en de wijze waarop de relatie tussen het besluit en de juridische regels wordt geformuleerd. Kortom: het verzoek is om het vandaag niet te besluiten maar dus nu te besluiten om het terug te leggen in handen van het college. Is dat akkoord wat u betreft? Mevrouw Koene.

Mevrouw Koene: Voorzitter, met wel de opmerking erbij dat we het heel erg op prijs zouden stellen, als er in een eerder stadium tot de conclusie wordt gekomen dat er iets niet goed is.

De voorzitter: Dank u zeer. Anderen nog? Dan is het akkoord om dit terug te leggen in handen van het college, met inachtneming van hetgeen daarover gezegd is.

44. Vaststellen Verordening maatschappelijke ondersteuning 2023 - Raadsvoorstel

De voorzitter: 44: vaststellen van de verordening maatschappelijke ondersteuning 2023. Mevrouw Van Vugt, had ik begrepen. Het hoeft niet, maar het was aangekondigd.

Mevrouw Van Vught-Roose: Dank u wel, voorzitter. Ik ben inderdaad een beetje moe. We stemmen in met de verordening maatschappelijke ondersteuning. We zijn heel blij dat de groep wegen B-houders enige keuzevrijheid behoudt.

De voorzitter: Dank. Andere nog? Is akkoord met inachtneming ... Wel? De heer Portier. Hoe kan ik u nou missen? Ik zie u de hele avond al.

De heer Portier: Ik ben ook niet een van de grootsten. Om te beginnen sluit ik me aan bij de woorden van mevrouw Van Vugt. Daarnaast staan er nog wel een aantal bepalingen over van wat je allemaal vereisen zou moeten verstellen aan mensen die zeg maar beroepsmatig of professioneel een vak uitoefenen, die volgens mij in veel gevallen zwaar overdreven zijn. Die hadden er wat mij betreft ook uit gekund. Maar dit is een stap in de goede richting dus stemmen we voor.

De voorzitter: Dank. Anderen nog? Ja, gaat uw gang, mevrouw Schnabel.

Mevrouw Schnabel: We sluiten ons daar graag bij aan.

De voorzitter: Anderen nog? Dan is 44 akkoord met in achtneming van hetgeen daarover gezegd is.

45. Instemmen met budget voor Programma het fundament beter op orde - Raadsvoorstel

De voorzitter: 45. We zijn er bijna. Instemmen met het budget voor programma het fundament beter op orde. Iedereen akkoord? Wie kan er tegen zijn, zou je zeggen.

46. Besluit en ondertekenen Wet open overheid (Woo) verzoek - Raadsvoorstel

De voorzitter: 46: besluit en ondertekenen wet open overheid, het Woo-verzoek. Bent u akkoord? Stemverklaringen? Is akkoord.

Sluiting

De voorzitter: Dan zijn we klaar met deze raadsvergadering. Dan wil ik u hartelijk danken voor uw inbreng en dan sluit ik deze vergadering. Wel thuis.

Aldus vastgesteld in de raadsvergadering van 19 december 2023.

De griffier,

De voorzitter,

A.E.T. Wepster

A.W. Kolff